A.N.4.

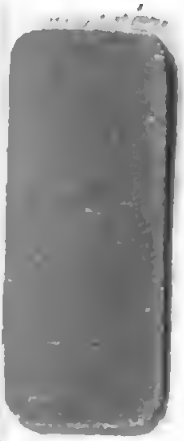

5.8.78

~~11.0.7~~ 5. B. C. 8.

Molière

Anno 1908.

ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΑΘΩΝ

MOSCHIONIS

DE

MULIERUM PASSIONIBUS

LIBER,

Quem ad mentem Manuſcripti graeci in Biblio-
theca Caeſareo Regiâ Vindobonenſi aſſervati,
tum propriis correctionibus emendavit,
additaque verſione latinâ edidit

F. O. DEWEZ.

Suae Celſitudinis Regiae Archiducis Mariae Annae Coenobii
Virginum nobilium Pragenſis Abbatiſſae Archiater.

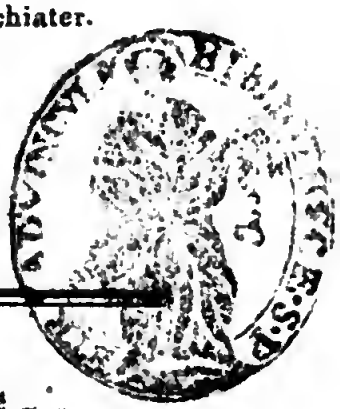

VIENNAE,
Apud Rud. Gräffer et Soc.
1793.

PERILLUSTRI AC MAGNIFICO

VIRO

JOANNI GEORGIO

LAGUSIO

Sacrae Caeſareo Regiae Majeſtatis
Conſiliario et Archiatro primario, in celeberrimâ Univerſitate Piſanâ Profeſſori; Inſtituti Bononienſis, Academiae phyſico-criticae Senenſis, et Academiae Caeſareo-Leopoldino-Carolinae naturae curioſorum
membro etc. etc.

VIR PERILLUSTRIS AC MAGNIFICE!

Hoc Tibi, Moſchionis opus eo acceptius futurum ſpero, quod in illo eadem ipſa praecepta graphice delineata reperturus ſis, quibus ſapienter inſiſtens amplam quatuordecim Auguſtarum Prolium familiam in hunc usque diem

Tuo noſtroque ſolatio tam feliciter incolumem ſervaſti. Illud igitur ut amicitiae meae atque gratitudinis pignus cum benevolentiâ ſuſcipe, mihique fave.

F. O. DEWEZ.

PRAEFATIO EDITORIS.

Celeberrimo Gesnero, sæculo decimo sexto inclinante, Augustæ vindelicorum, negotiorum causâ degenti, fors in manus incidit Moschionis Manuscriptum græcum, ibidem in bibliothecâ civicâ asservatum; quod cum attentius examinasset, rerum, quas continebat, novitate & pondere allectus, publici juris facere decrevit. Sed depravatum adeo erat illud, & imperfectum, ut insumpto licet multo ad illud corrigendum & elucidandum labore, infecta tamen adhuc multa manserint, & opus obscurum, uti advertit ejus amicus Casparus Wolfius, qui in præfatione, quam Moschionis editioni præfixit, ait: „Ac quamquam ad„huc plura superstint plane obscura, et du„bia, in quibus ne divinando quidem, quid„quam consequi possis (ita prorsus erant cor„rupta et depravata pleraque) tamen adhuc

„plurima

„plurima utilia, partim nova, partim rara, „ſcituque non jucunda ſolum, ſed & neceſſa„ria, quæ ſatis clare dilucideque & legi, & „intelligi poſſint, complectitur." Neque certe mirum illud; deerat enim Gesnero aliud Mſptum perfectius, quocum ſuum conferens corrigere corrupta, & resarcire defectuoſa poſſet. Habebat quidem præ manibus latinam Moſchionis interpretationem; ſed neque hæc multum opis afferre poterat, ſiquidem & ipſa admodum imperfecta eſt. Deſunt enim in eâ multa capita in græco Textu reperienda. Proponuntur in eâ multa dictione adeo barbarâ, ut quid intendat Auctor, divinare vix poſſis. Alia præterea multa perverſe translata plane a Moſchionis mente differunt.

Sed fuit præterea Mſpti, quo Gesnerus uſus eſt, ea conditio, ut neceſſario in errorem duci deberet; nam præterquam quod ultima undecim capita ſui Mſpti ſpuria eſſent, deerat in eo Moſchionis præfatio, cujus ope fucus quadantenus detegi poſſet. Deceptus eſt igitur bonus Gesnerus, & ſic quidem, ut etiam cæteros, qui poſt ipſum de Moſchione ſcripſerunt, in erroris ſui partem traheret; quo factum eſt, ut erroneum de Moſchione ferretur judicium, unde egregii Auctoris fa-

ma

mâ non leve paſſa eſt detrimentum. Erant autem hæc capita per modum unius ejusdemque contextus Moſchionis operi adnexa, adeoque fraus non facile detegenda, niſi ea ipſa cum reliquo Moſchionis opere conferres; nam & ſtylo & rebus contentis multum ab eo differunt. Sunt enim ea, quæ his capitibus continentur, pro maximâ parte non ſolum aliena et ridicula, ſed futilia, ſuperſtitioſa, immo ſacrilega & impia. Unde adductus eſt Gesnerus, ut in annotationibus ſuæ editioni ſubnexis de Moſchione diceret: „Lo„ca quædam habet pudicis auribus parum „convenientia, & remedia quædam ſuperſti„tioſa, aut parum probata." Sed cadit tota hæc criminatio, quamprimum, uti modo facturi ſumus, demonſtratum fuerit, quod undecim illa capita, quæ huic accuſationi anſam dederunt, non Moſchionis partus ſint, ſed male digeſtæ annotationes Medici cujusdam græco-barbari, quas e Medicorum quorundam obſcurorum ſcriptis excerptas Moſchionis operi adnexuit. Sunt enim primo ea, quæ a Moſchione proponuntur tam graviter & modeſte prolata; eſt tam profunda in viro non ſolum naturæ & artis, ſed etiam corporis œconomiæ, & morborum cognitio, tam pru-

dens

dens auxiliorum pro qualibet ægritudine delectus, ut mirum ſit oculatiſſimum Gesnerum, vel ex hoc capite græculi fraudem non ſuboluiſſe, eo magis quod ea pleraque tantum a Moſchione diſtent quantum æra lupinis. Adde ſecundo, quod promittat in præfatione Auctor, quæ, ut ſuperius dixi, in Gesneri Mſpto deerat, ſe triginta duo alia capita additurum eſſe. Hæc illa ſine dubio ſunt, quæ de mulierum morbis, & partus differentiis agunt. Sunt quidem illa capita noſtro in Mſpto ſolum triginta numero; ſed lacuna, quæ capite 120 reperitur, ſatis oſtendit, hic initium illorum triginta duorum capitum deeſſe, quæ ſine dubio illa duo ſunt capita, quæ numerum ab Auctore promiſſum complent. Excluduntur ergo ipſis Auctoris verbis ſupradicta undecim capita. Tandem tertiò, quod argumentorum omnium eſt potentiſſimum, nec minimum horum capitum veſtigium, uti Gesnerus ipſe advertit, apud interpretem latinum reperitur; neque Mſptum, quod præ manibus habeo licet completum, & ad finem perductum quidquam ſimile habet.

Sed alii præterea errori ſpuria hæc capita auſam dederunt. Longus enim eſt eruditiſſimus Clericus in ſuâ Medicinæ hiſtoriâ, ut demon-

monſtret Moſchionem Neroni Imperatori coætaneum fuiſſe. Locus autem qui ipſum in hanc opinionem induxit ſic ſonat: „ἔπεμψα δὲ „καὶ κυρίᾳ Γ'αλλίᾳ Α'γριππίνῃ τὴν χρῆσιν, ἥτις „μέχρι τοῦ δεῦρο μὴ κυοῦσα ἔχει τὸν ποθεινότα„τον υἱὸν Διογενιανόν. Miſi autem Dominæ „Juliæ Agrippinæ illius (Peſſi) uſum, quæ „hucusque ſterilis deſideratiſſimum filium Dio„genianum habet." Quo vero illud demonſtret, Neroni alias Claudio cognominato Diogeniani nomen affingere debet. Sed inde quid lucratur? quod in alium errorem chronologicum incidat. Si enim Moſchion Neronis tempore vixit; quomodo Soranum citat, qui primum Trajano & Adriano imperantibus floruit? Tandem hac forte difficultate motus, præſertim vero quod apud Moſchionem ſpecifica contra methodicorum morem proponantur, ſpuria hinc inde ſubrepſiſſe autumat. Hæc vero celeberimi Clerici ſuſpicio, & argumenta ſuperius allata, nonne luce meridianâ clarius efficiunt, hæc capita, quæ tot erroribus anſam dederunt, ſuppoſititia eſſe & e Moſchionis opere eliminanda.

Errat autem denuo Gesnerus, dum hunc Auctorem recentiorem eſſe affirmat, idque e ſtylo & vocabulis quibus utitur conſtare. A

recen-

recentiori quidem factam fuiſſe illam verſionem græcam, quæ ad nos pervenit, facile concedo; ſed ipſum Auctorem recentem eſſe, neque res propoſitæ, neque proferendi modus, nec Auctoris intentio credere permittunt. Multum autem a vero abeſt optimus Gesnerus, ſi illud Mſptum græcum, quod ad nos pervenit originarium Auctoris opus exiſtimat. Moſchion, uti è præfatione mei Mſpti patet, hunc libellum in gratiam matronarum & obſtetricum latinarum, ut græci idiomatis imperitarum, conſcripſit; ergo latine illud, non græce ſcripſit. Id vero latinum opus temporum injuriâ periiſſe, & ſolam ejus verſionem græcam, ultimis græcitatis temporibus factam, ad nos perveniſſe, abſimile non eſt. Recens ergo verſio græca eſt, ipſum autem opus antiquum, & circa Cœlii Aureliani tempora locandum. Huic enim curandi methodo adeo ſimilis eſt Moſchion, at vel ejus Magiſtrum, vel Diſcipulum fuiſſe credere fas ſit; quam ſimilitudinem etiam ipſe Clericus in ſuâ Medicinæ hiſtoriâ advertit. Si quis autem de Moſchione ejusque ætate plura ſcire cupit, adeat viri eruditiſſimi Joh. Alberti Fabricii Bibliothecam græcam, ubi Tom. XII. pag. 702. & Tom. XIII. pag. 341.

341. plura quidem, nequaquam autem certiora inveniet; quæ ideo hic referre, ne lectoribus faſtidioſâ micrologiâ & puerilis eruditionis ſpecie moleſtus ſim, ſupervacaneum duco.

Elucidatis ſic erroneis circa Moſchionem opinionibus, ad inſtituti mei rationem pergo, quod ne tua, lector benevole, patientiâ abutar, quam breviſſime potero, abſolvam. Ea eſt editionis Gesnerianæ conditio, ut legentium animos a Moſchione potius alienet, quam illi conciliet; ea dein ejus obſcuritas, ut neque, qui græcum callent, Moſchionem intelligere poſſint. Hinc ea tam profunda Moſchionis oblivio, ut ne vix nomine quidem amplius notus ſit. Meretur tamen, ut magni ponderis Auctor, mitiorem ſortem Moſchion. Qui enim ea, quæ de mulierum naturâ, de partu, de Educatione infantum, de delectu nutricis, ejusque vitæ regimine, & de mulierum morbis ſcripſit, cum attentione legerit; non dubitabit illum inter primos antiquitatis Medicos, eosque claſſicos collocare.

His conſiderationibus ductus optimi Gesneri veſtigiis inſiſtens mea conamina ejus laboribus adjungere decrevi, ſi forte junctis viribus egregium Auctorem e tenebris eruere poſſimus. Hoc etenim fateri debeo Gesnerum,

licet

licet ejus Editio imperfecta ſit & obſcura, bonam tamen jam laboris partem abſolviſſe, multasque egregias correctiones feciſſe, quas ſæpe non ſine admiratione cum meo Mſpto concordantes vidi, opus procul dubio perfectius relicturum, ſi iisdem atque ego adminiculis inſtructus fuiſſet. Obtigit enim mihi ea ſors, ut haberem M. S. e Bibliothecâ Cæſareo Regiâ depromptum, illo, quo Gesnerus uſus eſt, in eo præſertim perfectius, quod præfatione Auctoris munitum, neque farragine ultimorum capitum, quæ in Mſpto Gesneriano reperiuntur, adulteratum eſſet; unde jam multum lucis operi affundi poterat. In eo autem dico perfectius, nam in cæteris vix non æque mendoſum fuit Cæſareum, atque illud Gesneri Mſptum Paucis etenim exceptis, vix non ubique, ibi præciſe, quod ſatis mirari non poteram mendoſum erat, ubi Gesneri Mſptum itidem tale fuit; ſic ut vix non alterum ex altero exſcriptum putaſſes.

Rejectis igitur undecim ſupradictis ſpuriis capitibus, adjectâ, quam mihi ſuppeditabat meum Mſptum, præfatione auctoris, Gesneri editionem cum correctionibus, ubi res patiebatur, ab eo factis, ut fundamentum mei operis retinui; & errata, quæ Gesnerus intacta

tacta reliquerat, quantum fieri potuit, partim Mſpti mei ope, partim propria meditatione & judicio correxi. In notis deinde in fine operis adjectis indicavi cum ea, quæ a Gesnero, tum illa, quæ Mſpti mei ope correcta ſunt. Quæ vero ipſe correxi non indicavi modo, ſed correctionis inſuper factæ rationem addendam putavi, ne quid temere auſus cenſerer.

Cum vero hucusque non alia Moſchionis translatio latina comparuerit, atque vetus illa, quam Caſparus Wolfius ſuæ Gynæciorum harmoniæ inſeruit; ea vero ſit cum confuſione ordinis capitum, tum ſtyli barbarie, & infidelitate verſionis, multorum præterea defectu capitum admodum imperfecta; novam verſionem latinam adornare decrevi. In hac autem perficiendâ ſcrupuloſam plerorumque interpretum ſervilitatem devitavi, in id maxime intentus, ut auctoris mentem perſpicue, & diſtincte redderem. Remanſit tamen in uno aut altero loco quædam obſcuritas, præſertim in præfatione. Sed quis obſcuri & mutili textus diſtinctam dare verſionem poteſt? Occurrit præterea in operis decurſu unus aut alter locus defectuoſus, qui cum neque ope Mſpti itidem in his præciſe locis mutili, ne-

que

que divinando reſarciri poſſet, me aliunde opem petere compulit. Ut vero quandoque e tenebris lucem eruere licet, quæ in græco textu deficiebant, e veteri latinâ translatione ſumſi, & meæ verſioni inſerui. His vero exceptis paucis admodum locis, eſt verſio ita perſpicua & diſtincta, ut legere quilibet Moſchionem, & intelligere, ex eoque fructum capere poſſit.

Τῶν τῦ Μοσχίωνος περὶ γυναικείων παθῶν βιβλίε κεφαλαίων τάξις.

ΚΕΦ. Α'. Τί ἐςι Μαῖα;
—— Β'. Ἡ Μήτρα πόσοις ὀνόμασι καλεῖται;
—— Γ'. Πῦ κεῖται ἡ Μήτρα;
—— Δ'. Ὁποία ἐςὶν ἡ Μήτρα;
—— Ε'. Πόσας χιτῶνας ἔχει ἡ Μήτρα;
—— ς'. Ὁποίᾳ θέσει ἐχημάτισαι ἡ Μήτρα;
—— Ζ'. Πῦ κεῖται τὸ ςόμιον τῆς Μήτρας;
—— Η'. Ὁπόσον ἀπέχη, ᾗ ὄπιθεν ἐςί;
—— Θ'. Ὁποῖον ἐςὶν αὐτὸ τὸ ςόμα τῆς μήτρας;
—— Ι'. Ὁποίῳ μεγέθει ἐςὶν ἐγκεκλεισμένον.
—— ΙΑ'. Οἱ ὄρχεις τῶν γυναικῶν πῦ εἰσὶ τεθειμένοι;
—— ΙΒ'. Περὶ τῆς καθάρσεως τῶν γυναικῶν.
—— ΙΓ'. Πόθεν ἔιρηται ἡ κάθαρσις;
—— ΙΔ'. Πότε ἄρχεσθαι συμβαίνει;
—— ΙΕ'. Ὁπόσῳ χρόνῳ αἵματι καθαίρονται αἱ γυναῖκες;
—— Ις'. Ὁποῖαι εἰσὶν αἱ πλείςην κάθαρσιν ποιῦσαι;
—— ΙΖ'. Ὁποίῳ μέτρῳ καθαίρονται.

ΚΕΦ'. ΙΗ'. Πόσαις ἡμέραις αἱ γυναῖκες καθαίρονται;

—— ΙΘ'. Ποῖαι εἰσὶν αἱ κατὰ φύσιν μὴ καθαιρόμεναι;

—— Κ'. Πῶς δοκιμάζομεν τινὰς μὴ καθαρθῆναι κατὰ φύσιν;

—— ΚΑ'. Ποίοις σημείοις νοῦμεν τὴν πρώτην κάθαρσιν ἐλήλυθέναι;

—— ΚΒ'. Ἕως πότε αἱ κόραι παρθένοι εἶναι ὀφείλουσιν;

—— ΚΓ'. Ὁποῖαι εἰσὶν ἐπιτήδειαι πρὸς σύλληψιν;

—— ΚΔ'. Ποῖός ἐστιν ἐπιτήδειος καιρὸς πρὸς τὸ συλλαμβάνειν;

—— ΚΕ'. Ὁποῖα εἰσὶ τὰ σημεῖα τῆς συλλήψεως;

—— Κϛ'. Ὁποῖα σημεῖα τὰ συλληφθέντα ἔμβρυα ἄῤῥεν ἢ θῆλυ δεικνύουσι;

—— ΚΖ'. Τί ἐστι κίσσα;

—— ΚΗ'. Πόθεν εἴρηται ἡ κίσσα;

—— ΚΘ'. Ὁποίῳ τῷ μηνὶ συντρέχει ταῖς ἐγκυμονούσαις ἡ κίσσα;

—— Λ'. Ἐπὶ πόσον ἐπιμένει ἡ κίσσα;

—— ΛΑ'. Πῶς διαιτητέον τὴν κίσσαν ἔχουσαν;

—— ΛΒ'. Τίνα αὐτῇ παρέξομεν;

—— ΛΓ'. Ποίῳ τρόπῳ τὰς ἐγκυμονούσας τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ διαιτητέον;

—— ΛΔ'. Ἐν τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ὁποίως διαιτητέον;

ΚΕΦ. ΛΕ'. Ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ τίνα εἰσὶ ποιητέα;
—— Λς'. Τί ἐςι χορίον;
—— ΛΖ'. Πόθεν εἴρηται χορίον;
—— ΛΗ'. Πόθεν εἴρηται ἀγγεῖον.
—— ΛΘ'. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ δεύτερα ἵνα τί εἰρημένα εἰσί;
—— Μ'. Ἐκ ποίων πραγμάτων συνίςαται τὸ χορίον;
—— ΜΑ'. Ἐκ ποίων πραγμάτων συνίςαται τῆ ἐμβρύῳ ὁ ὀμφαλός;
—— ΜΒ'. Τί ἐςιν ὑμήν;
—— ΜΓ'. Ποῖα εἰσὶ τὰ σημεῖα τὰ πρὸς ἔκτρωσιν συμβαίνοντα;
—— ΜΔ'. Ποῖα εἰσὶ σημεῖα τῆ πλησίῳ τόκῳ.
—— ΜΕ'. Πῶς διαχωρίσεις τὴν ὀδύνην, ἡ ἐκ ζέσεως τυγχάνει, ἀπὸ τῆς ἐκ τῆ παρόντος τόκῳ συντρεχούσης;
—— Μς'. Τίνα εἰσὶ τὰ προπαρασκευαςέα, τὰ διὰ τὸν τόκον ὄντα ἀναγκαῖα;
—— ΜΖ'. Οἵ ποῖος ἐςὶν ὁ μαιευτικὸς δίφρος;
—— ΜΗ'. Δύο κράββατοι εἰς τί ὠφελοῦσιν;
—— ΜΘ'. Πῶς τὴν τεκοῦσαν καθιδρύσαι ὀφείλομεν;
—— Ν'. Πρὸ τῆ εἰς τὸν δίφρον τὴν τεκοῦσαν καθιδρύσαι τί δεῖ ποιεῖν;
—— ΝΑ'. Ὑπηρέτριαι σὺν τῇ Μαίᾳ πόσαι εἰσὶν ἀναγκαῖαι;

ΚΕΦ'. ΝΒ'. Η' Μαῖα πῦ, ἢ πῶς καθίσαι ὀφείλει;

—— ΝΓ'. Εἴτι δ' ἂν (τῶν δευτέρων) ἐναπομείνῃ, τί ποιητέον;

—— ΝΔ'. Τίνα εἰσὶν ἅτινα διὰ τὴν ἐπίσχεσιν τῶν δευτέρων, οἱ ἀρχαῖοι παρεχήκασι;

—— ΝΕ'. Πῶς διάγειν δεῖ μετὰ τὸν τοκετὸν τὴν λοχεύσαν;

—— Νς'. Πῶς γινώσκομεν μετὰ τὸν τόκον ἱκανὴν τὴν κάθαρσιν συνδεδραμηκέναι;

—— ΝΖ'. Εἰ δὲ ἐκ τῆς ὁρμῆς καὶ τάσεως συνεχέστερον ἐν τῷ τόκῳ τὰ ῥεύματα συμβαίνοσι, πρὸς ταῦτας τί ποιεῖν ὀφείλομεν;

—— ΝΗ'. Τίς ἐστιν ἐπιμέλεια, ἢ παρηγόρησις τῶν μαστῶν μετὰ τὸν τοκετὸν, τῦ γάλακτος ἐπιῤῥέοντος σὺν τάσει καὶ βαρείᾳ ὀδύνῃ, ἀλλὰ μὴν καὶ ζέσει;

—— ΝΘ'. Περὶ ἐπιχέσεως τῦ γάλακτος.

—— Ξ'. Περὶ ζέσεως τῶν μαθῶν.

—— ΞΑ'. Εἰ δὲ ἡ Λεχὼ αὐτὴ θηλᾶσαι δυνηθῇ, τί ποιητέον;

—— ΞΒ'. Εἰ δὲ ἄλλη θηλάσῃ, πῶς ἂν τῇ τεκούσῃ τὸ γάλα ἐπιχῶμεν;

—— ΞΓ'. Ἐκ ποίων σημείων δοκιμάσομεν τὸ νήπιον ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς τὸ ἀνατραφῆναι;

—— ΞΔ'. Ὁποίοις μησὶ ζωτικὰ γεννῶνται;

—— ΞΕ'. Πότε καὶ πῶς τὸν ὀμφαλὸν ἀνατέμνειν δεῖ;

ΚΕΦ'. Ξς'. Διὶ ἥν αἰτίαν τὸ νήπιον ἐπιπάοσεται, ἢ λάεται;

—— ΞΖ'. Πῶς ταῦτα τὰ ἐπιπάσματα τῷ νηπίῳ ἐπιπάσσομεν;

—— ΞΗ'. Πῶς τὸ νήπιον φασκιώσομεν;

—— ΞΘ'. Πᾶ τὸ νήπιον κεῖσθαι δεῖ;

—— Ο'. Πότε τῷ νηπίῳ τὴν τροφὴν δοῦναι δεῖ;

—— ΟΑ'. Ὁποίαν πρῶτον τροφὴν τὸ νήπιον λαμβάνειν ὀφείλει;

—— ΟΒ'. Πῶς τὸ μέλι δώσομεν τῷ νηπίῳ;

—— ΟΓ'. Εἰ τὸ μητρικὸν γάλα δοθῆναι δεῖ; ἢ ξένον μετὰ τὸν τοκετὸν τῷ νηπίῳ;

—— ΟΔ'. Ὁποῖόν δ' ἐςι τὸ καλὸν γάλα;

—— ΟΕ'. Πότερον τῷ μητρικῷ γάλακτι θρεπτέον τὸ νήπιον;

—— Ος'. Ὁποῖα ἐςὶ τοίνυν ἐπιτήδεια τροφὸς πρὸς τὸ τρέφειν τὸ νήπιον;

—— ΟΖ'. Ὅπως διαιτηθῇ ἡ τροφός;

—— ΟΗ'. Πῶς λέγεις ἐν τῇ ἀρχῇ τὸ νήπιον καχεκτεῖν;

—— ΟΘ'. Ποῖα εἰσὶ τὰ γυμνάσια τὰ γενέσθαι δυνάμενα τῷ νηπίῳ;

—— Π'. Τί ποιητέον εἰ τῆς τροφῆς τὸ γάλα εἴη ὀλέθριον;

—— ΠΑ'. Τὶ δὲ ποιήσασιν ἐκεῖναι, αἷς τὸ γάλα ἐξαφανίζεται;

ΚΕΦ'. ΠΒ'. Τίνα παρέχουσιν ἀρχαῖοι, ἵνα τὸ γάλα πλεονάσῃ ταῖς τρεφούσαις;

—— ΠΓ'. Τί ποιητέον ἐκείναις, αἱ ὑπὲρ τὸ καθῆκον τὸ γάλα ἢ πυκνὸν αὐτὸ ἔχουσιν;

—— ΠΔ'. Διὰ ἣν αἰτίαν τὰς δριμείας· καὶ ἁλυκὰς τροφὰς τὴν τροφὸν λαβεῖν οὐκ ἐᾷν δεῖ;

—— ΠΕ'. Πῶς τοίνυν διαιτητέα ἐστὶν ἥτις τὸ γάλα ἐφθαρμένον ἔχει;

—— Πς'. Πῶς ἀνορθῶμεν τὰς τὸ γάλα ὑδαρὲν ἐχούσας;

—— ΠΖ'. Ποσάκις τὸ νήπιον ἐν ἡμέρᾳ λουτέον;

—— ΠΗ'. Ἐν ποίῳ τόπῳ λουτέον τὸ νήπιον;

—— ΠΘ'. Πῶς φασκιωτέον τὸ νήπιον μετὰ τὸ βαλανεῖον;

—— ιʹ. Διὰ ἣν αἰτίαν μετὰ τὸ βαλανεῖον τοῦ νηπίου, τῶν πελμάτων ἀνορθουμένων ἡ κεφαλὴ κάτω κρέμαται;

—— ιΑ'. Ὁποίως τὰ νήπια ἀλείφειν δεῖ;

—— ιΒ'. Διὰ ἣν αἰτίαν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ νηπίου ἐλαίῳ ἐπαλείφονται;

—— ιΓ'. Διὰ ἣν αἰτίαν κελεύεται τοῦ νηπίου μετὰ τὸ βαλανεῖον, τὰ ὦτα καὶ τὰς ῥῖνας ἀναξηραίνειν;

—— ιΔ'. Μεθ' ὁπόσον ἀπὸ τοῦ βαλανείου πρὸς τὸν μαστὸν προσελαστέον τὸ νήπιον;

ΚΕΦ'. ιΕ'. Πῶς τὸν μαθὸν δῦναι ὀφείλει;

—— ις'. Ἀπὸ τῦ ὕπνυ τὴν τροφὸν τί ποιεῖν δεῖ;

—— ιΖ'. Ποσάκις (τῆς ἡμέρας) τὸ νήπιον θηλάσαι ὀφείλει;

—— ιΗ'. Τὶ ἂν πάχυσι τὰ νήπια, εἰ πρὸ τῦ βαλανείυ, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ βαλανείῳ τὸν μαθὸν λάβωσι;

—— ιΘ'. Ποίοις σημείοις νοῦμεν τὸ νήπιον τὴν τροφὴν λαμβάνειν ὀφείλειν;

—— Ρ'. Πῶς δὲ γνώσομεν, ἐφ' αἷς αἰτίαις κλαυθμυρίζει τὸ νήπιον (ἄλλαις) ἢ διὰ τὰς τροφάς;

—— ΡΑ'. Τί ποιήσομεν εἰ μετὰ τὸ θηλάσαι συνεχέσερον κλαυθμυρίζει;

—— ΡΒ'. Ἡνίκα ἀποκοιμηθῇ τὸ νήπιον, πῦ θετέον ἐςιν;

—— ΡΓ'. Πότε βαςακτέον τὸ νήπιον;

—— ΡΔ'. Πῶς ἢ δι' ἣν αἰτίαν βαςακτέον τὸ νήπιον;

—— ΡΕ'. Εἰς ὁπόσας ἡμέρας ὁ τῦ νηπίυ ὀμφαλὸς πίπτειν εἴωθε;

—— Ρς'. Πῶς σὺν ἀκριβείᾳ τὸν ὀμφαλὸν διατυπῦμεν;

—— ΡΖ'. Πόσῳ χρόνῳ φασκιωτέον τὸ νήπιον;

—— ΡΗ'. Οἵοις μέρη πρῶτον λύομεν τῦ νηπίυ;

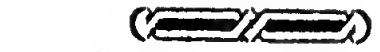

ΚΕΦ'. ΡΘ'. Πότε πρῶτον ἐν τῷ βαλανείῳ τὸ νήπιον λέεσθαι ὀφείλει;

—— ΡΙ'. Ὁπότε καὶ πῶς πρὸς τὸ καθίσαι ὀρθῶς ὀφείλει καθιδρυνθῆναι τὸ νήπιον;

—— ΡΙΑ'. Πῶς διδακτέον τὸ βρέφος περιπατεῖν;

—— ΡΙΒ'. Πότε εἰς τὸ περιπατεῖν διδακτέον τὸ νήπιον;

—— ΡΙΓ'. Πότε τὸ βρέφος ἀποκοπτέον ἀπὸ τῦ γάλακτος;

—— ΡΙΔ'. Ὁποίᾳ διδαχῇ τὸ βρέφος ἀπὸ τῦ γάλακτος χορίζομεν;

—— ΡΙΕ'. Ποίαν πρῶτον τροφὴν τῷ βρέφει δῦναι ὀφείλομεν;

—— ΡΙς'. Ποῖον δὲ πόμα δώσομεν;

—— ΡΙΖ'. Πότε τὸ νήπιον ἄρχεται ὀδοντοφυεῖν;

—— ΡΙΗ'. Ποία εἰσὶ σημεῖα πότε τὸ νήπιον ὀδοντοφυεῖν ἄρχεται;

—— ΡΙΘ'. Ποῖοις πράγμασι χρηςέον, ἵνα μὴ σὺν ὀδύνῃ, καὶ ςροφωτὸς ὀδόντας ἐκβάλλωσι τὰ νήπια;

—— ΡΚ'. Πρὸς ζέσιν τῶν φαρύγγων τῶν νηπίων ποίοις πράγμασι χρώμεθα;

—— ΡΚΑ'. Πρὸς κνησμονῆν, ἐξανθήματα, ϗ φλυκτίδας τί δεῖ ποιεῖν;

—— ΡΚΒ'. Πῶς ἤχον ὠτῶν, καὶ τρισμὸν ὀδόντων θεραπεύομεν;

ΚΕΦ'. ΡΚΓ'. Πρὸς βήχιον αὐτῷ τί δώσομεν;
—— ΡΚΔ'. Ποία εἰσὶ τὰ νοσήματα τῶν γυναικῶν, ἃ διὰ τὴν σφίγξιν γίνεσθαι εἰώθασιν;
—— ΡΚΕ'. Ποία εἰσὶ τὰ διὰ τὴν ῥεῦσιν τῆς σώματος εἰσφερόμενα;
—— ΡΚς'. Περὶ ἐπιχέσεως τῶν ἐμμηνῶν;
—— ΡΚΖ'. Περὶ ζέσεως τῆς μήτρας.
—— ΡΚΗ'. Περὶ σατυριάσεως.
—— ΡΚΘ'. Περὶ ἀποπνίξεως τῆς μήτρας.
—— ΡΛ'. Περὶ τῆς τάσεως τῆς μήτρας.
—— ΡΛΑ'. Περὶ οἰδήματος τῆς μήτρας.
—— ΡΛΒ'. Περὶ φλεγμονῆς τῆς μήτρας.
—— ΡΛΓ'. Περὶ σκληρίας τῆς μήτρας.
—— ΡΛΔ'. Περὶ ὀδύνης τῆς μήτρας.
—— ΡΛΕ'. Περὶ μύλης τῆς μήτρας.
—— ΡΛς'. Περὶ αἱμορραγίας τῆς μήτρας.
—— ΡΛΖ'. Περὶ ῥεύσεως αἵματος τῆς γυναικός;
—— ΡΛΗ'. Περὶ διαῤῥοίας σπέρματος τῶν γυναικῶν, ἣν οἱ Ἕλληνες γονοῤῥοίαν καλοῦσι.
—— ΡΛΘ'. Περὶ χαυνώσεως τῆς μήτρας.
—— ΡΜ'. Περὶ παραλύσεως τῆς μήτρας.
—— ΡΜΑ'. Περὶ πάντων τῶν κατακλύσεων τῆς μήτρας.
—— ΡΜΒ'. Περὶ σκιρώσεως τῆς μήτρας.
—— ΡΜΓ'. Περὶ δυσχερῶς καὶ κοπώδους τόκου;

ΚΕΦ'. ΡΜΔ'. Πῶς λέγουσιν ἐξ αὐτῆς τῆς τικτούσης τὸν δυχερῆ τόκον συμβαίνειν;

—— ΡΜΕ'. Πῶς λέγουσι διὰ τὸ τικτομένου ἐμβρύου τὴν τῆ τόκου δυχέρειαν συμβαίνειν;

—— ΡΜς'. Πόσοις καὶ ποίοις χήμασι τὰ ἔμβρυα γεινῶνται.

—— ΡΜΖ'. Ἐκ τούτων τοίνυν τῶν προειρημένων χημάτων, ἅπερ εἰσὶν ἐκτεθειμένα, καὶ κατὰ φύσιν.

—— ΡΜΗ'. Πῶς δὲ πλησιαίτερον τῆ καλῆ χήματος ἐςὶ γεννώμενον ἔμβρυον;

—— ΡΜΘ'. Πῶς λέγουσιν ἐκ τῶν ἐκτὸς συμβαινόντων δυχερέςερον τόκον γίνεσθαι;

—— ΡΝ'. Πῶς λέγουσι διὰ τὸ θύλακος ἐμποδίζεσθαι τὸν τόκον;

—— ΡΝΑ'. Πῶς λέγουσι κατ' ἄλλον τρόπον, ὅσπερ ἐκ πασῶν τῶν αἰτιῶν μίγνυται, τὸν τόκον ἐμποδιθῆναι;

—— ΡΝΒ'. Ποίᾳ τοίνυν ἐπιμελείᾳ μαιευθῶσιν ἐκεῖναι, αἱ μετὰ βραδύτητος, ἢ σὺν δοχερείᾳ τίκτουσιν;

ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ

Περὶ γυναικείων παθῶν. Προοίμιον.

Ὁπηνίκα συνεχῶς ἡμῖν ἐν ταῖς γυναιξὶν ἡ Μοῦσα ἐγεγόνει ἀναγκαῖα, καὶ ἀδεμίαν ἐφεύρομεν φιλόπονον οὖσαν, καὶ γράμματα Ἑλληνικὰ μεμαθηκυῖαν· εἰ δὲ καὶ μεμαθήκει (a) πῶς πάντα ἐν τῇ τῶν Λατίνων διαλέκτῳ μετέφρασεν ἂν τὰ γυναικεῖα, ὅπως δυνηθῇ γινώσκειν τῷ λόγῳ τῆς ἀναγνώσεως πάντα; Ἐγὼ τοίνυν Μοχίων πολλὰ ἤδη ὁρῶ ὡς πανταχόθεν μετενεγκεῖν ἐκ τῆς ἀληθείας τὸν λόγον, μᾶλλον μὲν κατασκευασμένα, καὶ ἐπιμελέστερον κεκαθαρμένα, καθάπερ ἐν τῷ ὀφθαλμικῷ, καὶ χειρουργικῷ τῶ φιλιατρῶ, ἀλλὰ μὴν καὶ ποιηματικῷ ἀνέγνωμεν· ἔδοξεν ἐμοὶ ταῦτα τὰ γυναικεῖα ἐκ τῆς τῶν Λατίνων (b) μετατρέψαι διαλέκτου· ἔξεστι τοίνυν τὸ μέγιστον μέρος πρὸς ὁλόκληρον δύναμιν ἀκολουθήσας μετενέγκοιμι, ὅπως δυνήσαιμι τὴν τῶν γυναικῶν ψυχὴν τούτῳ τῷ λόγῳ ἐξιλαρῦναι· ἤρεσεν ἡμῖν, ὅπως τὴν ἀκολουθείαν τῶν ἐπαινομένων ἐν ἐπιτομῇ ποιήσω, ἵνα πάντα εἴποιμι, καὶ ὁ μέγεθος τῆς πραγματείας ποιήσομαι· πρὸς τὰς ἐπιθυμούσας

πολ-

πολλὴν τὴν ἀκολουθείαν σύντομον τῶν λεχθέντων παραδώσω· ᾗ πρὸς ταῦτα ἄλλα τριάκοντα δύο κεφάλαια προστέθεικα· ἵνα ἐξ ἁπάντων ἠθροισμένων, ὑπόμνημα ἱκανὸν δυνήθη εἶναι· ἐπὶ τούτοις δὲ ἁπλῶς ἠβαλήθην λέξαι, ἵνα τὸ δῆλον λέξω τὸ τῶν ῥημάτων, πρὸς χρῆσιν ταῖς γυναιξὶν, ὅπως ᾗ ταῖς ἀπείροις μαίαις δηλαδὴ τὰ ἐκτεθέντα τῷ λόγῳ εὐχερῆ γενήσωνται. Εἰς ποῖα ᾗ πόσα μέρη διαιρεῖν ἅπαντα περὶ τῶν γυναικῶν παραδοῦναι ἠθέλησα, εἰς δύο, μαῖαν ἐξακολουθήσας· ἡ μὲν ἄπειρος· ἑτέρα δὲ ἥτις ἐκ πασῶν τῶν μαίων ἔμπειρος καθίσταται· ταύτην πάλιν διαιρῆμεν εἰς τὰς κατὰ τὴν φύσιν συμβαινούσας αἰτίας, ᾗ παρὰ τὴν φύσιν τῶν μαίων· εὐκτικὸς γὰρ ὁ λόγος γυναιξὶν ἂν εἴη· εἰ τὸ μέρος ἐξ (c) αὐτῆς ἡ μαῖα γυμνασθήσεται, ᾗ τοῖς ἄλλοις δῆλος, εἴ τις εἴη δυνατὸς τῶν γυναικῶν λόγον διαγνῶναι.

ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΑΘΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Τί ἐςι Μαῖα;

Γυνὴ πάντων τῶν γυναικείων πραγμάτων δεδιδαγμένη, ἀλλὰ μὴν ϗ τῆς ἰατρικῆς γυμνασίας ἔμπειρος· ἥτις δύναται ἁπασῶν τὰς ἀῤῥωςίας λυσιτελῶς θεραπεύειν ἅτως, ὅπως μὴ εἴη ταραχώδης, μήτε λάλος, μήτε φιλάργυρος· ἀλλὰ σοφή, ϗ σώφρων, ϗ σιωπηρὰ, ϗ εὐγνώμων, ϗ φιλόπονος· ἥτις τῇ ἰδίᾳ φροντίδι τὰς γυναῖκας κυβερνήσει.

ΚΕΦ.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Ἡ Μήτρα πόσοις ὀνόμασι καλεῖται;

Ἀρχοειδῶς ἐπὶ τρισὶν ὀνόμασιν εἰρημένη ἐστί. πρῶτον μὲν ἀπ' αὐτῆ, ὅτι αἱ γυναῖκες διὰ τῆ ἰδία τόκια μητέρες γίγνονται, μήτρα· παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν ὑστέρα προσαγορεύεται, τετέσιν ἐσχατωτέρα· ἥτις ἐσχάτη πάντων τῶν ἐντέρων τέταχται. ἢ ὅτι εἰς ἔνδεκα ἔτη κεκενωμένη παρὰ τὰς παρθένας ἐστὶ (a) καὶ μετὰ τὰς ἀμείψεις τῆς ἡλικίας, τῇ ἰδίᾳ διαθέσει τόκον ταῖς γυναιξὶ παρέχει. Καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι Δελφὺς εἴρηται, ὅτι περ ἀδελφὲς ποιεῖ, καὶ πάντες ἐκ μιᾶς γεννῶνται.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Πῆ κεῖται ἡ Μήτρα;

Ἀναμεταξὺ τῶν δύο κοτύλων ἐνδότερον, ὑφ' ἑαυτῆς ἔχουσα τὴν κόπρον καὶ τὴν (a) κοίτην, ὑπερθεν δὲ τὴν φύσιν.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

Ὁποία ἐστὶν ἡ Μήτρα·

Νευρώδης, καὶ ἐξυφασμένη ταῖς σαρξίν· ἀλλὰ μὴν καὶ νεύροις καὶ φλεψί.

ΚΕΦ.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Πόσες χιτῶνας ἔχει ἡ Μήτρα;

Ἐκ δύο δηλαδὴ χιτώνων συνίσταται· ὁ εἷς ἔξωθεν λειότερος ἐστὶ, καὶ λευκὸς, καὶ σκληρὸς, καὶ νευρώδης. ἔσωθεν δὲ ἄλλος τραχὺς, ἐρυθρὸς, μαλακὸς, σαρκώδης· ἐφ' οἷς πράγμασι τὰ πάντα κατέχονται, ὅπως ἐγκολληθῶσι (a) τῷ τῆς μήτρας χιτῶνι ἐκ λεπτοτάτων ὑμένων καὶ νεύρων (b).

ΚΕΦΑΛ. ς'.

Ὁποίᾳ θέσει ἐσχημάτισαι ἡ Μήτρα;

Πρῶτον μὲν καθάπερ τετυπωμένη ἐστὶν ἡ ἰατρικὴ κολοκύνθη. Ἀλλ' ὅπως ἕκαστα αὐτῆς τὰ μέρη διαγνωσθήσονται καὶ εὐχερῶς νοεῖσθαι δυνηθῶσι, τὰς αὐτῆς γωνίας, ἑκάστοις μέρεσι τὰ ἕκαστα γράμματα ἀνισορροποῦντες ἐκθήσομεν.

Ὅπου τοίνυν ἐστὶ τὸ πρῶτον τεθειμένον Α. τὸ στόμα λέγεται, ὅπερ ἐστὶ πρὸ τοῦ τόκου σαρκῶδες καὶ μαλακόν· μετὰ δὲ τὸν τόκον, τυλῶδες καὶ εὐρυχωρότερον. Ἔνθα δὲ ἐστὶ τὸ Β. ὁ τράχηλος λέγεται· ὅπου ἐστὶ τὸ Γ ὁ αὐχὴν λέγεται· ἡ πᾶσα δὲ αὐτῶν συνδρομὴ (a) χωρίον λέγεται. Ἐκεῖνο δὲ, ὁ μετὰ τὸ στενώτερον ἐν στρογγυλότητι πλατυνθῆναι ἄρχεται· ὅπου ἐστὶ τὸ

Δ.

Δ. ὁ ὦμος λέγεται· ἔνθα ἐςὶ τὸ Ε. τὰ πλάγια λέγονται· ὅπω δὲ ἡ ςρογγυλότης (b) συγκέκλιται, καὶ ἔςιν ἐκεῖ τὸ Ζ. βάθος προσαγορεύεται. ὅπω δὲ ἐςὶ τὸ Η. βάσις λέγεται μεγίςη. Πᾶσα δὲ ἡ κενώτης ἐκείνη ἐν τῷ μέσῳ, ὅπω ἐςὶν ἡ γαςὴρ, κόλπος λέγεται.

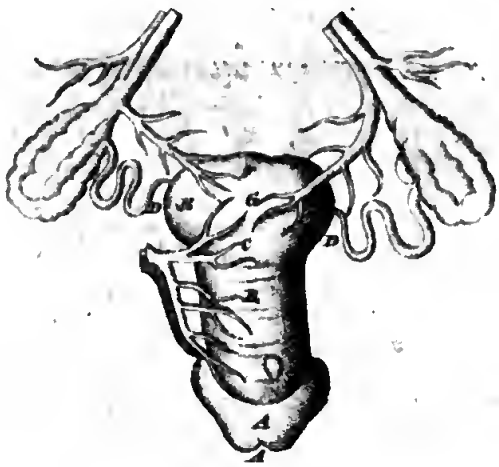

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

Πῦ κεῖται τὸ ςόμιον τῆς Μήτρας;

Ἐν τῷ μέσῳ κόλπῳ τῆς γυναικός· καὶ (a) αὐτὸς ὁ κόλπος ὑμενώδης, καὶ νευρώδης· τῦτο δὲ τῷ μείζονι (b) τῶν ἐντέρων ὅμοιόν ἐςι, ἔνδον (c) μὲν εὐρυχωροτερον, καὶ ἔξωθεν δὲ ςενώτερον ὄν· ἐν ᾧ ὁ συνουσιασμὸς τῶν ἀνδρῶν καὶ ἡ Ἀφροδίσιος χρῆσις, ἀποτελεῖται (d).

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Τὸ πόσον ἀπέχη, ἢ ὅπιθεν ἐςίν.

Οὐχ ἅπασιν ἐπίσης· κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς δυνάμεως (a).

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Ποῖον ἐςὶν αὐτὸ τὸ ςόμα τῆς μήτρας;

Παρὰ τὰς Παρθένας μὲν, αἱ ἐκ τῆς Παρθενίας ἐκ ὄσαι (πρὸ τοῦ τόκου σαρκῶδες, καὶ μαλακὸν) παρὰ δὲ τὰς γυναῖκας, αἵτινες ἤδη τετόκασι (τυλῶδες, καὶ εὐρυχωρότερον.)

ΚΕΦΑΛ. Ι'.

Ὁποίῳ μεγέθει ἐςὶν ἐγκεκλεισμένον.

Καθὼς ἔξωθέν ἐςι τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ ὠτός.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Οἱ ὄρχεις τῶν γυναικῶν πῶς ἐισὶ τεθειμένοι;

Πλησίον τοῦ ἀυχένος, ἐξ ἑκατέρου γε μέρους ἕκαστοι τεθειμένοι· καὶ εἰσὶ ςρογγύλοι εἰς ὅσονδηποτοῦν, πρὸς τὰς ἰδίας βάσεις πλατύτεροι ἢ

ἰχνότεροι, ϗ ἐκτεταμένοι ἐκ τῆ κριτικῆ πόρε, ἐξ ἧ αἱ γυναῖκες τὸ σπέρμα ἐκπέμπεσι· ϗ εἰσὶ τεθειμένοι εἰς τὰ πλησία πλάγια τῆς μήτρας· ϗ ἐπὶ τὰ ἄρθρα ἕκαστοι ἐξερχόμενοι, πρὸς τὸν τῆς κύσεως τράχηλον ζεύγνυνται.

ΚΕΦΑ' Λ. ΙΒ'.

Περὶ τῆς καθάρσεως τῶν γυναικῶν.

Η' κάθαρσις τῆ συλληφθέντος ἐμβρύε ἔνδον τῆς γαςρὸς τὸ (a) ὄχημα, ϗ τῆ τόκε αἱ ὑπηρεσίαι· ϗ τὸ αἷμα φυσικῶς διὰ τῆς μήτρας φέρεται (b) οἵτινες σωεχῶς ἀποπληρωθέντες, ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας παρατρέχει.

ΚΕΦΑ' Λ. ΙΓ'.

Πόθεν ἔιρηται ἡ κάθαρσις;

Ἐκ τέτε, ὅτι ὑπερπεριττεῦον τὸ αἷμα τῆ σώματος εἰς ταὐτὸ ἀθροίζεται (ἀνὰ μῆνα) ϗ προτρέπεται: ϗ τὸ σῶμα καθαίρεται· ἀλλὰ μὴν ϗ ἔμμηνον ἔιρηται.

ΚΕΦ. Α' Λ. ΙΔ'.

Πότε ἄρχεσθαι συμβαίνει;

Η' πρώτη κάθαρσις συνεχῶς μὲν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἐνιαυτῷ τὴν ἀρχὴν δέχεται· τισὶ μὲν

μὲν (ἥττον, ἄλλαις δὲ) βραδύτερον, ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἕως πρὸ τῶν τεσσαρακοστῶν ἐνιαυτῶν ἀφίσταται· ἕως μετὰ τὸν πεντηκοστὸν ἐπιμένει.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'.

(α) Ὁπόσῳ (χρόνῳ) αἵματι καθαίρονται αἱ γυναῖκες.

Οὐ πᾶσαι ἐπίσης, ἀλλὰ κατὰ τὴν φύσιν ἑαυτῶν διαφέρουσαι, καὶ κατὰ τὰς ἡλικίας· ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον (b) πρὸς δύο μῆνας (πρὸς δύο ἡμίνας) καθαίρονται.

ΚΕΦΑΛ. Ις'.

Οἵαι εἰσὶν αἱ πλείστην κάθαρσιν ποιοῦσαι.

Αἵτινες ἀργαὶ βιοῦσι, καὶ ἀταλαίδωροι εἰσὶ, καὶ ὀδὲν πράττουσι, πλείστῳ αἵματι καθαίρονται· αἵτινες δὲ ἐπὶ ταῖς καθημερινῶν πράξεσι γυμνάζονται ἔν τινι ἔργῳ, ὀλίγῳ αἵματι καθαίρονται.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

Οἵῳ μέτρῳ καθαίρονται.

Οὐκ ἀεὶ ὀλίγῳ, ἀλλ' (a) ἀπὸ τοῦ ὀλίγου ἄρχεται ἡ κάθαρσις, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀλίγου τελειοῦται· τῇ

γὰρ ἡλικίᾳ φειδομένη, ᾗ ὁσάκις ἐπαύξησιν δέχεται τῆ σώματος· ᾗ μετὰ ταῦτα μὲν εἰ πρὸς τὴν γυμνασίαν ἡ γυνὴ ἐπέρχεται, ὅμως ἀναγκαῖον ἐστὶν, ἵνα ἐπ' ὀλίγῳ καθαρθῇ· ἄλλοις δε (b) καιροῖς, ἵνα ἄλλοις ἐπὶ πλείσῃ ζωῇ μετενεχθῶσιν.

ΚΕΦΑ' Λ. ΙΗ'.

Πόσαις ἡμέραις αἱ γυναῖκες καθαίρονται.

Οὐ πᾶσαι ἐπίσης· ἀλλὰ τινὲς μὲν πλείοσι, τινὲς δὲ ὀλίγαις ἡμέραις, ὅμως αἱ πολλαὶ ἢ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις, ἢ ἐπὶ τέσσαρσι καθαίρονται.

ΚΕΦΑ' Λ. ΙΘ.

Ποῖαι εἰσὶν αἱ κατὰ φύσιν μὴ καθαιρόμεναι.

Δηλονότι αἱ κόραι, ᾗ αἱ γραῖδες, ᾗ ἐκεῖναι αἵτινες συνεχῶς μεγαλοφωνῆσι, ᾗ αἵτινες βαρεῖ νοσήματι κάμνουσιν (ἢ κεκμήκασι) ᾗ ἐκεῖναι αἵτινες ἐν γαστρὶ ἔχουσιν· αἱ μὲν γὰρ κόραι ὅπω καθαίρονται· αἱ δὲ γραῖδες ἤδη ὃ δύνανται· (a) ἔτι φωνῇ γυμναζομέναις, τῇ γυμνασίᾳ τῆ αἵματος (τὸ περιττὸν) καταναλίσκεται. Αἱ δὲ μακρὰν ἀῤῥωστίαν (παθοῦσαι) ὅλον τὸ αἷμα πρὸς ἐπανά-

λῆψιν

λήψιν καταναλίσκουσιν. Αἱ δὲ ἐν τῇ γαστρὶ ἔχουσαι, ἔμβρυα τρέφουσιν ἐξ αὐτῆς τ' αἵματος.

ΚΕΦΑΛ. Κ'.

Πῶς δοκιμάζομεν τινὰς μὴ καθαρθῆναι κατὰ φύσιν.

(a) Ἐξ αὐτῆ ὅτι εἰς ὁλόκληρον ὅτως αἰσθάνονται.

ΚΕΦΑΛ. ΚΑ'.

Ποίοις σημείοις νοῆμεν τὴν πρώτην κάθαρσιν ἐληλυθέναι.

Τελείως μὲν ἀπὸ τῆ τεσσαρεσκαιδεκάτη ἔτους· (a) ὅταν τὰς μαθὰς ἔχουσι πεφυσημένας· ἀλλὰ μὴν ἐξ βάρος ἐπὶ τὸν κτένα σύν τινι κνησμονῇ αἰσθάνονται. Ἄλλαις δὲ, αἵτινες ἤδη σωεχῶς κεκαθαρμέναι εἰσὶ, (b) ἐξ ἐν ἐπερχομένῃ τῇ τῆς καθάρσεως ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ ἀποτελοῦνται ὀδύναι· βαρύτητος ἐν τοῖς νεφροῖς, ἐνίοτε ἐξ ὀδύνης αἰσθάνονται. συνεχῶς ἐξανίσανται, ἐξ τὸ πᾶν σῶμα (αὐταῖς) ἐκτανύεται. Ἔρευθος δὲ ἐν τοῖς γνάθοις (c) ἔχειν ἃ μόνιμον, ἀλλὰ μεταξύ τινων ὡρῶν (d) ἑαυτὸν ἐνδεικνύουσι· ἐνίοτε ἐξ ἀνορεξίαν πάσχουσι ἐξ ναυτίαν. Ἐπωφελῶς ταῖς γυναιξὶν ἡ κάθαρσις συντρέχει, διὰ τὴν μέλλουσαν σύλ-

λήψιν.

λιψιν. Προπαρασκευάζει γὰρ ἔυχρηςον τόπον, ἐν ᾧ τὸ σπέρμα καταπιεῖν δυνηθῇ· ἡ ἀυτῶν ὑγιείαν δέξα ἐςι· ϗ (e) ὅτι ταχέως ἀυτὰς ἐγηρᾶσαι ποιεῖ· ϗ ὑπὲρ τᾶ (f) καλᾶ τόκα τυχὸν κινδυνεύειν (g) ϗ (h) ἄυται αἴτινες καθαίρονται, ὑγιειναὶ εἰσιν. Ὑγιεινοτάτη ἐςὶ ϗ διηνεκὴς παρθενία· εἰδότες γὰρ ἄῤῥενα, ὁ συνεχὴς συνουσιασμὸς κακῶς δεδεγμένος ἐςίν. Ἀλλὰ μὴν ϗ αἱ γυναῖκες ἐνοχλᾶνται.

ΚΕΦΑΛ. ΚΒ'.

Ἕως πότε αἱ κόραι παρθένοι εἶναι ὀφείλουσιν;

Ἐπὶ τοσοῦτον ἕως ἂν αἱ καθάρσεις (a) ἐπέρχονται, καὶ κατὰ φύσιν, συνουσιάζειν δυνηθῶσι, ϗ ἡ μήτρα τὰς ἰδίας ὑπηρεσίας παρισᾶναι, ϗ ἀναπληρῶσαι (b) φανῇ.

ΚΕΦΑΛ. ΚΓ'.

Ὁποῖαι εἰσὶν ἐπιτήδειαι πρὸς σύλληψιν.

Ἐκεῖναι αἵτινες ἐυτάκτως τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ καθαίρονται, καθαρῷ δηλονότι ϗ ἐυκράτῳ αἵματι· ϗ τὸ σῶμα τῆς μήτρας ὀρθὸν ϗ πλησιέσερον ἔχουσι, ϗ πᾶν τὸ σῶμα (c) πάνυ σκληρὸν, ϗ σφόδρα

ρα εὔπεπτον, σὺν ἀκεραιότητι ψυχῆς καὶ ἱλαρότητι.

ΚΕΦΑ'Λ. ΚΔ'.

Ποῖός ἐστιν ἐπιτήδειος καιρὸς (α) πρὸς τὸ συλλαμβάνειν;

Μετὰ τὸν καθάρσεως χρόνον, ὑπεισερχομένης αὐτῇ ἐπιθυμίας συνουσιασμοῦ (b), ὅτως ὡς μήτε (c) περιοσῶς τῆς τροφῆς πλεονεξίαν ἔχῃ τὸ σῶμα, μήτε φειδομένως, καὶ μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος ὅτω τοίνυν μιχθήτω· ὑγιεινοτάτη γὰρ ἔσται ἡ σύλληψις, μὴ ὅτι τῷ μεγέθει τοῦ σώματος, τῷ καμάτῳ καὶ τῇ δεινότητι (d) φέρηται ἡ ὑπηρεσία (e) πλείων, καὶ κατ' ἐπίτασιν ὑπὲρ τὸ δέον· ἐπιμηνύει γὰρ ἡ (f) τῶν ζώων συναφεια (g) ἥτις φυσικῷ λόγῳ, καὶ ἀναγκαίως ἀποτελεῖται.

ΚΕΦΑ'Λ. ΚΕ'.

(α) Ὁποῖα εἰσὶ τὰ σημεῖα τῆς συλλήψεως.

Ὅσάκις εἰς τὸ τέλος τῆς συναφείας φρίκη τις (b) τῇ γυναικὶ ὑπεισέρχεται, καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα (c) τῆς μήτρας συνάγειν καὶ συγκλείειν αἰσθάνηται· ἄδηλον δὲ τῶν ὑπολοίπων τοῦ σπέρματος τῆς γυναι-

γυναικὸς (τῆς μήτρας τὸ σόμα) καθυγραίνει, ἢ σφόδρα ὀλίγον (ἐνταῦθα) ὑπομένει.

ΚΕΦΑ' Λ. Κξ'.

Οἵ ποῖα σημεῖα τὰ συλληφθέντα ἔμβρυα ἄῤῥεν ἢ θῆλυ δεικνύουσι.

Οἱ ἀρχαῖοι μὲν ἄῤῥενα ὑπέχοντο εἶναι, εἰ ταχέως καὶ γυμναστικῶς ἐν τῇ γαστρὶ κινεῖται· ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὴ ἡ ἐγκυμονοῦσα εὔχρους εἴη, καὶ τὸν δεξιὸν μαζὸν μείζονα χῇ· τὸ δὲ θῆλυ καὶ βραδέως καὶ νωθρῶς κινεῖσθαι ἄρχεται· καὶ αὐτὴ (a) ἡ ἐγκυμονοῦσα γυνὴ κακόχρους ἐστὶ καὶ ἄῤῥωστος, καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ μαστῷ οἴδημα ἔχει. Ἡμεῖς δὲ ταῦτα ἑωρακότες (b) ὅμοια εἶναι οἰόμεθα.

ΚΕΦΑ' Λ. ΚΖ'.

Τί ἐστι κίσσα;

Ὄρεξις τῆς (a) ἀσυνηθεστάτης τροφῆς (b) ἥτις καιρῷ τινὶ ταῖς ἐγκυμονούσαις γυναιξὶ συμβαίνει σὺν (c) ἀνισότητι χρόνου καὶ πλεονεξίᾳ τῶν χυμῶν καὶ ναυτίᾳ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΚΗ'.

Πόθεν εἴρηται κίσσα.

Κατὰ μέν τινας ἀπ' αὐτῆς· διότι (a) σικχασίαν ταῖς

ταῖς ἐγκυμονέσαις γυναιξὶν εἰσφέρει. Κατὰ δέ τινας ἐξ αὐτῆ τῆ ὀρνέε, ὅτινος καὶ ἡ φωνὴ καὶ τὰ πτερὰ ποικίλα ἐςί. Τινὲς δὲ πρὸς τὸν κισσὸν (b) αὐτὸν τῆ βόςρυχος εἰρήκασιν, ὅσπερ εἴτι δ' ἂν κρατήσῃ πολυχιματίςως καὶ ποικίλως περιπλέκεται.

ΚΕΦΑ' Λ. ΚΘ'.

(α) Ὁποίῳ τῷ μηνὶ συντρέχει ταῖς ἐγκυμονέσαις ἡ κίσσα.

Συνεχῶς ἀπὸ (b) τῆ δευτέρε μηνὸς, τισὶ δὲ ἢ ταχύτερον ἢ βραδύτερον συντρέχει.

ΚΕΦΑ' Λ. Λ'.

Ἐπὶ πόσον ἐπιμένει ἡ κίσσα.

Ἐνίοτε ἕως εἰς αὐτὸν τὸν τόκον. Ἁπάσαις τοίνυν ταῖς ἐν γαςρὶ ἐχέσαις συντρέχει ἡ κίσσα· ἐχ ἁπάσαις (δὲ ἐπιμένει) ἀλλ' αἷς (a) ὁ χυμὸς πλεονάζει.

ΚΕΦΑ' Λ. ΛΑ'.

Πῶς διαιτητέον τὴν κίσσαν ἔχέσαν.

Deeſt hoc caput tam in Græco Gesneri, quam

quam in meo Mſpt. tum etiam & apud Latinum interpretem.

ΚΕΦΑ' Λ. ΛΒ'.

Τίνα αὐτῇ παρέξομεν.

(a) Προσθετέον μιᾶς ἡμέρας ἀποχήν· εἰ δὲ ὁ δυνηθῇ ἐπὶ τοσοῦτον (b) κἂν φειδομένως τραφῇ, συναλειφομένη ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· οὕτως, ἵνα πρῶτον ὕδωρ πίνῃ, ἔπειτα δ' οἶνον· ξηρὰς δὲ τὰς ἐπιχετικὰς λάβῃ τροφὰς, τὰς ἐκ τῶν ϛαλτικῶν (c) ἐγκαθισμάτων, ἀλλὰ τὰς διακινῆσαι κελευέτω (d) εἰ δυνατὸν γενέσθαι.

ΚΕΦΑ' Λ. ΛΓ'.

Ποίῳ τρόπῳ τὰς ἐγκυμονέσας τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ διαιτητέον.

Λείπει. . . . . .

ΚΕΦΑ' Λ. ΛΔ'.

Ἐν τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ὁποίως διαιτητέον.

Σὺν ἁπάσῃ μεριμνῇ τὰς ἐπιμελείᾳ (a) συναναγραφῆναι δεῖ· τότῳ γὰρ τῷ μηνὶ ἐπὶ πλέον βαρύνονται· διὰ ἣν αἰτίαν πάσης τῆς σφοδροτάτης διακινήσεως (b) γαληνῶς δεῖ· ἀλλὰ τὰς τροφὰς φειδο-

φειδομένως δῦναι· ἢ αὐτὴν τὴν γαςέρα, εἰ τῷ βάρει πλέον χρέματα, φασηλαις ἐπιμελῶς (c) ἐσφιγμένην παραδέχεσθαι· ἀλλὰ μὴν ἢ χηρωτῇ σὺν ἐλαίῳ προσφάτῳ ἢ μυρσίνῳ γεγονυίᾳ τὸ δέρμα τῆς γαςρὸς ἐπιχρίσαι δεῖ (d), ὅπως ςερεωθῇ, ἵνα μὴ, ὅτε τίκτειν ἄρξηται ἐπιτεταμένῃ τῇ τάσει (e) ῥιφθῇ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΛΕ'.

Ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ τίνα ἐισι ποιητέα.

Ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ (a) ἰςέον, ἐπὶ ταύταις (b) χαυνοτέρως (c) ὑπὸ τῆς μήτρας (d), πρὸς τὰ ἀνώτερα μέρη τὰς μαθὰς ἐπιπλέον διαδεῖν (e) ἵνα πλησιάζοντος τοῦ τόκου πρὸς τὰς κατωτέρας τόπους (f) ἐκταθῶσιν, ὅπως ἐκεῖσε τὸ ἔμβρυον δυνηθῇ ταχύτερον ἐξελθεῖν· ἀλλὰ μὴν ἢ τοῖς αὐτοῖς τόποις χαλασικὸν προπαρασκευάζειν (χρὴ) ἐγκαθισμάτιον (g)· ἀλλὰ μὴν ἢ βαλανείῳ χρῆσθαι, ἢ ποσοῖς, οἵτινες ἐκ ςεάτων χηνείων ἢ μυελοῦ ἐλαφείου συνίςανται. Ἀλλὰ καὶ τοῦ δακτύλου ἐπαλειφομένου τὸ ςόμα τῆς μήτρας μετρίως ἀνοίγειν, καθάπερ αἱ ἐγκυμονοῦσαι γυναῖκες χρῆσθαι (h) ὀφείλουσι. Πλὴν εἰ γενέσθαι δυνατὸν, μὴ (i) ἀναγκασθῇ ἡ μήτρα (k) ἐκείνη (l) ἐξελασικῆς χρῆσιν ὑποφέρειν, ἡ ὀφείλουσα εὔχυμος καὶ ἥσυχος εἶναι, ὅπως τὸ ἔμβρυον

διακα-

(m) διακατέχειν δυνηθῇ ταύτῃ τῇ χρήσει· τῇ δὲ αὐτῆς κινήσει καὶ προπετείᾳ ῥηγνύμενον τὸ χορίον τὸν χυμὸν ἐκχέει, (n) ὅτερ διὰ τὸ ὀλιθηρὸν (o) τὸ χωρίον παρὰ τῆς φύσεως ἐξέρχεται.

ΚΕΦΑ' Λ. Λς'.

Τί ἐςι χορίου;

Υ'μὴν ἄνευ σώματος, ὅπερ τὸ ἔμβρυον καὶ τὰ σὺν αὐτῷ ὄντα κατέχει ἐν τῷ βάθει τῆς μήτρας ἐγκολῶν· λέγεται δὲ καὶ ἀγγεῖον, καὶ δεύτερον, καὶ ἔσχατον, καὶ ὅπερ πρότερον ῥήγνυται.

ΚΕΦΑ' Λ. ΛΖ'.

Πόθεν ἔρηται χορίου;

Ε'ξ αὐτῆ ὅτι τῇ ἰδίᾳ εὐρυχωρίᾳ ὑπομηνύει (a) ἢ καθάπερ ἄλλοι λέγεσιν, ὅτι ἐκ πολλῶν πραγμάτων συνεςάθη, καθάπερ ὁ (b) χορὸς ἐκ πολλῶν ᾀδόντων.

ΚΕΦΑ' Λ. ΛΗ'.

Πόθεν ἔρηται ἀγγεῖου.

Ο'τι ἐν αὐτῷ ἔνδον ἐςι τὸ ἔμβρυον καὶ (ὡς εἰς) ἀγγεῖον ἐναποςρέφεται.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ΛΘ'.

Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ δεύτερα ἵνα τί εἰρημένα εἰσί.

Ἐξ αὐτῆς ὅτι τὸ ἔμβρυον πίπτει (πρότερον) καὶ οὕτως ἐκεῖνα τὰ δεύτερα ἐξέρχονται, καὶ γὰρ ἡ ἐκεῖθεν ἐγκύμων λέγεται, ὅτι πρότερον ῥηχθήσεται.

ΚΕΦΑΛ. Μ'.

Ἐκ ποίων πραγμάτων συνίσταται τὸ χορίον.

Ἐκ νεύρων, φλεβῶν, ἀρτηριῶν καὶ σαρκῶν· ἔστι δὲ τῷ χρώματι (a) πορφυρᾶν, ἐν ὁμοιώματι θύλακος.

ΚΕΦΑΛ. ΜΑ'.

Ἐκ ποίων πραγμάτων συνίσταται τῆς ἐμβρύου ὁ ὀμφαλός.

Ἐκ πέντε πραγμάτων· δύο φλεβῶν καὶ δύο ἀρτηριῶν· δι' ὧν τὰ θρεπτικὰ τῆς αἵματος τῷ ἐμβρύῳ ἐξυπηρετῆνται. Οὖπερ δὲ ἐστι κενεὼν λέγεται. Ἐπειδὴ τὸν τῆς ἐμβρύου κενεῶνα εἰς τὸ χορίον μεταπέμπει· διὰ τοῦτο τοίνυν ὁ ὀμφαλὸς τῆς ἐμβρύου ἐν τῇ μήτρᾳ κατέχεται.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ΜΒ'.

Τί ἐςὶν ὑμήν (α).

Χιτὼν πέριξ ὅλε τὲ σώματος ἐγκεκολλημένος, ὅςπερ συνεχέςερον (b) ἔνδον ἐνίοτε καταναλίσκεται, ὅπως μὴ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα εὑρεθῇ.

ΚΕΦΑΛ. ΜΓ'.

Ποῖα εἰσὶ (α) τὰ σημεῖα τὰ πρὸς ἔκτρωσιν συμβαίνοντα.

(b) Ὅταν πρὸ τὲ νομικὲ καιρὲ τὲ τεκεῖν, ἐξαπίνης παραλόγως οἱ μαθοὶ ἰχνότεροι γίγνονται, ἀλλὰ μὴν καὶ ψύξις καὶ βαρύτης ἐν τοῖς νεφροῖς, χυμός τε ποικίλος ἐκχέεται, καὶ εἰς τέλος, θρόμβος, παντελῶς φρικώδης. χρῆσθαι παρὰ μέν τινας ἀ πᾶσαν ἰατρικὴν (c) ἕως δήποτε παρὰ τῆς φύσεως ἄρξηται ὑγιαίνειν, ὀφείλει (d), ἀκ ἀποκτένη· ἄλλοι δὲ θέλεσι χρῆσθαι τῶν ἐκτρώσεων, ἀλλ' ὅτε (e) παρὰ τὰς μοιχαλίδας (f) μήτε διὰ κέρδος. Εἰ (g) ἀδὲν κωδύλωμα, ἤτι ἐμπόδιον εἰς τὸ ςόμα τῆς μήτρας ἡ γυνὴ χῇ, καὶ ὅτως συλλάβῃ, ἄμεινόν ἐςιν ἐκτρώματι ἀφανίζειν ὅπερ συνέλαβεν· (h) (ἐκεῖναι γὰρ) ἡλίκα αἱ ἡμέραι τὲ τόκε ἔλθωσι, μετὰ τῆς ἐξόδε τὲ ἐμβρύε ἀποθνήσκεσι· κίνδυνον (i) δὲ τῇ γυναικὶ τῇ τεκούσῃ συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἐςι.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑ' Λ. ΜΔ'.

Ποῖα εἰσὶ σημεῖα τῦ πλησίυ τόκυ.

Εἰ ἑβδόμῳ, ἢ ἐννάτῳ, ἢ δεκάτῳ μηνὶ συνδράμῃ τῇ ἐγκυμονύσῃ ὀδύνη τῶν νεφρῶν, σὺν ἀἀθήσει ζέσεως, καὶ ὀδύνῃ τῶν βυβώνων καὶ τῶν ὀσφύων· ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτῆς τῆς μήτρας, καὶ τῦ ἐνδοτέρυ μέρυς ἡ κάθοδος (a) τῦ σόματος (b) ἀνεώξῃ καὶ (c) ὑγρασίαν ποιήσῃ· ἡνίκα δὲ ἤδη τὰ παραπλήσια, τὰ ἀνώτερα μέρη ἰσχνότερα γίνονται, καὶ ἐκτείνονται οἱ τόποι ἐπὶ τῦ κτενὸς καὶ βυβῶνος, καὶ συνεχῶς τῦ ὕρυ προθυμία εἴη· καὶ ἐμβληθέντος τῦ δακτύλυ εἰς τὸ σόμα (τῆς μήτρας) εἰς μέγεθος ὥῦ εὑρίσκεται (τὸ χορίον) καὶ χυμὸς (d) ἐκφέρει πρῶτον λεῖος, μετ' ὀλίγυν (δὲ) πλεῖσος καὶ αἱματώδης.

ΚΕΦΑ' Λ. ΜΕ'.

Πῶς διαχωρίσεις τὴν ὀδύνην, ἢ ἐκ ζέσεως τυγχάνει, ἀπὸ τῆς ἐκ τῦ παρόντος τόκυ συντρεχέσης.

(a) Ὅτι τῆς ζέσεως ἡ ὀδύνη μετὰ κλείσματος, καὶ ξηρότητος εἰς τὸ σόμιον εὑρίσκεται.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑ' Λ. Μξ'.

Τίνα εἰσὶ τὰ προπαρασκευαζέα, τὰ διὰ τὸν τόκον ὄντα ἀναγκαῖα.

Δηλαδὴ ἔλαιον θερμὸν, πυρίαι, καὶ σπόγγοι μαλακοὶ, ἔρια καθαρὰ, δεσμοὶ ἐπαώχηνοι, καὶ ἀναλιπτικαὶ ὀσφρήσεις, ᾗ ὁ μαιευτικὸς δίφρος, ὡς καθέδρα· κράββατοι δύο, καὶ τόπος ἐπιτηδειότατος τῷ τόκῳ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΜΖ'.

Ὁποῖος ἐστὶν ὁ μαιευτικὸς δίφρος.

Καθάπερ ἐστὶν ἡ καθέδρα τῆς κυρέως, ἐν ᾧ καθίζεται ἵνα, ἵνα χῇ ὑπὸ (a) τὴν φύσιν ὁμοίωμα σελήνης, τρώγλην τετρημένην, ὅπως ἐκεῖσε τὸ ἔμβρυον πεσεῖν δυνηθῇ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΜΗ'.

Δύο κράββατοι εἰς τὶ ὠφελεῖσιν.

Ὁ εἷς μὲν ὁ ὢν σκληρῶς ἐστρωμμένος, ἐν ᾧ τὴν ἐγκυμονοῦσαν κοιτᾶσαι ὀφείλομεν· πολλάκις γὰρ καὶ κείμενα τίκτουσιν. Ἐν ἐκείνῳ δὲ (a) τῷ μαλακῶς ὄντι ἐστρωμμένῳ, μετὰ τὸν κάματον τὴν λοχεύσαν κοιτάσομεν.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑ' Λ. ΜΘ'.

Πῶς τὴν τεκεῖσαν (a) καθιδρύσαι ὀφείλομεν.

(b) Ὑπτιοῦντες αὐτὴν ὑπτίαν (c) ἐν τῷ κραβ-βάτῳ τῷ σκληρὰν τὴν στρωμνὴν ἔχοντι (d)· συν-δεδιπλωμένων (δὲ) ἐκεῖσε τῶν ποδῶν καὶ ἀνεω-γμένων· ἡνίκα τὸ χορίον εἰς μέγεθος ὡῷ εἰς τὸ στό-μα τῆς μήτρας εὑρίσκομεν, εἰς τὴν δίφρον αὐτὴν ἐπαίρομεν· εἰ δὲ ὅτως εἴη κεκμηκυῖα, ὅπως ἐκεῖ τεκεῖν (μὴ δυνηθῇ), τεκεῖν ὀφείλει ἐν τῷ κραβ-βάτῳ· ἔνθα δὲ δίφρος μαιευτικὸς οὐκ ἔστι (e) μὴ τυχόντος τοῦ τῆς γυναικὸς, ἀπομηρῶσαι δεινῶς ὀφείλει, ὅπως ἐκεῖσε (f) τέξῃ.

ΚΕΦΑ' Λ. Ν'.

Πρὸ τοῦ εἰς (a) τὸν δίφρον τὴν τεκεῖσαν καθιδρύσαι, τί δεῖ ποιεῖν;

Πάσας τὰς (b) ὠδίνας ἐκείνας πᾶσι τοῖς θερ-μαντικοῖς πυριάζειν· ἐξ ἐλαίου δὲ θερμοῦ, καὶ (c) οἷς ἤπειρον αὐτοὺς τοὺς τόπους ἐμβρέχειν· περιπατεῖν δὲ αὐτὰς, καὶ καταντλῆσαι, τροφάς τε λαμ-βάνειν ἡ ἀρχαιότης ἐκέλευσεν. Ἡμεῖς δὲ οὐχ ὅτως ἐπιτρέπομεν (d) τὰ τοιαῦτα γενέσθαι· ὅτι ὁ (e) περίπατος τὸ ἔμβρυον χεδὸν ἔξω (f) τεθεικὸς

ἀπωθεῖ, καὶ τὴν μήτραν ἐκτινάσσει· τὸ δὲ καταντλημα καὶ τὴν δύναμιν μειοῖ, καὶ τὴν πέψιν τῦ σώματος τῆς γυναικὸς καταψύχει· αἱ δὲ τροφαὶ (g) αἱ ἐν τῇ ψύξει δεδομέναι (h) συμφθείρυσι, καὶ ἀ τρέφυσιν.

ΚΕΦΑ′ Λ. ΝΑ′.

Ὑπηρέτριαι σὺν τῇ Μαίᾳ πόσαι (α) εἰσὶν ἀναγκαῖαι.

Τρεῖς ἔσωσαν ἐξ ἀνάγκης, ἐξ ὧν αἱ δύο εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ πλάγια ςῆναι ὀφείλυσιν, ἐφ' ἃς ἐπακυμβῆσαι ὀφείλει (ἡ τίκτυσα)· ἡ δὲ τρίτη ἀπὸ τῦ νώτυ αὐτὴν κρατήσει, ὅπως συντρεχυσῶν τῶν (b) ὀδύνων, μὴ ἑαυτὴν εἰς τὸ πλάγιον καταχλίνῃ (c) προτρέποντες αὐτὴν ἵνα ἰσχυρῶς ὑποφέρῃ.

ΚΕΦΑ′ Λ. ΝΒ′.

Ἡ Μαῖα πῦ, ἢ πῶς καθίσαι ὀφείλει.

Δηλαδὴ ἀνδρικῶς (a) ἐξωσμένη, (καὶ) εἰ ἐν τῷ κραββάτῳ ὁ τόκος γένηται, ὀλίγον εἰς χαμηλότερον (δίφρον) ἡ μαῖα καθίσει, ὕτως ὅπως εὐμαρῶς τὰς χεῖρας βαλεῖν δυνηθῇ· εἰ δὲ καθεζομένη ἐν τῷ δίφρῳ ἡ τίκτυσα ἐςὶ, κατώτερον ἡ μαῖα καθίσει ἐν χθαμαλωτέρῳ δηλονότι δίφρῳ,

ὅπως

ὅπως δυνηθῇ ἐκ τῶν ἀνωτέρων μερῶν (b) εὐχερῶς τὸ ἔμβρυον κατενεγκεῖν· καὶ εἰς ὁσονδηποτοῦν ἀνεωγμένων τῶν ἰδίων ποδῶν, ὅμως πλεῖον (c) ταπεινοτέραν εἶναι αὐτὴν (d) μὴ (e) ἐμποδίσῃ (f) τὸ ἴδιον πρόσωπον ὄπισθεν (g) ἀποστρέψῃ, μὴ φανεῖσα (h) εἰ αἰδὼς αὐτὴν κατακλείσῃ· ὅμως πρῶτον πάντων τῶν δεσμῶν καὶ τῶν τριχῶν λυθέντων, ὅπερ διὰ τὴν χάλασιν γενέσθαι εἴωθε, τῷ δακτύλῳ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς (i) ἐλαίῳ θερμῷ ἀπαλειφομένῳ τὸ στόμα τῆς μήτρας περισταλεύσασα (k) ἀνοίξει, ὅπως τὸ χορίον ἐκεῖσε πεσεῖν δυνηθῇ· πᾶσαι δὲ (περὶ) τὴν τεχοῦσαν ῥήμασιν ὀφείλουσι (l) πράξαι, καὶ αὐτῆσαι αὐτὴν, ὅπως μὴ κράξῃ, ἀλλὰ πάντας στεναγμοὺς, καὶ πνεύματα ἐκ βάθους ἐκπέμψῃ, ὅπως τὸν τόκον ἀπωθήσῃ μάλιστα· (m) καὶ ἡνίκα αἱ (n) ὀδύναι συμβαίνουσιν (o) ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ ταῖς ὄπισθεν αὐτῇ κατεχούσαις κελεύειν (p) δεῖ, ἵνα σὺν ῥάκει τὰς χεῖρας αὐτῆς κρατήσωσι, μήπως τῇ βίᾳ αὐτῆς ἔξω (q) ἀποκλεισθῇ· εἰ δὲ τὸ θυλάκιον ἐπὶ πολὺ ἂν εἴη διερρωγὸς, τοῖς ὄνυξιν αὐτὸ ῥηγνύναι (r) δεῖ, καὶ ἐμβληθέντων κατ' ὀλίγον τῶν δακτύλων, πλέον ἐπανοίγειν· ἐπιτηρητέον (s) ἐστὶ, μὴ τοῖς δακτύλοις πλέον ἐπανοίγῃ, ἵνα μὴ ἐξαίφνης τὸ ἔμβρυον πέσῃ· εἰ δέ μηγε, εἰς ἄνοιξιν ὅτως τὸ στόμα διαφυλάττειν, ἕως ἂν ἡ κεφαλὴ, καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἐμβρύου ἄνευ τινὸς τοῦ

ἐξέλθῃ· φυσικῶς γὸ τὸ σῶμα ἀνοίγεται δυομένων καὶ τῶν μηρῶν (s) αὐταὶ (τότε) καταλαβεῖν ὀφείλει ἡ μαῖα, καὶ (t) ἄσαυντον ἐξαγαγεῖν (u) ὑπολαμβάνειν, ἡνίκα ἑαυτὴν (καθ' ἑαυτὴν) ἡ μήτρα) (x) ἀνοιχθῇ· μὴ βιάζειν (δὲ), ἡνίκα ἑαυτὴν ἀποκλείσῃ· μὴ τῇ ζέσει, ἢ τῇ τῦ ῥεύματος ῥύσει, ἡ τῆς μήτρας ἀγωγὴ εἰσδύνῃ. Αἱ δὲ ἐκ πλαγίᾳ ὑπηρέτριαι, ἄνευ τιναγμῦ, τῶν χειρῶν ἐφηπλωμένων κάτω τὴν νηδὺν κατάξωσιν· ἡνίκα δὲ τὸ ἔμβρυον ἐξελθεῖν (y) ἄρξηται, ταῖς χερσὶ λινὸν ἐχούσαις, ἡ μαῖα αὐτὸ ἀποδέξεται ὡς ἱλεώτατα, καὶ εὐμελέστατα, ἵνα μετὰ τῶν ἰδίων δευτέρων πέσῃ.

ΚΕΦΑΛ. ΝΓ.

Εἴτι δ' ἂν (τῶν δευτέρων) ἐναπομείνῃ, τί ποιητέον.

Εἰ ἔτι τὸ (a) σῶμα ἀνέωκται, εὐθέως ἡ μαῖα τὴν ἀριστερὰν χεῖρα βάλλει, καὶ ὁποῖα μέρη αὐτῦ (b) ἕυροι, κρατησάτω· καὶ εἰ μὲν ἀπὸ τῦ βάθους ἀπέσῃ (c) κατάγοι· καὶ (d) ὠφέλιμος ταῖς ἰδίαις βίαις καὶ αὐτὴ ἡ τίκτουσα· εἰ μέντοι ἀπὸ τῆς μήτρας κατέχεται, πραέως ὧδε κἀκεῖσε μεταφέρῃ· εἰ μὴ ἀνεύθετον διαςῇ, ἡ μήτρα τῦτο (f) ἀποκλείσει· εἰ δὲ βραδύνῃ, τὸ ἔμβρυον ἄλλῃ γυναικὶ παραδώσει, καὶ αὐτὴ τὸν ὀμφαλὸν ἀποκόψει·

ψει· εἰ δὲ κεκλεισμένον εἴη τὸ στόμα, ὅπως μήτε τὴν χεῖρα εἰσπέμπειν, μήτε αὐτὸ ἐξελθεῖν δυνηθῇ, χρήσθω πᾶσι τοῖς χυλοῖς, καὶ ἐγχυματισμοῖς, οἷς πρὸς ζέσιν τῆς μήτρας χρῆσθαι εἰώθαμεν· ταύτῃ γὰρ τῇ ἐπιμελείᾳ (g) χαλαρὰ γενοῖτο ἡ πᾶσα ἐπίχεσις, εἰ τί δ' ἂν ἐκεῖ ἐναπομείνῃ, ὕστως πίπτει.

ΚΕΦΑΛ. ΝΔ'.

Τίνα εἰσὶν ἄτινα (α) διὰ τὴν (β) ἐπίχεσιν τῶν δευτέρων· ὡς ἀρχαῖοι παρεχήκασι.

Πταρμικὰ καὶ κλίμακας ἀνηρτημένας, καὶ πόματα δή ἐδίδοσαν, ἄτινα ἐκβάλλειν δυνηθῶσι, ἀλλὰ μὴν καὶ ὑποκαπνίσματα ὑποτιθέασιν, ἔτι δὲ καὶ πεσσοὺς, οἷς τὸ αἷμα ἐκβάλλειν δύναιντο, ἀλλὰ καὶ βάρη εἰς αὐτὸ τὸ θυλάκιον (c) ἐνεδέσμευον, ἅπερ ἡμεῖς πάντα (d) δεδοκιμάκαμεν· εἰ μέντοι ζέσεις αὐτοῖς τοῖς μέρεσι ποιεῖν δύνανται, καὶ (e) παρόντα ἄνευ ὑπερθέσεως τὸ αἷματος (f) ῥυσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΝΕ'.

Πῶς διάγειν δεῖ μετὰ τὸν τοκετὸν τὴν λοχεύσαν.

Στόγγῳ αὐτῶν τῶν τόπων ἐκμαχθέντων, ῥιφήτω

φήτω ἐν τῇ κλίνῃ, ἐν σκοτεινῷ κοιτῶνι, ὀλίγον ἀνεωγμένων τῶν ποδῶν, ὅπως εἴ τί δ' ἂν ἐξ αὐτῆς ἔξω ἐξελθεῖν ἄρξηται, μὴ ἐμποδιοῦῃ· ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτοὶ οἱ τόποι (a) πανίῳ σκεπασθήτωσαν, ὅτως ὅπως συνεχῶς ἐκεῖσε ἀλλαχθῇ· ἀλλὰ μὴν ἐρίοις καθαροῖς καὶ τὸν πτένα, καὶ αὐτὴν τὴν γαστέρα σκεπασθῆναι δεῖ. Καὶ εἰ μὲν ἄνευ τινα γμῦ ὁ τόκος γέγονεν, ἐλαίῳ προσφάτῳ σὺν ὀλίγῳ οἴνῳ μεμιγμένῳ αὐτὰ τὰ μέρη ἐμβρέχειν· εἰ δὲ κοπώδης ὁ τόκος προῆλθεν, ἐλαίῳ γλυκεῖ καὶ θερμῷ ταῦτα πάντα ποιεῖν· ἔπειτα ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις αὐτὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς ἀπέχειν· τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ διὰ τῶν θερμῶν ἐγκαθισμάτων, καὶ (b) ἐπαλοιφῆς (c) θεραπεύσεις. Ἀλλὰ μὴν καὶ ὕδατι θερμῷ πυριάσεις τὸ πρόσωπον. Ἁπλᾶς δὲ τροφὰς, τυτέσιν ἄρτον καὶ ὕδωρ, ἢ προσφάγια, καὶ ὠὰ βοφητὰ δόσεις, καὶ κελεύσεις αὐτὴν ἀνακτᾶσθαι (d) καὶ ὕδωρ θερμὸν δεῦναι. Τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, μηδεμιᾶς συμβαινούσης αἰτίας, βαλανείῳ χρῆσθαι, καὶ ποικίλῃ τροφῇ, καὶ οἴνῳ ὀλίγῳ καὶ ὑδαρεστέρῳ συγκεκραμένῳ.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. Νς'.

Πῶς γινώσκομεν μετὰ τὸν τόκον ἱκανὴν τὴν κάθαρσιν συνδεδραμηκέναι.

Διότι πρῶτον, ἦν τὸ αἷμα (καθαρὸν καὶ πολὺ) δεύτερον τρυγώδες καὶ ἐλάττον, ἐχέτως πυῶδες.

ΚΕΦΑΛ. ΝΖ'.

Εἰ δὲ ἐκ τῆς ὁρμῆς καὶ τάσεως (a) συνεχέσερον ἐν τῷ τόκῳ τὰ (b) ῥεύματα συμβαίνεσι, πρὸς (c) ταύτας τὶ ποιεῖν ὀφείλομεν.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας τῶ τόκε κηρωτὰς ἐπιτιθέαμεν, αἱ σκευάζονται κηρῷ, καὶ ἐλαίῳ ῥοδίνῳ, λιθαργύρῳ, καὶ ψιμυθίῳ, καὶ συπτηρίᾳ σρογγύλῃ, καὶ αὐτὴν φασκιῶμεν.

ΚΕΦΑΛ. ΝΗ'.

Τίς ἐσιν ἐπιμέλεια, ἢ παρηγόρησις τῶν μαθῶν μετὰ τὸν τοκετὸν τῶ γάλακτος ἐπιῤῥέοντος σὺν τάσει καὶ βαρείᾳ ὀδύνῃ, ἀλλὰ μὴν καὶ ζέσει.

Ἐπιθεῖναι ὀφείλομεν πρῶτον τὰ μετρίως ἐπέχειν δυνάμενα, τετέσι σπόγγες μαλακὲς ἐν ὀξυκράτῳ

κράτῳ βεβρεγμένους· ἢ ἄρτον ἐν ὀξυκράτῳ βεβρεγμένον, καὶ σὺν τοῖς παλάμαις ἀνατρίβειν.

ΚΕΦΑΛ. ΝΘ'.

Περὶ ἐπιχέσεως τῦ γάλακτος.

Εἰ δὲ τὸ γάλα ἐπέχειν ἐθέλεις, βοτάνην ψύλλιον, καὶ κορίανδρον χλωρὸν, καὶ σαφυλὴν ὄμφακος λελειωμένην βάκεσιν, ἢ κηρωτῇ προσμιγνύεις.

ΚΕΦΑΛ. Ξ'.

Περὶ ζέσεως τῶν μαθῶν.

Εἰ δὲ ζέσις ἐπαυξηθῇ τῶν μαθῶν, παρεκτέον ἐστὶ τὰ χαλᾶν αὐτὰς δυνάμενα· πυρία δηλαδὴ ἐλαίᾳ θερμῇ (a) ἢ ὕδατος θερμῷ, καὶ χυλῶν κατάπλασμα· ἀλλὰ (b) μὴν καὶ ἔμπλαστρον ἐκ τῶν σπερμάτων, καὶ ἐν τῇ μειώσει κηρωτήν.

ΚΕΦΑΛ. ΞΑ'.

Εἰ δὲ ἡ λεχὼ αὐτὴ θηλάσαι δυνηθῇ, τί (α) ποιητέον.

Καθάπερ ἀνωτέρω εἰρήκαμεν, πάντων καλῶς χρῶ τῶν πραγμάτων.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑ' Λ. ΞΒ'.

Εἰ δὲ ἄλλη (α) θηλάσῃ, πῶς ἂν τῇ τεκούσῃ τὸ γάλα ἐπιχῶμεν.

Λίθον τοίνυν πυρίτην καλῶς λελειωμένον, μίξωμεν κηρωτῇ, καὶ κατ' ὀλίγον σφικτότερον τῇ χειρὶ αὐτὸς τὸς μαθὸς (b) φασκιῶν ἀρχόμεθα (c) φεύγοντες δὲ ἐκεῖνα ἅπερ ἀρχαιότης ἐκτέθεικε· τὸτέσιν ὑδράλμην, κύμινον, καὶ σροβίλυς, καὶ συπτηρίαν χισὴν, καὶ κίσσον· ἅπερ πάντα τῇ ἰδίᾳ δριμύτητι τὴν ὁρμὴν τῆς ζέσεως διπλὴν ποιῆσαι δυνήτονται· τοῖς γὰρ χαλασικοῖς πράγμασι τὸ οἴδημα τῶν μαθῶν καλῶς δέχεται.

ΚΕΦΑ' Λ. ΞΓ'.

Ἐκ ποίων σημείων δοκιμάζομεν τὸ νήπιον ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς τὸ ἀνατραφῆναι.

Ἐξ αὐτῶ, ὅτι ἐκείνη, ἥτις ἐκεῖνο ἐν τῇ γασρὶ ἔχε, πάντας τὰς μήνας γέγονεν ὑγιής· καὶ τῷ ζωτικῷ μηνὶ ἔσι γεγεννημένον· καὶ αὐτὸ τὸ νήπιον παντελῶς εἴη ὁλόκληρον, καὶ πάντας τὰς πόρυς, καὶ τὰς ἐξόδυς ἀνεωγμένυς χῇ· ᾧ φωνὴν σερεὰν (a) εὐθέως ἐκτεχθὲν, μάλισα ἡνίκα προσνενυγμένον εἴη, ἢ μαλακῶς τοῖς δακτύλοις θλι-

θλιβὲν (b) ἐκπέμψῃ. Ταῦτα πάντα τῆς ὁλοκλήρου ἀωθήτεως εἰσὶ μαρτύρια, ᾗ πεπληρωμένῳ χρόνῳ γεννηθὲν τὸ νήπιον δεικνύει.

ΚΕΦΑ' Λ. ΞΔ'.

Οἵοις μησὶ ζωτικὰ γεννῶνται.

Μάλιστα μὲν δεκαταῖα ᾗ ἐνναταῖα· δεύτερα δὲ τάξει ἑβδομαῖα· ὅθεν δυσχερῶς τινὰ ἐκφεύξαι εἰώθασι, τὰ ἐν ἑβδόμῳ (ὀγδόῳ) μηνὶ γεννόμενα.

ΚΕΦΑ' Λ. ΞΕ'.

Πότε καὶ πῶς τὸν ὀμφαλὸν ἀποτέμνειν (α) δεῖ.

Ἡνίκα βραχὺ τὸ νήπιον ἡσυχάσῃ ἐν τῇ γῇ, ἀπὸ τῆς γαστρὸς τεσσάρων δακτύλων μήκοθεν, σμίλῃ, ἢ μαχαίρᾳ ὀκυτάτῃ τμητέον· μήτε ὑπερθέσει τῶν ἀρχαίων συναινεῖν, οἱ ξυλίνῳ ἢ ὑελίνῳ, ἢ καλάμῳ ὀξυτάτῳ, ἢ φλοῒ ἄρτι ἔτεμνον. Ἔπατα, ἡνίκα ἀποτέμῃς, τὸ αἷμα, ὅπερ ἐν αὐτῷ ἀπομείνῃ πηχθὲν ἀναξηράνεις, ᾗ ἐρίῳ κεκλωσμένῳ, ἢ μοτῷ (b) δήσεις, μὴ τῇ ἑπομένῃ τοῦ αἵματος τὸ νήπιον κινδυνεύσῃ. Ἀλλὰ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ ἐγεννήθη ἐκ τῶν ἑκατέρων μερῶν δεσμευθήτω, ᾗ ἅτως ἐν τῷ μέσῳ τμέ-

τμητέον, μήπως καὶ (c) τὸ τεχθὲν τὴν ἀπορροὴν τὸ αἷματος ὐχ ὑποφέρῃ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΞΔ'.

(α) Δι' ἣν αἰτίαν τὸ νήπιον ἐπιπάσσεται ἢ λυέται;

Οἱ μὲν ἀρχαῖοι οἴνῳ σὺν ὑδράλμῃ αὐτὸ ἀπέλυσαν· τινὲς δὲ (b) κικίδιον ξηρίων, ἢ μύρτων ἐπέπασον· ἡμεῖς δὲ ἐπιμελῶς ἄλι λελειωμένῳ, καὶ ἀφρονίτρῳ ἐπιπάσομεν· τὰ γὰρ προειρημένα εἴδη τῇ ἰδίᾳ ὀδμῇ αὐτὸ πατάσσει· καὶ μὴ δεῖ πολὺ σφιχθῆναι, τῇ γὰρ τοιαύτῃ συσφίγξει καχεκτεῖ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΞΖ'.

Πῶς (α) ταῦτα τὰ ἐπιπάσματα τῷ νηπίῳ ἐπιπάσσομεν (β);

Εἰ (c) δὲ πολὺ μαλακὸν ὄζει τὸ νήπιον προσμεμιγμένῳ μέλιτι, ἢ ἐλαίῳ, ἢ χυλῷ τήλεως, ὅτως αὐτὸ ἐπιπάσειν, ἢ ἐπιχρίειν καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ὡς μήτε τῷ σώματι, μήτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τι ἐξ αὐτῶν ἐμπέσῃ· ὃν τότε αὐτὸ ἀπολύειν, καὶ ὕδατι θερμῷ καταντλεῖν. Δακτύλων δὲ ἐν τοῖς ῥισὶν, ἢ τῷ σώματι ἐμβληθέν-

των

των πάντα καθαρθῆναι (χρῆ) καὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ϐ νηπίᾳ ἐπιχέειν. ὀκεῖθεν τὸν μικρὸν δάκτυλον εἰς την ἕδραν ϐ νηπίᾳ ἐμβαλλεῖν, καὶ τὸ ῥῦπος ἄραι δεῖ, καὶ τὸν ὀμφαλον ἐρίῳ δεδεμένον ἐν μέσῳ αὐτῷ ἀποτιθεῖν, καὶ ῥάκος ἐλαίῳ ἐμβεβαμμένον περισκεπάζειν.

ΚΕΦΑΛ. ΞΗ'.

Πῶς τὸ νήπιον φασκιώσομεν;

(a) Ἐπιτιθέντα αὐτὸ τοῖς ἰδίοις μηροῖς ϑξ ἐρίᾳ φασκίαν καθαρὰν, καὶ πλατεῖαν, καὶ ἱκανῶς μακρὰν, εἰς τὸ ἕκαστα μέρη ἑνιλύειν, ὅτως, ἵνα ἐκείνας τὰς τόπας τὰς ὄντας ἰχνὰς συσφίγξῃ, καὶ πρότερον χαυνότερον περισαλευθῇ, ἔπειτα ἐζευγμένων τῶν χειρῶν ταῖς πλευραῖς, καὶ (b) πόδας τᾷ ἐρίᾳ ἐπιτεθείτωταν, μήπως αὐτῇ τῇ (c) ῥάσει τῶν ὀστῶν θλασθῇ· (d) πλατυτέρα Φασκία ὅλον τὸ σῶμα αὐτᾶ (e) φασκιόνειν· ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν κεφαλὴν ῥάκει ἢ ἐρίῳ καθαρωτάτῳ σκεπάζειν.

ΚΕΦΑ' Λ. ΞΘ'.

Πᾶ τὸ νήπιον κεῖσθαι δεῖ;

Ἐν τόπῳ δηλαδὴ μετρίως θερμῷ, ὅτως, ὡς μηδὲν ἐκεῖ ὀσμῆς εἶναι, μήτε σφόδρα (a) ἢ φω-

τει-

τεινός· ἡ δὲ ϛρωμνὴ τῆς κοίτης αὐτῆ ὕτως ἔϛω ἐϛρωμμένη μαλακὴ, ἀλλὰ μὴ σφόδρα, ἵνα μὴ πολὺ κείμενον τὴν ῥάχιν τὸ νήπιον ἢ τὸν τράχηλον διαϛρέψῃ· ὕτως μετρίως μαλακῶς καθιδρυμένης (b) τῆς κεφαλῆς τὸ νήπιον κεῖσθαι δεῖ.

ΚΕΦΑΛ. Ο'.

Πότε τῷ νηπίῳ τὴν τροφὴν δῦναι δεῖ;

(a) Ἡνίκα μετὰ πᾶσαν κίνησιν, τὴν εἰς αὐτὸ γεγονῦῖαν παρὰ τῆς διαθέσεως (b), τότέϛι μετὰ ὀκτὼ ἢ δέκα ὥρας.

ΚΕΦΑΛ. ΟΑ'.

Οἵαν πρῶτον τροφὴν τὸ νήπιον λαμβάνειν ὀφείλει;

Τοιαύτην τροφὴν λαμβανέτω δυναμένην καὶ τὸν ϛόμαχον αὐτὸ, καὶ τὴν γαϛέρα καθάραι, καὶ αὐτὸ τρέφειν· τότέϛι μέλι ὀλίγον καθεψήμενον· εἰ γὰρ ὠμὸν εἴη, καὶ αὐϛηρόν ἔϛι καὶ φυσῶδες· εἰ δὲ πλέον εἴη ἐφθὸν, ἐπέχει.

ΚΕΦΑΛ. ΟΒ'.

Πῶς τὸ μέλι δώσομεν τῷ νηπίῳ;

Τῷ ἰδίῳ δακτύλῳ ἡ τροφὸς ἀπὸ τὸ στόμα ἐπιχρίειν, ἢ μελίκρατον χλιαρὸν ἐπισάζειν, καὶ ὕτως ἐπὶ τὸ γάλα προσφέρειν ὀφείλει.

ΚΕΦΑΛ. ΟΓ'.

Εἰ τὸ μητρικὸν γάλα δοθῆναι δεῖ, ἢ ξένου μετὰ τὸν τοκετὸν τῷ νηπίῳ;

Τὸ μητρικὸν γάλα ἀκ ἔστιν εὔχρηστον, ἀλλὰ τὸ ξένον (a) διὸ ἃ δοθῆναι δεῖ τὸ μητρικὸν, ἀλλὰ τὸ ξένον· ἐπεὶ τὸ μητρικὸν ἐκ τῆ (b) καμάτω τῆ τόκω, καὶ τῆς καθάρσεως; κακόν ἐστι, καὶ παχὺ, καὶ ἄπεπτον.

ΚΕΦΑΛ. ΟΔ'.

Ὁποῖον δέ ἐστι τὸ καλὸν γάλα;

Δηλονότι τὸ μετρίως λευκὸν, μήτε ὑποπελιδνὸν, μήτε ὅμοιον γυψῶ, μήτε ὑποξῶδες, ἀλλὰ μετρίως τετυρωμένον, ὅπως (a) σχιζόμενον λειωτάτως κατάπλατυνθῆ, μήτε (b) ἐκχυθῆ· ἡ δὲ λοιπὴ διαφορὰ τῆς ὐσίας δηλαδὴ, καὶ τῆ χρώματος κακὸν γάλα δεικνύει.

ΚΕ-

ΚΕΦΑΛ. ΟΕ'.

Πότερον τῷ μητρικῷ γάλακτι θρεπτέον τὸ νήπιον.

(a) Τὸ μητρικὸν γάλα φιλικώτερον ἐστιν, ἢ τὸ τῆς τροφῦ παρὰ (b) μὲν τῆς μήτρας τραφῆναι τὸ νήπιον δύναται, ὅπως μετὰ τὸν τόκον ὑγιὴς εἶναι δυνηθῇ· ἀμεῖνον (c) μὲν ὖν παρὰ τῆς τροφῦ τρέφεται· ἡ γὰρ μία τροφὴ ἐπὶ ἱκανῶς τοῖς δυσὶ ζώοις ὑπηρετεῖται.

ΚΕΦΑΛ. ΟΣ'.

Οἵα ἐστὶ τοίνυν ἐπιτηδεία τροφὸς πρὸς τὸ τρέφειν τὸ νήπιον;

Ἡ ἠβάσκησα, καὶ ἡ δίχως τετοκῖα· ἀλλὰ μὴν καὶ ἓξ ἰδίᾳ σώματος καλὴ τὸ χρῶμα εἴη, καὶ τὸν θώρακα πλατὺν χῇ (a)· αὐτὰς δὲ τὰς μαθὰς (b) ἀπιλώδεις, σμικρὰς ὀλίγον, καὶ μήτε πολὺ (c) μεγάλως κοιλότητα χῇ, μήτε πάλιν ἀραιὰς, καὶ βραχεῖς· ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ συνετῇ, καὶ ὁλοκλήρῳ διαθέσει φιλεῖν τὸν παῖδα δυνηθῇ· καὶ ἥτις ἅπαξ ὀργίζεται, ἀλλ' εἰ καὶ δυνατόν ἐστιν, Ἧκιστα καὶ καθαρά.

ΚΕΦΑΛ. ΟΖ'.

Οποίως διαιτηθῆ ἡ τροφός.

Κοινῶς καθὼς πάντες οἱ ἄνθρωποι, ὅπως ὑγιεινὴ εἶναι δυνηθῆ· γυμνάζεσθαι τοίνυν τὸ σῶμα (a) ἀναγκαῖον, καὶ τροφὴν ἱκανῶς λαμβάνειν (b), καὶ ἀεὶ τὴν μέθην καὶ τὴν ἀπεψίαν ἀποτρέπειν· καὶ πάσας μὲν τὰς διακινήσεις ἰδικῶς (c) τυχὼν τὰ ἀνώτερα μέρη, καὶ τὰς χεῖρας ὅτι μάλιστα γυμνάζειν, ὅπως πλέον τὸ γάλα καὶ πεπεμμένον τοῖς μαθοῖς ἐπιῤῥεύσῃ· καὶ εἰ γενέσθαι δυνατόν ἐστιν, εἰς τὸν ἴδιον ἄνδρα κατὰ μὴ προσπελάσῃ, μήπως τῇ ἀφροδισίῳ χρήσει τὴν κάθαρσιν ἀναμιγῇ, ἧς ἐπερχομένης τὸ γάλα ξαφνίζεται, καὶ ἀποσβέννυται· τὰς δὲ πρώτας ἡμέρας, ἃς θηλάζειν ἄρχεται (d), ἀπαλὰς τροφὰς λαμβανέτω, καὶ ὕδωρ πινέτω, μὴ στερεὸν τὸ γάλα τῷ ἀρτιγενεῖ νηπίῳ σὺν δυσχερείᾳ διὰ τῆς στενῆς λάρυγγος κατέλθῃ· καὶ καθάπερ τὸ βρέφος παρερχομένων τῶν ἡμερῶν καὶ μηνῶν στερεῦται, οὕτως καὶ στερεὰς τροφὰς λαμβάνειν ἄρξεται· αὐτὴ κόνδιτον πρῶτον πινέτω, καὶ τότε τοίνυν οἶνον προσμίξει, ὅτι πρῶτον ἤδη τὸ νήπιον ἄνευ βλάβης τούτων τὴν πέψιν ὑποφέρει.

ΚΕ-

ΚΕΦΑ' Λ. ΟΗ'.

Πῶς λέγεις ἐν τῇ ἀρχῇ τὸ νήπιον καχεκτεῖν;

Δηλαδὴ ἐὰν ἡ (a) τροφὸς αὐτὸ οἶνον πολὺν πίνῃ ἡνίκα (b) ὅλας τὰς μῆνας τὴν ἰδίαν μητέρα πίνουσαν ἐκ ἦ (c) κάλων λήφθειν· καὶ γὰρ ἡνίκα ἐν τῇ γαστρὶ ἔμιμνε, ὡθὸς τὴν προσφερομένην πέψιν ἡ μήτρα αὐτὸ τὰς ὑπηρεσίας ἐκοπίᾳ, καὶ ὕτως αὐτὸ πεπεμμένον τὸ γαλακτῶδες εἰσέβαλλε· νυνὶ δὲ ἐκ τῆς ἰδίας ὐσίας κεχώρισται τὸ νήπιον, μὴ ἰσχῦον πρὸς τὰς προσφορὰς δυσχερεστάτως πεπτομένας· καθάπερ γὰρ καὶ τὸ μῆλον (d) ἕως ἓ ἐν τῇ μήτρᾳ τῦ δένδρυ εἶναι δυνηθῇ, τὰς συμβαινούσας ὑφίσταται ζάλας, ἡνίκα δὲ κεχωρισμένον εἴη ἀπὸ τῦ δένδρυ, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας ὐσίας μόνον εἴη τεθειμένον, πρόδηλον ὅτι ὀλίγυ ἀνέμυ πνέοντος ἐνοχλεῖται καὶ καχεκτεῖ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΟΘ'.

Ποία εἰσὶ τὰ γυμνάσια τὰ γενέσθαι δυνάμενα τῷ παιδίῳ;

Ἢ (a) ἐν τῷ ὅλμῳ (b) τέρψις γενέσθω, ἢ σὺν ἄλλοις τὴν χεῖρα βάλλοι (c)· ἀλειφὴν καὶ

ἄλευρον ποιεῖν (d) δεῖ, καὶ πλίνην ςρῶσαι, καὶ ὕδωρ βαςάσαι.

ΚΕΦΑ' Λ. Π'.

Τὶ ποιητέον εἰ τῆς τροφῆς τὸ γάλα εἴη ὀλέθριον;

Ἑτέρας τροφῆς γάλα λαμβανέτω, ἢ ἐὰν ἐκ εἴη ἄλλη αὐτῆς τῆς θηλαζούσης τῇ ἁρμονίᾳ (a) συνδεδέσθω.

ΚΕΦΑ' Λ. ΠΑ'.

Τίδε ποιήσουσιν ἐκεῖναι, αἷς τὸ γάλα ἐξαφανίζεται;

Λείπει.

ΚΕΦΑ' Λ. ΠΒ'.

Τίνα παρέχουσιν ἀρχαῖοι ἵνα τὸ γάλα πλεονάσῃ ταῖς τρεφούσαις;

Κελεύουσι τὰς μαθὰς πάντων τῶν ζώων ἐσθίειν, τῶν (a) τριδόνων (b) τῶν νῦν κεκαυμένων, ἢ (c) τῶν νυκτερίδων την (d) φέρουσαν σὺν ὕδατι πίνειν διδόασιν, ἢ σωὶ ὕδατι λελυμένη τὰς μαθὰς αὐτῶν ἐπιχρίουσιν· ἅπερ ἡμεῖς πάντα ἀποδοκιμιά-

μάζομεν· εἰ μέντοι τῇ (e) ἀκεραιότητι ταύτῃ ἐξαφανίζεται, ὁ σόμαχος (f) τὰς τροφὰς διαφθείρειν ἄρχεται, ἔπειτα ἔλαττον (g) τρέφοντα τὸ σῶμα, πολὺ ἧττον τὸ γάλα ποιῆσι.

ΚΕΦΑ' Λ. ΠΓ'.

Τὶ ποιητέον ἐκείναις, αἱ ὑπὲρ τὸ καθῆκον τὸ γάλα, ἢ πυκνὸν αὐτὸ ἔχεσιν;

Γ'χυροτάτοις γυμνασίοις καὶ (a) καμάτοις χρῆσθαι ὀφείλεσιν, ἵνα τὴν πλεονεξίαν τ γάλακτος μειώσωσιν. Εἰ δὲ πυκνόν ἐςι σφόδρα, τροφὰς λαμβανέτωσαν αἵτινες ὀλίγον τρέφειν δύνανται, ὕτως ὅπως ξηραὶ μὴ ὦσιν· ὕδωρ τοίνυν πινέτωσαν, καὶ καθ' ἡμέραν τῷ βαλανείῳ χρήσθωσαν.

ΚΕΦΑ' Λ. ΠΔ'.

Διὶ ἢν αἰτίαν τὰς δριμείας καὶ ἅλυκας τροφὰς τὴν τροφὸν λαβεῖν ἐκ ἐᾶν δεῖ;

Λείπει.

ΚΕΦΑ' Λ. ΠΕ'.

Πῶς τοίνυν διαιτητέα ἐςιν ἥτις τὸ γάλα ἐφθαρμένον ἔχει;

Καλῇ χυλῇ (καὶ εὐπέπτῳ) τροφὰς λαμβανέτω· ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ ὑποχόνδρια (a) ἐπισκε-

ψάτω, μὴ (b) ἴσως ἐ πέττωσιν· ἢ (c) τῷ ἀνδρὶ χρήσωσαν, καὶ πόματα τινὰ λαμβανέτωσαν, δι' ἃ ἐπανορθωτέαι ὦσιν, ὅπως τοίνυν καὶ τὸ γάλα καλὸν εἶναι ἄρξηται.

ΚΕΦΑΛ. Πς'.

Πῶς ἀνορθῶμεν τὰς τὸ γάλα ὑδαρὲν ἐχούσας;

(a) Ἀραιῶς μὲν λουσάσθωσαν, καὶ οἶνον πινέτωσαν· συνεχῶς τροφὴν λαμβανέτωσαν, ἀλλὰ μὴν καὶ πολὺ σεσεὰν, καὶ τρέφουσαν, καθάπερ εἰσὶ τὰ σκληρὰ προσφάγια· ὡς τοίνυν ἐχεσὰ, ἢ τηγανισὰ, (καὶ κρέα) χοίρεια, καὶ αἰγεῖα χρήσωσαν.

ΚΕΦΑΛ. ΠΖ'.

Ποσάκις τὸ νήπιον ἐν ἡμέρᾳ λουτέον;

Ἅπαξ μὲν λουτέον· καὶ εἰ ἀνάγκη τὶς (a) συμβῇ, καὶ δὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ λουτέον· τὸ γὰρ συνεχὲς βαλανεῖον τάχιστον τὸ σῶμα ἀποτελεῖ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΠΗ'.

Ἐν ποίῳ τόπῳ λετέον τὸ νήπιον;

Ἐν σκοτεινῷ, καὶ εὐκρατῶς θερμῷ λετέον τὸ νήπιον, καὶ ὄκ ἐν ψυχρῷ, ἢ ἱκανῶς θερμῷ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΠΘ'.

Πῶς (α) φασκιωτέον τὸ νήπιον μετὰ τὸ βαλανεῖον;

Καθέζειν ὀφείλει ἡ μᾶα, καὶ τῶν γονάτων ἐζευγμένων ἐν τοῖς ἰδίοις μηροῖς βεβλημένῳ βάκει τὸ νήπιον λαμβάνειν· καὶ ἀφαιρηθεισῶν τῶν φασκίων, ἐλαίῳ χλιαρῷ ἀλείφειν· ἔ ἐν λεκάνῃ μεγάλῃ ὕδωρ θερμὸν καὶ (b) διαυγὲς καὶ ἄνευ ὀδμῆς βληθὲν συγκεράσαι· κἀκεῖθεν τῇ ἰδίᾳ ἀριστερᾷ χειρὶ ὑπὸ τὴν δεξιὰν μασχάλην τὸ νήπιον κρατεῖν ὅτως, ἵνα ὁ θώραξ αὐτὸ ἐπὶ τὸν ἄγκωνα αὐτῆς κείσεται, ἔπειτα ἐν τῷ ὕδατι (c) καθιῶσαν ὁμαλῶς πυριάζειν πρῶτον (d) τὸν νῶτον· ἔπειτα ὕπτιον ἀνεσραμμένον, καὶ ταῦτα μέρη καταντλεῖν, ἵνα τὰς πάντας ῥύπας τὰς ἐν τῷ τραχήλῳ ὄντας, καὶ τῇ μασχάλῃ ἐπιμελῶς ἀπομασσῶσι, καὶ τὸ δακτύλιο ἐμβληθέντος ἐν τῷ στόματι τὸ νηπίου, τὰς σιέλας αὐτὸ ἀπομάττειν, καὶ λείως τὴν γλῶτταν, καὶ τὰ ἕλα ἀνατρίβειν,

ἔπει-

ἔπειτα πραείᾳ τῇ χειρὶ ἐπὶ τὸν κτένα ἀποθλίβειν (e) ὅπως ἀναμνηθῇ τὴν ὑπηρεσίαν· ἀλλ' ἡνίκα ἴδῃ τὸ σῶμα αὐτὸ εἰς ὅσον τὶ θερμανθὲν ἱκανῶς ἀπολῦσαι, καὶ ἀναπνεῦσαι, καὶ ἐν χλιαρῷ ὕδατι πάλιν αὐτὸ καθιέναι, ὅπως τὴν χρῆσιν τοῦ ψυχροῦ ἐθίζειν τὸ νήπιον δυνηθείῃ.

ΚΕΦΑΛ. ϛ'.

Διὰ ἣν αἰτίαν μετὰ τὸ βαλανεῖον (a) τοῦ νηπίου, τῶν πελμάτων ἀνορθωμένων (b) ἡ κεφαλὴ κάτω (c) κρέμαται;

(d) Διὰ τοῦτο, ἵνα αὐτῷ (e) τῷ βάθει αἱ (f) πᾶσαι ζεύξεις ἐκτανθῶσιν· τῆς (g) βάχεος τοίνυν τόπον δῆλον (h) ἀναλιφθείσης, εὐρυχωρίᾳ εὐχερεστάτῃ (i) περιπλέκονται (k)· ὡς μήτε τοῖς ἰδίοις πράγμασιν ἐμπλέξαι (l) δυνηθῆναι.

ΚΕΦΑΛ. ϛΑ'.

Ὁποίως τὰ νήπια ἀλείφειν χρή;

Πρῶτον μὲν εἰς τὰς ὀδόντας (a) τεθειμένας, ἔπειτα τοίνυν (b) ὑπτίας, τοῖς ἰδίοις μηροῖς (c) πρῶτον ὑποτεθέντος (d) βάκη ὅτως ἐνίοτε (e) ὅσις ἐπαλεῖψαι ὅλον, καὶ ἐκτεῖναι, ἀλλα μὴν

καὶ

καὶ (f) καταλάμψαι· ὁμοίως τὰς πόδας, καὶ τὰ ἔκτος μέρη ἔτω χηματίσαι, ἵνα ἅπερ συγκεκυλλωμένα εἶναι ὀφείλωσιν, ἀποθλίβειν, καὶ τὰ ἰχνὰ (g) δὴ ὄντα συνεπέχειν, τὰ ἐξέχοντα κατεναγκεῖν· τὰς ὀφθαλμὰς τοίνυν, αὐτὰς τοῖς ἰδίοις δακτύλοις ὁμαλῶς ἀνατρίβειν· τὴν δὲ κεφαλὴν αὖτὸ στρογγυλὴν ποιήσαι· τὰ δὲ καυκαλοειδῆ τοίνυν τῶν γονάτων ὀστᾶ κινεῖν· ἔπειτα ὅλον τὸ σῶμα συνεκτεῖναι καὶ καθιέναι· καὶ ὅλα τὰ μέρη τῆς ἰδίας ὑπηρεσίας ἀναλαμβάνειν.

ΚΕΦΑΛ. ΣΒ'.

Διὰ ἣν αἰτίαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶ νηπίω ἐλαίῳ (α) ἐπαλείφονται.

Διὰ τῦτο, ἵνα οἱ χιτῶνες οἱ σαθροὶ ὄντες μαλαχθῶσι, καὶ ἀπομαχθῶσιν, ὅπως ὁλόκληρον τὸ ὀπτικὸν ἔχειν δυνηθῶσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΣΓ'.

Διὰ ἣν αἰτίαν κελέυεται τῶ νηπίω μετὰ τὸ βαλανεῖον τὰ ὦτα, καὶ ῥῖνας ἀναξηραίνειν;

Μὴ (a) τυχὼν ἐναπομείνῃ χυμὸς εἰς τὰ ὦτα αὖτὸ (b) καὶ ἰχνῶ ὄντος ἔτι τῶ νηπίω, οἱ πόροι (c) καταψυχρανθῶσι, καὶ παχεκτήσωσιν.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ϛΔ'

Μεθ' ὁπόσον ἀπὸ τῆς βαλανείης πρὸς τὸν μαθὸν προσπελασέον τὸ νήπιον;

Μετ' ὀλίγον (a) ὅταν ἡ πᾶσα ταραχὴ ἧς βαλανείης παυθήσεται· εἴ τι δὲ πρότερον λάβῃ, διαφθείρεται καὶ ἀτρέφει· καὶ γὰρ ἡ αὐτὴ τροφὴ ἐὰν ἀπέψῃ τὸ βαλανεῖον (b), ἀλλ' ὅτως τὸ γάλα δώσει, καχεκτήσει τὸ νήπιον· ἄμεινον τοίνυν ἐστὶν, εἰ (c) τὸ βαλανεῖον πέψῃ, καὶ ἀναξηρανθέντων πρότερον τῶν μαθῶν ὅτως τὸ νήπιον πλησιάσει.

ΚΕΦΑΛ. ϛΕ'.

Πῶς (a) τὸν μαθὸν (b) δεῖναι ὀφείλει.

Ταῖς χερσὶ (c) λαμβανομένης τῆς νηπίης, εἰς οἱονδηποτῶν πλάγιον ἐπιτεθῆναι (δεῖ), καὶ ὠθεῖς τὰς ἑκατέρας μαθὰς ἀνασρέφειν· ἵνα πῶς τὴν δεξιὰν χεῖρα ὠθεῖ τὴν ἀριςερὰν τὸ νήπιον ἐλευθέραν ᾖ, καὶ ἐκ τῶν ἀμφοτέρων μαθῶν λαμβανέτω· ἔπειτα τῷ ϛόματι αὐτὸ (d) ἐπιτιθεῖσα (e) τὴν ῥῶγα κρατείτω, καὶ ὡσανεὶ λαθραίως (f) ἀποθλίψοι· μὴ σὺν καμάτῳ τὸ νήπιον (g) ὀφείλῃ ἄρξασθαι.

ΚΕΦΑΛ. ςς'.

Ἀπὸ τοῦ ὕπνου τὴν τροφὴν τί ποιεῖν δεῖ;

Περιπατεῖν δεῖ αὐτὴν ὀλίγον (a) καὶ τὰς μασθὰς τοίνυν ἀνατρίβειν, ὅπως τὸ γάλα ὅπερ ὁ ὕπνος ἐπέσχε, διαλυθῇ· καὶ ὕτως τὸ νήπιον πλησιάζειν.

ΚΕΦΑΛ. ςΖ'.

Ποσάκις (τῆς ἡμέρας) τὸ νήπιον θηλάσαι ὀφείλει;

Συνεχέσερον μὲν, ἐπειδὴ ἅπαξ, ὅπερ αὐτῷ ἀρκέσει λαβεῖν ἐ δώκαται· κοπία γὰ σωεχέσερον θηλάζον, ἢ ὅκ ἔ καλῆ γάλακτος ταχέως ἐμπίπλαται (a)· ὡρισμένος ὀϊὶν ὁ τρόπος ἀλλ' ἡνίκα εἰ δεῖ πάντως θέλει αὐτὸ λαμβάνειν, ὕτως ἵνα ωὰ ἔ βαλανείε, εἰς αὐτὸ ἢ τὸ βαλανεῖον ὅποτε λάβοι τὸν μαθόν.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ϛΗ'.

Τὶ ἂν πάϗοι τὰ νήπια, εἰ πρὸ τῆ βαλανείᾳ, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ βαλανείῳ, τὸν μαθὸν (α) λάβωσι;

(b) Κακῶς πάϗοι τὰ νήπια τὰ πρὸ τῆ βαλανείᾳ, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ βαλανείῳ τὸν μαθὸν λαμβάνοντα. Δεῖ (c) γὰρ αὐτὰ πολλοῖς καὶ ποικίλοις νοσήμασι κατέχεσθαι.

ΚΕΦΑΛ. ϛΘ'.

Πρίοις σημείοις νοῆμεν τὸ νήπιον τὴν τροφὴν λαμβάνειν ὀφείλειν.

Τηνικαῦτα μὲν, ἡνίκα τὰ ὀδοντόφυα αὐτῶν κοῖλα ὦσιν· ἀλλὰ μὴν καὶ τοσοῦτος καιρὸς παρῆλθεν, ὡς καὶ τὴν τροφὴν λαμβάνειν ἡδυνήθη. Τὸ ϛόμα τοίνυν ἀνεῴξει, καὶ τὰ χείλη συνεχῶς κινήσει· καὶ (a) ἡνίκα διακαινὴς τὸ δάκτυλον εἰς τὰ χείλη αὐτοῦ πλησιάσωσι, καὶ αὐτὸ θηλάσεις τινὶ κλαυθμυρισμῷ.

ΚΕΦΑΛ. Ρ'.

Πῶς δὲ γνώσομεν, ἐφ' αἷς αἰτίαις κλαυθμυρίζει τὸ νήπιον (ἄλγεις) ἢ διὰ τὰς τροφάς;

Τὴν φασκίαν κυρίως (a) ὀπτικοπτοῦντες, μὴ ἐσφιγμένη (εἴη)· ἢ μὴ κείμενον (τὸ νήπιον) τὸν πόδα, ἢ τὴν χεῖρα διαστρέψῃ· ἢ ὀκ τινὸς νενυγμένον εἴη· ἢ τῇ περιουσίᾳ τῆς τροφῆς, καὶ ἐκ γάλακτος κλαυθμυρίζει· ὀπτικοπεῖν (b) τοίνυν δεῖ μὴ τοῖς πολλοῖς σκεπάσμασι βεβαρημένον εἴη, ἢ μὴ ὀλίγον αὐτὸ ἐσκέπασαν· ἢ σφοδρῷ ἡλίῳ διακαόμενον. Εἰ γὰρ ἔκ τινος νενυγμένον εἴη, ὀξαπίνης κλαυθμυρίζειν ἄρξηται. Τὰ σκεπάσματα δὲ τοίνυν πλεῖστα, ἢ ὀλίγα ὀκ τῆς θεωρίας δοκιμάζονται, καὶ τῆς ἁφῆς· ἢ γὰρ ψυχρὸν (τὸ ἐκ νηπίου σῶμα) εἶναι ὀφείλει, ἢ πολὺ θερμόν· εἰ δὲ περιουσία τῆς τροφῆς θλίβεται, ἢ ἐκ γάλακτος, ὧδε κακεῖσε αὐτὸ ῥίπτει, καὶ πεπλησμένα τὰ περικάρδια ἔχει. Εἰ δὲ ὀκνυματώθη (c) ὀξ αὐτοῦ, σὺν τῷ ἄθματι ἐρυθαίνει. Εἰ δὲ σωτείνει, ἀνωμαλίαν ὅτι, καὶ γάλα λαβεῖν ὐ δυνήσεται, καὶ ἰσχνότερον ὀποτελεσθήσεται· ὀκ τῶν προκειμένων τοίνυν σημείων πάντα αὐτὸ φανερῶνται, καὶ ἰαθῆναι δυνάται.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑ'.

Τὶ ποιήσομεν ἐὰ μετὰ τὸ (a) θηλάσαι, συνεχέσερον κλαυθμυρίζει:

Παρατεόν ὅτι τῇ τροφῇ, ἥτις αὐτὸ τῆς μειζόνων ψόφων (b) ἠχῷ τινὶ καὶ κολακείᾳ πραΰνει, καὶ ἐνέποτε αὐτὸ τινὶ αἰτίᾳ ποιήσει (c)· ὡθὸς γὸ πάντας ἐσο κλαυθμὸς αὐτὸ γάλα αὐτῷ διδόναι ὀφειλομὲν ἀκ ἀεὶ, ἐτ' εὐθέως· ἀλλὰ βραδύτητα ποιεῖν. Εἰ μέντοι ὡθὸς τὴν τροφὸν τέτῳ (d) τῷ κλαυθμυρισμῷ γυμναθῶσι, ᾧ (e) ὅτι λύζησι (f) καὶ αὐτὴ ἡ ἔφοδος (g) αὐτὸς ὁ πόρος (h) (καὶ τῦτο τὸ ἐφόδιον) ὁ τὸ γάλα (i) δεχόμενος εὐρυχωρότερος (k) γένεται.

ΚΕΦΑΛ. ΡΒ'.

Ἡνίκα ἀποκοιμηθῇ τὸ νήπιον, πῦ θετέον ἐςιν;

Ἐν τῷ σπαργάνῳ (a) τροφῷ (b) ἐςρωμμένον, ἢ εἰς τὸν κράββατον, ἀπὸ ἓ προσώπε ἐσκεπασμένον· ἵνα μήτε τῇ σφοδρότητι ἓ φωτὸς, μήτε ἓ ἀέρος βλαβήσηται, ἢ σρέψη ἐσο ὀφθαλμὸς, οἵτινες ἔτι μαλακοί εἰσιν.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΓ'.

Πότε βαςακτέον τὸ νήπιον;

Πρὸ τῆς τροφῆς ἅτως ὡς ἀδέποτε μετὰ τροφὴν λαμβανομένην (b) συμφαρήσεται ἡμέσαι.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΔ'.

Πῶς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν βαςακτέον τὸ νήπιον;

Ἡ κῆνα χρεμαςὴ εἴη ἅτως, ὡς ὄπλέον κέφως κινεῖν ἄρξηται (a)· ἢ δῆλον (b) μονόκυτιν, δύο ἀσκύλτων ποδῶν ἐσηριγμένων, ὧδε κἀκεῖσε (c) διαςρέφειν καὶ διασείειν· ἡνίκα γὰ ἐν τᾶς κήνας εἶναι ἄρξηται, τῷ χειρῶν τῆς τροφᾶ κατεχόμμον, ὡς περιτατεῖν μάθῃ· μετὰ δὲ ἐνικυτὸν καὶ δίφρῳ καὶ ὀχήματι καλῶς βαςάξεται.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΕ'.

(α) Μεθ' ὁπόσας ἡμέρας ὁ τᾶ νηπίᾳ ὀμφαλὸς πίπτειν εἴωθε.

Μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας· ἕως δ', ὁ διαμένει τῷ ξηρίῳ ἔ κεκαυμένε μολύβδᾳ καλῶς θεραπεύεται.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑ' Λ. Ρς'.

Πῶς (a) σὺν ἀκριβείᾳ τὸν ὀμφαλὸν (b) διατυπῶμεν.

Βέλλαν μολυβδίνην πρὸς ὁμοίωσιν (c) μελιαρισίᾳ ποιοῦντες ὀπτίθεμεν (d)· ἥτις δυνηθῇ αὐτὸν τῷ ἰδίῳ βάρει (e) κατάκυκλον ποιεῖν.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΖ'.

Πόσῳ χρόνῳ φασκιωτέον τὸ νήπιον;

Παρὰ μὲν τισὶ ὀκτὼ ἡμέρας μ'. παρὰ δὲ (a) τισὶν ἄλλοις ὀκτὼ ἡμέρας ξ'. παρ' ἡμῖν δὲ ἕως ἂν τῷ ὁλοκλήρῳ ἰδίῳ σώματι τὸ νήπιον ἐμπηχθῇ, καὶ ςερεωθῇ· ὅπερ (b) σωεχέςερον συμβαίνειν εἴωθεν (c) αὐτοῖς τοῖς καλῷ χρώματι ὦσι γεγλωνημένοις· καὶ βραδύτερον τοῖς ἐν ἀῤῥωςίᾳ (d) οὖσιν· (οὐχ) ὁμῶς (δὲ) πάσας τὰς φασκίας λύομεν, ἀλλὰ μερικῶς κατ' ὀλίγον· εἰ γὰρ καὶ ὁμῶς τὸ πᾶν σῶμα γυμνώσωμεν τῇ (e) κενότητι πατάσσεται, ἣν καχεκτεῖ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΗ'.

Ὁποῖα μέρη πρῶτον λύομεν τοῦ νηπίου;

Τὰς χεῖρας· ἀλλὰ μὴν καὶ παρερχομένων τινῶν ἡμερῶν καὶ τοὺς πόδας· καὶ γὰρ ὀξὺ αὐτῷ τῆς

χει-

χειρῶν πρῶτον τὴν δεξιὰν, ἀναβάλλομαι, ἵνα μετὰ τὸ λυθῆναι τῇ ἰδίᾳ κινήσει γυμναθήτω· καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἀριστερὰν αὐτὸ χεῖρα ἀναβαλλέσθω.

ΚΕΦΑΛ. ΡΘ'.

(α) Πότε πρῶτον ἐν τῷ βαλανείῳ τὸ νήπιον () λέεσθαι ὀφείλει;

Ἡνίκα μετὰ τὴν λύσιν πασῶν τῶν φασκίων μᾶλλον σερεωθῇ ἡ διάθεσις.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙ'.

Ὁπότε καὶ πῶς πρὸς τὸ καθίσαι, ὀρθῶς (α) ὀφείλει καθιδρυνθῆναι τὸ νήπιον;

Ἡνίκα (b) περιπατήσῃ (c) καὶ ὡς τὸ καθέζεσθαι (d) ἑαυτῷ σωεχέσερον ἔχοιεν· ὅτως ὡς πέριξ σρώμναις αὐτὸ κατασκεπάσης, καὶ ἐνειλίσσης, ὅπως διακρατεῖν ἑαυτὸν δυνηθῇ, ἅτως ἵνα μὴ ὄπιολὺ πρότερον καθίσῃ.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΑ'.

Πῶς διδακτέον τὸ βρέφος περιπατεῖν;

(a) Μεταξὺ τῶν τεσσάρων· ἀπορριφθέντων ἐνώπιον αὐτοῦ τινῶν πραγμάτων, εἰς ἃ ἐπελθεῖν ἀθυμήσει, γυμναθήτω.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΒ'.

(α) Πότε εἰς τὸ περιπατεῖν διδακτέον τὸ νήπιον;

Ἡνίκα ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν πληρώσει, ὅπως τοίνυν σῆναι δωνηθῇ, ἀνορθωτέον πρῶτον εἰς τὸ τεῖχος· ἢ ἐν δίφρῳ, ἐν ᾧ (b) πόδας τροχὸς χῇ (c) ἢ τιθέθω, ἵνα τῷ ὀλισθήματι αὐτοῦ ἐθήσει βήματα ποιεῖν, καὶ περιπατεῖν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΓ'.

Πότε τὸ βρέφος (α) ἀποκοπτέον ἀπὸ τοῦ γάλακτος;

Μετὰ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, ἢ πληρωθέντων τῶν δύο ἐνιαυτῶν (b) τοῖς ὀδοῦσιν ἤδη περισσότερον σιτεοῖς (c) ὦσιν, οἵτινες δωνήσονται ὅλην τὴν σιτεὰν τροφὴν (ὐ μόνον) διαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ ὄπιθεν αὐτὴν κατεσθίειν.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΔ'.

Οποία διδαχῇ τὸ βρέφος ἀπὸ τῦ γάλακτος χωρίζομεν;

Πρὸ (a) ὀλίγας ἡμέρας (b) ἀρξάμβοι κατ' ὀλίγον τὰς τροφὰς προσιδέναι, καὶ ἀρκῶς ϖεῖς τον μαθὸν πλησιάζειν (c) καὶ ὅτως δὶ ὅλυ ἐχάτως τὸ γάλα ἀπαρνήσαδ. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ τὰ ὄντα πικρὰ τοῖς μαθοῖς ὀπιχρίειν εἰώθασιν, ἡμῖν ϖὸκ ἀρέσκυσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΕ'.

Ποίαν πρῶτον τροφὴν τῷ βρέφει δῦναι ὀφείλομεν;

(a) Ψυχίας εἰς μελίκρατον, ἢ εἰς κόνδιτον, ἢ ὸν γάλακτι (b) βεβρεγμένας, ἢ χυλὸν χονδρῦ, ἢ προσφάγια πυρῦ.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙς'.

Ποῖον δὲ πόμα δώσομεν;

Ἐνιότε οἶνον, ὕδωρ πολλάκις εἰς ἀγγεῖον ὑέλινον εἰς ὁμοιότητα ῥόγος πεπλασμένον, ϖ τετρημένον· ὅπερ οἱ ἄγροικοι σαφυλίδα προσαγορεύυσιν, ἢ πατζυνάριον.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΙΖ'.

Πότε τὸ νήπιον ἄρχεται ὀδοντοφύειν;

(a) Πρῶτον μὲν ἀπὸ ἑβδόμυ μηνὸς φύειν ἄρχονται (οἱ ὀδόντες) ἀλλ' ὐ πᾶσιν ὁπόσης.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΙΗ'.

Ποῖά εἰσὶ σημεῖα πότε τὸ νήπιον ὀδοντοφύειν ἄρχεται;

Εἰς τὰ ἕλκα αὐτὸ κνησμονὴ ἔσαι, ζέσις δὲ ἐκ τῆ σιαγόνων, καὶ ἐν τῷ τραχήλῳ τῶν νεύρων ὀδωὴ· ὅθεν σωεχέσερον αἱματώδης χυμὸς διὰ σόματος, ἢ ἐκ τῶν (a) ὤτων ἐξελθεῖν εἴωθε.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΙΘ'.

Ποίοις πράγμασι χρηςέον, ἵνα μὴ σὺν ὀδύνῃ, καὶ ςρόφῳ τὲς ὀδόντας ἐκβάλλωσι τὰ νήπια;

Ἀπὸ ἕ πέμπτυ μηνὸς (μετ') ἐλαίυ γλυκέως, καὶ ςέατος προσφάτυ ἀλεκτορίδος, (καὶ ἐγχεφάλυ) τῶν λαγωῶν τὰ ἕλκα αὐτῶν σωεχέσερον ἀνατρίβειν· ὑςάτως δὲ μετρίως ἀφεψημένῳ μέλιτι ὑπηρείσεις· ἡνίκα ἡ ζέσις δωὴν, πυρίαις καὶ καταπλάσμασι χράσθω, ὅτως ἵνα ἡ τροφὸς αὐτῆ

τῆ οἶνον μὴ πινέτω, καὶ τροφὴ ὀλίγῳ λαμβανέτω.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚ'.

Πρὸς ζέσιν τῶν φαρύγγων τῶν νηπίων ποίοις πράγμασι χρώμεθα;

Δηλαδὴ πᾶσι τοῖς χαλᾶν δυναμένοις, ἅπερ εἰσὶ μέλι ὀλίγον ἀφεψημένον, μελίκρατον, καὶ χυλὸς πτισάνης, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· ἅπερ μὲν ξ σώματος, καὶ τῆς γλώσσης (a) ἑλκώσεις κυφότατα ὄζειν· ὅμως σωεχέστερον (b) μελίτι ἀπαξωχαλῶς (c) ὀπτριωθῇ, σὺν τῇ καλίᾳ τῆς χελιδόνων λελειωμένη, καὶ ὀλιγίστῳ ἀφεψήματος μεμιγμένῳ, καὶ εἰσάγεται τοῖς φάρυγξι. Εἰ δὲ ἐπαυξήσει σὺν ξηρότητι, καταπλάσματι χρώμεθα· εἰ δὲ σὺν πλεονεξίᾳ τῶν χυμῶν αὐξήσει, ἐκείνοις τοῖς πράγμασι χρώμεθα τοῖς δυναμένοις ἐπέχειν, τουτέστι λέπια ῥοῶν, καὶ φακὰς λελειωμένας σὺν μέλιτι ὀπτιθέμῳ· τὰ δὲ ἔνδον ὄντα ἕλκη διὰ τῆς (d) ἀνθηρᾶς θεραπεύομῳ, ἢ ἄνθει ῥόδῳ (e) τοσοῦτον μόνον, ἢ μετὰ (f) κυπέρεως χρώμεθα, καθάπερ γε εἴς τινα τῶν ῥευμάτων ἤδη τεθείκαμῳ· καὶ τῷ (g) διὰ μόρων, καὶ τῷ (h) διὰ κωδίων, καὶ χυλῷ τοίνων ἀρνογλώσσῳ σὺν μέλιτι ἀφεψημένῳ.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΚΑ'.

Πρὸς (α) κνησμονὴν, ἐξανθήματα, καὶ φλυκτίδας τὶ δεῖ ποιεῖν;

Πυρίας ὕδατος θερμῆ, καὶ (b) ἐπαλειφὰς ἐλαίη, ἔνθα ὀλίγος κηρὸς λελυμένος ἐσι (c). Εἰ δὲ ἐξανθήματα (καὶ) φλυκτίδες σὺν ὑγροῖς ἕλκεσιν ἐλθοιεν, χρώμεθα ἐκείνοις τοῖς ἐπέχειν καὶ ἀναξηραίνειν δυναμένοις· μετὰ δὲ τὸ βαλανεῖον ἐπιχέοντες ὕδωρ θερμὸν, ἐν ᾧ εἰσὶν ἀφεψημένα ῥόδα (d) χοῖνος, ἀγριοσυκάμινα, μύρτη, καὶ βοᾶς λέπια· τοῖς καταπλάσμασι τοίνυν προσμίγνυμεν φύλλα ἀγνοῦ λώτου, ἐντύβων, ἀνδράχνης, σαφυλῆς ὀμφακίνης· ὄπχριόμεν τοίνυν ἐλαίῳ ῥοδίνῳ, ἢ μυρτίνῳ σὺν ψιμυθίῳ, καὶ λιθαργύρῳ, καὶ σύπτηρίᾳ χιόνι.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΚΒ'.

(α) Πῶς ἦχον ὠτῶν καὶ τρισμὸν ὀδόντων θεραπευτέον;

Ἦχον ὠτῶν, καὶ σόμφος ψόφον· οἵτινες ἀπὸ χυμῆ συμβαίνουσιν ὅτως θεραπευτέον· δηλαδὴ μελίκρατον σὺν ὀλίγῳ μέλιτι ἀφεψημένον συνεχῶς τῷ νηπίῳ δώσομεν.

ΚΕ-

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΓ'.

(α) Πρὸς βήχιον αὐτῷ τὶ δώσομεν;

Ἔκλειγμα δηλαδή, ὅσῳ σωίζεται . . . (b) ἢ διαῤῥοίαν γαστρὸς ἰδικῶς ὅμως ἔχοντες καθάπερ δὴ τῆς μήτρας ὑποπνιγμὸς, καὶ αἵματος ῥεῦσις· ἔξεσι ταῦτα ἡρικῶς ἐκείνοις τοῖς προειρημένοις συγγραφῆναι (c).

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΔ'.

Ποῖα εἰσὶ τὰ νοσήματα τῶν γυναικῶν, ἃ διὰ τὴν σφίγξιν γενέσθαι εἰώθασιν;

Ἔμπίχεσις ἐμμήνων, ξέσις τῆς μήτρας, τάσις, οἴδημα (a) σκήρωσις, καὶ τῆς μήτρας ὑποπνιγμός.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΕ'.

Ποῖα εἰσὶ τὰ διὰ τὴν ῥεῦσιν τῦ σώματος εἰσφερόμενα;

(a) Εἴ τις σραγγοειδῶς καθαίρεται· ἀδὲ (b) νῶ τρέχει· καὶ ωθὸς τάτοις τὶ διαφέρει, εἴτις καθόλα ἃ καθαίρεται, ἐξ ἐκείνης τῆς μὴ καθαιρομένης δὶ ὄπχεσιν τῶν ἐμμήνων, ὅτι αὐταὶ αἱ αὐ-

αὐτίαι ἀῤῥωστίαν δεικνύουσι· μὴ (c) καθαίρειν δὲ τὴν φύσιν σωτρέχειν εἴωθε.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΚς'.

(α) Περὶ ἐπιχέσεως τῶν ἐμμήνων.

Περὶ ἐπιχέσεως τῶν ἐκμήνων, ἢ ὁσάκις ςραγγοειδῶς, καὶ σὺν ὀδύνῃ καθαίρονται φαμὲν ἔτω· πολλαὶ εἰσὶν αἱ αἰτίαι, αἵτινες μὴ καθαίρεσθαι τὰς γυναῖκας ποιοῦσιν· ἀλλὰ πρῶτον μὲν εἰσὶ τινὲς, αἱ μηδεμίαν ἀῤῥωστίαν ἔχουσαι, φυσικῶς ὐ καθαίρονται. Αἱ δὲ τῇ ἡλικίᾳ ἐμποδιζόμεναι, τουτέστιν αἱ γραῦς καὶ αἱ κόραι· ἄλλαι δὲ γυμνασίᾳ φωνῆς, τοῦ αἵματος τὴν κάθαρσιν καταναλίσκουσι, τουτέστιν αἱ ἄδουσαι, καὶ ἀνδρικὸν σῶμα ἔχουσαι· ὅλον γὰρ τὸ αἷμα τῆς καθάρσεως τοῖς γυμνασίοις καταναλίσκουσι, καὶ εἰς τὸ σῶμα μεταπέμπουσι, καὶ ὐδὲν ἀπομένει, ἵνα ἡ (b) μήτρα διὰ τὴν κάθαρσιν λάβῃ, καὶ διατηρήσῃ, καὶ πληρωθέντος τοῦ μηνὸς τὴν κάθαρσιν ἀντιπαρίςᾳ.

Ἄλλαι δὲ εἰσὶν (c) αἱ ἀῤῥωσίαι τινὶ τῶν μερῶν, ἢ ὅλου τοῦ σώματος ὐ καθαίρονται· ὅλου μὲν τοῦ σώματος, ὡς αἱ λεπταὶ καὶ συντηκτικαὶ καὶ αἱ πολὺ πιμελώδεις· ἢ παχεῖαι (d)· τῷ δὲ (e) μορίων ἐμποδίζονται, ὡς ὅτε τὸ ςόμα τῆς μήτρας ἐνίοτε κεκλεισμένον, ἢ τυλῶδες χῶσιν, ἢ συμβαῖνον ἕλκος μώλωπας ἄγεται. Ταύτας τοι-

τοίνυν τὰς προειρημένας αἰτίας καταλαμβάνομεν τούτοις τοῖς σημείοις. Εἰ γὰρ φυσικῶς καθόλου, μὴ καθαίρεται ἡ γυνή, ὑγιὴς καὶ ἄνευ τινὸς μορφῆς τοῦ σώματος καὶ τῆς μήτρας ζῶσα αὐτὴ, ὑδέποτε ἂν εἴη κεκαθαρμένη· αἱ δὲ τῇ ἡλικίᾳ μὴ (f) καθαίρουσαι, αἱ γραῦς καὶ αἱ κοραὶ, ὑγίκα ἐπηρωτηθῶσι τὰ ἴδια ἔτη ἁπλῶς ὁμολογεῖν δύνανται (g)· τὴν ἀῤῥωστίαν ὅλου τοῦ σώματος τοῦ ἰδίου καὶ παρὰ τοῖς ἰατροῖς ὁρῶνται. Εἰ δὲ ἡ μήτρα χοίη τοπικὸν ἐμποδισμὸν, παρὰ τῆς μαίας ἐπισκοπήσεις, ἵνα εὑρίσκηται· ὅτι ἐκείνη ἡ κάθαρσις, ἥτις ἀεὶ ἦν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ νοσήματος συμβαίνει μὴ καθαίρεσθαι· ἐκείνας τοίνυν, αἵτινες φυσικῶς, ἢ τῇ ἡλικίᾳ μὴ καθαίρονται, παντελῶς ὐ θεραπευεῖν, μήπως κατὰ τὴν φύσιν ποιήσομεν ἐναντίον· καὶ ὅτε ἐκείνην, ἡ γυμνασίοις, ἢ ὠδῇ ὐ καθαίρεται· ἐκείνας δὲ, αἱ σὺν ἀῤῥωσήματι ὐ καθαίρονται, ἁρμοδίως τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παθῶν αὐτῶν παρέχομεν. Εἰ γὰρ ὁ ὑμὴν κεκλεισμένος εἴη, τὸ στόμα ἀνοίγομεν. Εἰ δέ τις ἐκεῖ αἰτία ἄλλη εἴη, ἡ εὑρεθεῖσα ἀρθήσεται· τὴν διαστροφὴν τοίνυν διορθωσόμεθα· ἡ ζέσις λυθήσεται, εἰς ὅσον δύναται (h) κατεχέσθω. Τὰς δὲ κεκμηκυίας, καὶ λεπτὰς (i) ἀναβάσεις· τὰς δὲ πολὺ πιμελώδεις, καὶ παχείας ἀπολεπτυνεῖς· τούτων πάντων τῶν προειρημένων τὰ νοσήματα, καὶ τὰ σημεῖα, καὶ τὰς θεραπείας ἐν

τοῖς

τοῖς ἐπακολούθοις ἰδικῶς τεθειμένα εὑρήσεις, ἔνθεν θεραπεύειν δυνήσῃ· καὶ ὅπερ πρῶτον ἐστὶν ἐπίχεσις τῶν ἐμμήνων ἀπὸ ταύτης τὴν ἀρχὴν λαμβάνωμεν (k)· ἡ σφίγξις τοίνυν καὶ ἡ ζέσις ἐν τῇ μήτρᾳ γενομένη ἐνίοτε ἐπέχονται τὰ ἔμμηνα· ἐνίοτε σὺν ὀδύνῃ (σπαγγοειδῶς) φέρονται· σημεῖα δὲ συμβαίνουσι (l) τοιαῦτα. Τάσις καὶ ὀδύνη ὀσφύων, καὶ ἐπὶ τὸν κτένα, καὶ ἐν τῷ βουβῶνι· τῆς κεφαλῆς τοίνυν ὀδύνη, καὶ τὸ αὐχένος, καὶ αἱ βάσεις τῶν ὀφθαλμῶν συνεσταλμέναι εἰσὶ συνεχέστερον· καὶ ἀνορεξία αὐταῖς συμβαίνει, ἦχος ὠτῶν, ζέσις σὺν ἐρεύθῳ τοῦ χαρακτῆρος, τῶν μαθῶν τοίνυν (m) τὴν φλεγμονὴν, καὶ τῶν μερῶν δὲ τῶν γυναικείων ξηρότης· ἅπερ πάντα συντρέχουσι ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως· οὕτως δὲ μετὰ τῶν προειρημένων σημείων τῇ γυναικὶ ἐλθεῖν ἄρξηται, καὶ ὀδύναι συντρέχουσι· ἀναπλιντέα ἐν τῷ κοιτῶνι μετρίως θερμῷ καὶ φωτεινῷ, ἐσταλμένῃ δηλαδὴ μαλακῶς· σκεπαστέα στρώμναις καιναῖς καὶ τριχώδεσιν· οὕτως ἐπὶ δύο ἡμέρας μηδὲν λάβοι. Τοὺς δὲ τόπους σκέπους εἰς οὓς ὀδύνην, καὶ τάσιν, καὶ βαρυτῆτά ἔχουσι, πάσαις πυρίαις ἢ ῥάκεσι θερμοῖς πυριαθήτωσαν· καὶ γὰρ καὶ κύστις ἔλαιον θερμὸν ἔχουσα, καὶ μὴ πλήρης καλῶς τοῖς μέρεσιν αὐτῆς ἐπιτίθεται· μετὰ δὲ τὴν πυρίαν ῥάκεσι καθαροῖς ἐλαίῳ βραχέσι καὶ ἐνθλιβέσιν ὅλους τοὺς τόπους

σκε-

σκεπάσωσι· κεταπλάσμασι τοίνυν μελίκρατον ἐψημένον καταπλάσομεν, καὶ (n) ἐπερχομένης τῆς τρίτης ἡμέρας ἐλαίῳ ἁπλῷ ἐπαλειφομένῃ, καὶ ὕδατι θερμῷ πυριαθείσῃ τροφὴν ἁπλῆν καὶ θερμὴν δώσομεν· ἡνίκα δὲ αἱ προρρηθεῖσαι αἰτίαι αὐξήσωσι (o) καὶ ὀδύνη εἰη πλέον, τῇ δευτέρᾳ ἢ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ φλεβοτόμῳ μᾶλλον αὐτὴν θεραπεύσομεν, καὶ ἡνίκα ἑαυτὴν ἡ γυνὴ μετὰ τὴν φλεβοτομίαν ἀνακτήσεται, σὺν ἐλαίῳ γλυκεῖ, καὶ ὕδατι θερμῷ, ἢ ἀναλιπτικοῖς σπέρμασι λινῷ, τήλεως καὶ ῥαφάνων (p) ὅτως, ὡς ὅταν ἐκεῖσε ἐγκαθίσει (q) τοῖς αὐτοῖς χυλοῖς, τοῖς ἐνδοτέροις μέρεσι καταλάβωσι· καὶ ἡνίκα τὸ ἐγκάθισμα πέψῃ, πυριαθεῖσα καὶ ἐπαλειφθεῖσα ποιήσεις τροφὴν ἁπλῆν λάβοι, τουτέστιν ὠὰ ῥυτὰ, ἄρτον καὶ ὕδωρ· ᾧ προσφάγια μαλακὰ καὶ ὕδωρ θερμὸν πινέτω, ᾧ μετὰ τὴν θάλψιν κοιμηθήτω (r) ὅπως ἐξ αὐτοῦ ὑπνολυθῇ, ἕως εἰς μείωσιν τῆς ἀῤῥωστίας καθ' ἡμέραν θεραπευθῇ (s), ἢ αἱ δυνάμεις αὐτῆς ὑπερέψοιεν, ἡμέραν ἐς ἡμέραν τροφὴν λαμβανέτω· τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν φλεβοτομίαν (t) ὑπόθεναι σικύαν ὀφείλομεν, ἐν τῇ ὑπογαστρίῳ μὲν τῆς ὀδυνης, καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν (v) δὲ ἐξ νοσήματος· εἰς ἄφεσιν μὲν τῆς ὀδύνης μετὰ καταχάσεως αὐτὴν ὑπληρώσομεν, ὑπὸ τὸν κτένα δηλαδὴ, καὶ τοῖς ὑποχονδρίοις (x)· ὑπενεγκοῦσαν δὲ ἔτι τὴν ὀδύνην τοῖς αὐτοῖς τόποις βδέλλας

κα-

καλῶς ὀπτίθεμεν· εἰ δὲ ὀλίγον αἷμα ἐξενέγκαν, σικύας ἐκεῖσε τίθεμεν, καὶ ἕτως αἷμα καταπαύομεν· ταῖς δὲ τρώγλαις τῆς βδέλλων, κηρωτὴν ὀπτίθεμεν· καὶ εἰ χρείαν εἴη, πάλιν τοῖς εἰρημένοις πράγμασι καταπλίττομεν, καὶ ἀσάγγοις ἔν τισι τῶν χυλῶν βεβαμμένοις αὐσῦ ἐσῦ τόπες πυριάζομεν· καὶ γὰ ἔλαιον γλυκὺ, καὶ θερμὸν πλῆρες τὸ ὀξύβαφον ὀμβάλλομεν· χρώμεθα τοίνυν πεσσοῖς ἁπλοῖσιν, ἐξ ὧν ὅσῳ ἐξ ἐλαίᾳ γλυκέως καὶ θερμᾷ σωίζεται, ὅπως ἐμβεβαμμένον ἐκεῖσε. τὸ ἔριον τεθῇ· ἐνίοτε δὲ τήλεως καὶ μαλάχης αὐτῷ προσμίγνυμεν· μετὰ (y) ταῦτα δὲ τέτες ἐσῦ παρηγορικὲς, ἀλλὰ μὴν ταύτῃ τῇ διδασκαλίᾳ σκευάζονται (z)· τῆλιν ὀπμελῶς λελειωμένῳ εἰσαγέσθω, ἵνα τοίνυν τοσῦτον ἓ λιποσπέρμε δέξηται· καὶ ῥίζας ἀλθαίας τῆς πόας, ἔπειτα ὀμβληθέντος ἓ ὕδατος ἀφεψηθῇ· ἡνίκα δὲ παχὺς γενόμενος εἴη ὁ χυλὸς, σέαρ χήνειον ἢ ἀλεκτορίδων ἐκεῖσε βληθὲν, καὶ (aa) ἀναβληθὲν μετὰ πτερῶν ἀναδευθῶσι, ᾧ ἕτως ὁ χυλὸς προσμιχθήτω· ἀλλὰ σωὶ τῷ μεγίζῳ χυλῷ καὶ φοίνικος λιπαρὲς κλάδες ἐψῆσαι, ἕτως ὡς ὅταν υγρὸι γένωνται (bb) ἀφαιρεθέντες τέτων ὁ φλοιὸι (cc) ὡς ὧν ἐκτὸς ἔχεσι (dd) λειωθείτω· ᾧ ἕτως (ee) τοῖς χυλοῖς μιχθήτωσαν· ᾧ μελιλωτὸν δὲ καλῶς κεκομμένον ᾧ σεσησμένον σωεχέσερον ἐκεῖσε προσμίγνυ-

γνυμνὸν, ἢ (ff) ῥάκος δεδεμένον ἀφεψῆμεν, καὶ ἕτως οὕτω φοίνικας ἐκεῖ ἀκζέσομεν· ᾧ οὕτω ἀκρέμονας αὐτῶν ἐκεῖσε συγκόπτομεν· ταύτῃ τοίνυν τῇ ὄπμελείᾳ, ἡνίκα τὸ νόσημα εἰς τὸ βέλτιον προκόψῃ· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ὀχήματι καθίζομεν αὐτὰς, ᾧ (gg) διακινεῖν κελεύομεν· γεγονυίας δὲ τῆς ἐλαττώσεως, ἡ κάθαρσις ἑαυτὴν δεικνύειν εἴωθε· μετὰ δὲ τὸ παραλιλυθὸς ἀπενεκτέα ὅτι τῷ βαλανείῳ, ᾧ τῇ ποικίλῃ τροφῇ, διακινήσει (hh) δὲ, γυμνασίοις καὶ ἀνατριβαις, πρῶτον ὅλα σώματος, δευτερον τοίνυν καὶ αὐτῆς τῆς μήτρας, ἥτις ὀφείλει ἡμέρᾳ ταύτῃ τῇ διδασκαλίᾳ, ὅπως ὁκόταν εἰς τὰ ἐγκαθίσματα (ii) καθίσῃ, ἢ ἐν βαλανείῳ κατέλθῃ ἐκεῖσε τὴν γυναῖκα μετὰ (kk) ἀσόγγων ἢ ἐρίων ἀπὸ ὅ ὀμφαλῶ εἰς οὗ κάτω τόπους τῆς μήτρας ἄνευ ἀνοχλήσεως ἀνατρίψασιν ἕτως, ὅπως καθ' ἡμέραν τῆς αὐτῆς (ll) ἀνατριβῆς αὔξησιν ποιήσωσιν· μετὰ δὲ (mm) ἐγκαθίσματα (nn) τῶ βαλανείῳ (oo) κηρωτὴν (pp) καὶ ᾧ ἐξ ἐλαίου σεσίνου, ἢ σαμψυχίνου γίνεται αὐτὰ τὰ μέρη ὄπχρίσασι, καὶ ἔνδον εἰς τὸ σῶμα (qq) ὄπθήσει· ἡνίκα δὲ πλέον προκόψῃ, καὶ ἐκ τῶν ἐξωθεν πεσσῶν χρῆσθαι δυνάμεθα (rr) ἅτινα δέχονται κηρὸν, τερεβινθίνην, σέσαμον ταύρειον, μυελὸν ἐλάφου, καὶ κυπρινέλαιον· καὶ μάλαγμα τὸ διάχυλων λελυμένον ποιήσεις πεσσὸν ἄριστον· καὶ ἄκοπον τὸ διὰ

σαμ-

σαμψύχῳ καλῶς τίθεται· καὶ ἐχάτως (ss) λίβανον τὸ μεῖζον· ὕτως μέντοι, ὡς εἰ ταῦτα ἐλάττονα κάθαρσιν ὃξ ὁλοκλήρῳ ποιήσειαν, ἐχάτως ὃξ ἐλαίῳ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀγγείοις ποιήσεις (tt) ἢ ὅπερ ἔζιν ἀληθέτερον τῷ (vv) κατέωνι θεραπεύσομεν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΖ'.

Περὶ ζέσεως τῆς μήτρας.

Τὴν τῆς μήτρας ζέσιν πολλαὶ αἰτίαι ποιοῦσιν· ἐνίοτε γὰρ (a) ἀποψυχεῖν αὐτὴν τὴν ψύξιν· ἐνίοτε εἰσδύνει σὺν προπετεῖ καμάτῳ, ἢ συνέχει ἐκτρώσει γεννᾶται· ἢ εἰ ἐξ ἀπείρου μαίας κακῶς εἰη μαιευθεῖσα, ᾗ ἔσαι ἡ πᾶσα αὐτῆς μήτρα ἐν ζέσει, ἢ τινα τῶν μερῶν αὐτῆς· ὁσάκις δὲ πᾶσα ἡ μήτρα εἴη ἐν ζέσει, ὀδυνη αὐτῆς συντρέχει σὺν σκληρίᾳ ᾗ ξηρότητι ᾗ ζέσει. Βαρύτης τοίνυν τῶν ὀσφύων, ᾗ τῶν αὐτῆς γειτνιαζόντων μορίων, ᾗ τῶν βυβώνων· ἀλλὰ καὶ τινα ἔμφραξιν τοῦ σώματος, ᾗ νύγματα ἑαυταῖς αἰσθάνονται τοῦ σώματος· τοίνυν (b) ᾗ τῶν βυβώνων ψύξις συμβαίνει· ὁ σφυγμὸς δὲ πυκνὸς ᾗ μικρὸς εὑρίσκεται, ὁ στόμαχος κεκακωμένος, ἐνίοτε σὺν θλίψει τοῦ θώρακος· ᾗ ἡνίκα εἰς τὸ χεῖρον μετέλθοι, λυγμὸς αὐτῇ συντρέχει, ᾗ ὀδύνη τοῦ αὐχένος, ᾗ τῆς κεφαλῆς, ᾗ τῶν ὀφθαλμῶν, ᾗ μάλιστα κατὰ

τὰς

τὰς ῥίζας· ᾗ γὰρ τὸ ἧπαρ συνεχέστερον συντρέχει, ᾗ ὁ κόπρος ἐμποδίζεται· ᾗ αὐτοὶ οἱ τόποι μεγάλοι γίνονται, ᾗ ἐκτέτανται σὺν ὀξέσι πυρετοῖς, ᾗ παραφρασμῷ τῆς διανοίας ᾗ σπασμῷ· ὁσάκις δὲ τὸ σῶμα αὐτᾶς (c) ἀνέωκται (d), τὸν δάκτυλον ἡ μαῖα εἰσβάλλει, εὑρίσκει τῷ κεκλεισμένῳ καταλαβεῖν· συμβαίνει δὲ ἵνα βάβων αὐτῇ γεννηθῇ, ᾗ ἐπὶ τὸν κτένα (e) πᾶσι χῇ. Ὁσάκις δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς μήτρας εἰς τὴν διακόσμησιν, ᾗ εἰς τὸ σῶμα αὐτῆς οἴδημα σὺν ζέσει εὑρίσκεται, ὅτως (f) ὡς ἡ γαστὴρ τῆς γυναικὸς συναίσθησιν χῇ τῆς ὀδύνης, ᾗ ἐμποδισθῇ πρὸς τὸ περιπατεῖν, ἐπίχεσις τοίνυν τῇ ὄρᾳ, ἢ τῇ κόπρᾳ, ἢ τῶν ἑκατέρων γε πραγμάτων γίγνοιτο· (g) εἰ μέντοι ἐνίοτε τὸ μέρος, ὅπᾳ τὸ κῶλον κεῖται, ᾗ ἐνίοτε αὐτὸ τὸ ἀνώτερον, ὥτιπι ἐπίκειται ἡ κύσις· ἐνίοτε γὰρ ὁ τράχηλος αὐτῆς (h) τῇ διακοσμήσει, ᾗ ἐκεῖθεν τῇ περιπατεῖν ἐμποδίζονται· ἀλλ' (i) ἐν ταῖς βάσεσιν αὐτῆς, αἵτινες δακτύλιον λέγονται χοίᾳ, ἐντεῦθεν ἔξωθεν ὀδύνη ᾗ οἴδημα ἔσαι, ᾗ ὁ κόπρος, ἐμποδισθῇ· εἰ δὲ ἐν ταῖς πλευραῖς χοίᾳ, ᾗ ἐκεῖ μὲν φλεγμονὴν εὑρήσεις ᾗ ὀδύνην· εἰ δὲ ἐν τῷ βάθει τῆς μήτρας, ἀδιάλειπτος ἐςὶν ἡ ὀδύνη, ᾗ ἡ τάσις ᾗ βάρος ἐν αὐτῷ τῷ ὀμφαλῷ ἔσαι· ᾗ γὰρ συνεχέστερον (k) αὐτῶ τὸ σῶμα ἀνεσαλμένον ἔσαι, ᾗ ἔνδον ἐπὶ τὸ ἀνώτερον ἀνάγεται, ἵνα παρὰ τᾶς μαίας (l)

ἄνευχό-

ἄνευ κόπης, ὠδεμία αἰτία τῆς μήτρας (m) λέγεται εἶναι ἰάπασα δὲ ἡ μήτρα ἐν ζέσει τέθειται. εἰς πάντα δὲ τὰ μέρη αὐτῆς τὰ προειρημένα συμβαίνουσι, ᾗ πάντων τῶν πλησιαζόντων μερῶν σύντασις ἀποτελεῖται· αὐτῆς τοίνυν τῆς γαστρὸς τὸ δέρμα ἐν πλέονι οἰδήματι, (n) παραδίδοται, ᾗ ἐνίοτε συμβαίνει ὅπως τῆς μήτρας τὴν αἰτίαν μὴ (o) ἔχωσαι, αὐτὸ μόνον τὸ δέρμα πάσχη, δι' ἣν αἰτίαν διαχωρίσαι ἂν ἠβουλήθην, εἰ μέντοι μίᾳ ἐπιμελείᾳ ᾗ ἑκάτερα τὰ πράγματα θεραπεύονται· ὅσον δὲ πρὸς τὴν θεραπείαν (p) μετῆλθεν, αὐταὶ εἶναι δυνήσονται ἀναγκαῖαι, ἃς τετύχαμεν ὄπιθεν (q) ἐκεῖναι, αἷς τὰ ἐμμηνα ἂν ἔρχονται, ἢ σὺν ὀδύνῃ καθαίρονται. Καὶ ταύτας τοίνυν κελεύομεν ἀνακλινθῆναι ἐν κοιτῶνι μετρίως φωτεινῷ, ᾗ θερμῷ· ἡσυχίαν ἔχειν, ᾗ ὅτως ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις τροφὴν μὴ (r) λαμβανέτω· χερσὶ τοίνυν θερμαῖς τὰ ἄκρα αὐτῶν διακατατεθείτωσαν, ᾗ ἐρίοις σκεπαθήτωσαν· ἀλλὰ μὴν ᾗ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, εἰ ἡ ζέσις ἐπαυξηθῇ, φλεβοτομητέον, ᾗ πρὸς τὰ ἐγκαθίσματα καθιδρυνθῆναι· καταπλάσματα τοίνυν ἐκ τῶν σπερμάτων προσθετέα· εἰ δὲ ἐπιμείνῃ ἡ ζέσις φλέβα ἐξ αὐτῆ τῆ τραχήλῳ καταχάσομεν, ᾗ ταῖς βδέλλαις χρησόμεθα· σπόγγοις τοίνυν ἐν τοῖς ζέουσι χυλοῖς ἐμβεβαμμένοις ᾗ (s) ἐκθλιβεῖσι πυριάζομεν· ᾗ τῇ προειρημένῃ κηρωτῇ, ᾗ

τοῖς

τοῖς πεσσοῖς χρώμεθα· ᾗ συνδεδραμηκυίας πλήρως ἐλαττώσεως βαλανείῳ ᾗ ποικίλῃ τροφῇ σὺν πόσει οἴνῳ ταύτας ἀναλαμβάνομεν· εἰ δε ᾗ οἱ πυρετοὶ ταύτῃ τῇ ζέσει εἰσὶ συνεζευγμένοι, τότε τοίνυν τῇ ἁρμοζούσῃ ἐπιμελείᾳ ἀνορθοῦμεν. (t) καθάπερ ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν πυρετῶν εὑρήσεις ἐκτεθειμένον· ἀποδοκιμάζομεν δὲ πάντα ἅπερ ἀρχαιότης κενὴ ὑπολήψει, ὥσπερ εἰς ζέσιν ἔθεσαν, τετέσι χυλὸν σαφυλῆς ὄμφακος, ἢ ἔλαιον ῥόδινον, ἢ πηγάνῳ μεμιγμένῳ σὺν ἐρίοις οἰσυπήροις ἐπιτεθειμένοις, (u) ῥάχῃ τοίνυν σὺν φύλλοις σελίνῳ (x) λελειωμένα· ταῦτα (γὰρ) τῇ ἰδίᾳ δριμύτητι ᾗ τὴν ζέσιν διπλασιάζουσι, ᾗ τρέφουσι.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΗ'.

Περὶ σατυριάσεως.

Σατυρίασις καὶ τῶν ἀῤῥένων, καὶ τῶν θήλεων κοινὸν πάθος ἐστὶν, (a) ὅπερ συνεχέστερον (b) τοῖς ἀνθρώποις συμβαίνει· ἐκεῖθεν τὸ ὄνομα (c) ἡ σατυρίασις εἴληφεν (d) ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι μῦθοι ἀκρατῶς (e) πρὸς ἀφροδισίαν γεγράφασι· τῶν δὲ γυναικῶν σατυρίασις ἐστὶ κνησμονὴ τῶν αἰδοίων μερῶν σὺν ὀδύνῃ, ὅτως (f) ὥστε (g) ἀναφερόντως τὰς ἰδίας χεῖρας ἐκεῖσε (h) βάλλουσι, σὺν ἀκορέστῳ ἀνδρῶν ἐφέσει, ἀποβαλοῦσαι δηλονότι πάσης αἰδοῦς τὴν εὐλάβειαν· εἰ μέντοι τοίνυν παρὰ

τῆς

τῆς μήτρας τὸ πάθος τοῦτο συμβαίνει τὴν εὐλάβειαν αὐτῆς (i) ἄρρωστοι, καὶ ὅτως μὴ καταισχυνθῶσι, καὶ εἰς ὅσον ἂν ἐπιτρέπειν (k) αὐτὰς (l) ποιήσωσι· θεραπείαν δὲ τὴν αὐτὴν παρέχομεν, ἣν ἐν τῇ ἐπιχέσει, καὶ ζέσει τῆς μήτρας διετυπώσαμεν.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΚΘ'.

Περὶ ἀποπνίξεως τῆς μήτρας.

Η' τῆς μήτρας ἀπόπνιξις παρ' Ἕλλησι πνιγμὸς λέγεται· ἐξ αὐτῆς (a) ἣν αἱ γυναῖκες παρὰ (b) πνιγαῖς ὀνόμασιν ἐκλήθησαν (c)· τοῦτο δὲ ἔστιν ἐπίχεσις τοῦ πνεύματος σὺν πάσῃ ὠρεμίᾳ, τῆς μήτρας δηλονότι πρὸς τὸν θώρακα ἀνερχομένης· καὶ ταῖς γυναιξὶ γίνεται ἀπόπνιξις ὅτως (d) ὡς ἂνει τεθνηκυίας πεσεῖν· γίνεται δὲ αὐτὴ ἡ νόσος ἐν τῇ συνεχεῖ ἐκτρώσει, ἢ (e) ἀώρῳ τόκῳ· ἀλλὰ μὴν καὶ χειρείᾳ μακρᾷ, ἐπιχέσει τε τῶν ἐμμήνων, καὶ φλεγμονῇ τῆς μήτρας· σημεῖα δὲ ταύτας συμβαίνοντα ταῦτα, (f) ὅτι (g) ἀνερχομένη ἄνω πρὸς τὸν θώρακα ἡ μήτρα ἔγκειται, καὶ πᾶσαν τὴν αἴσθησιν μετὰ ἀφωνίας ἀποβάλλουσι· τῶν ὀδόντων δὲ τοίνυν πηγνυμένων τρίζουσι, καὶ ἐνίοτε αὐτῶν αἱ χεῖρες, καὶ (h) οἱ πόδες (i) φλεγμαίνουσιν· ἐνίοτε εἰς τὸ ὄπισθεν κεῖται, καὶ τὰ ὑποχόνδρια (k) αὐτῶν οἰδίσκονται· καὶ αὐτὸς ὁ θώρα-

ραξ

ραξ ἐπηρμένος γίνεται μέγας· αἱ φλέβες τοίνυν, αἱ ἐν τῷ μετώπῳ ἅσαι ὀγκωδέσεραι ὁρῶνται· ἱδρως τοίνυν ψυχρος ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸν αὐχένα ἐνεάζει· σφυγμὸς δὲ ἀδεὶς εὑρίσκεται, ἢ σφόδρα βραχύτατος· καὶ ἐνίοτε ταχύτερον εἰς ἑαυτὰς ἐπανέρχονται, καὶ ἐξανίσανται, καὶ ἅπερ ἔπαχον ἴσασιν, ἀλγοῦσι τοίνυν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν αὐχένα, ἐνίοτε καὶ ἀνοηταίνουσι· αὕτη ἡ νόσος διὰ τὴν ἀφωνίαν ὁμοία ἐστὶ τῷ σεληνιασμῷ καὶ ἀποπληξίᾳ, αἵτινες τῷ (l) ὀλιοθήματι σιωπῶσι τῷ ληθαργικῷ, ἀλλὰ μὴν καὶ καταληπτικῷ· ἀφορίζονται δὲ ἀπ' αὐτῶν ἐξ αὐτῦ, διότι παρὰ τὰς σεληνιαζούσας, καὶ ἀποπληκτικὰς, καὶ αἵτινες ὡς ἔλμινθας ἔχουσι, τῆς μήτρας οὐδὲ τις αἰτία συνδεδράμηκε· καὶ αὐτὴ ἡ μήτρα ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ εὑρεθήσεται· παρ' ἐκείνας δὲ (m) τὸν ἕτερον παχύτας καὶ (n) ἐν ζέσει ἡ μήτρα, καὶ ἡνίκα ἄνω ἀνέλθῃ, τηνίκα πίπτουσι, καὶ ἐξ αὐτῦ λέγονται συμπίπτουσαι· (o) καὶ εἰς (p) τὸ τέλος μετὰ τὸν σπασμὸν σιελὸν πλέον ἐκπέμπουσι, καὶ σφυγμὸν μείζονα ἔχουσι, καὶ ἡνίκα εἰς ἑαυτὰς ἐπανέλθωσιν (q) ἥπατος ὀδύνης αἰσθάνονται. Αἱ τοίνυν ἀποπληκτικαὶ, καὶ αὐταὶ μείζονα σφυγμὸν ἔχουσι, (r) ταῦτα εἰ ἐκφεύξωσι, παραλυτικαὶ γίνονται· αἱ (s) ἰκτερικαὶ δὲ ἢ (t) μακρὸν, ἢ βραχὺν καὶ πυκνὸν· αἱ δὲ ληθαργικαὶ καὶ καταληπτικαὶ ἀπὸ τῶν (u)

ἀναλημπτικῶν χωρίζονται, ὅτι ἀεὶ μετὰ πυρετῶν εἰσὶν· αἱ δὲ (v) ὑστερικαὶ ὅποτε· ἐκεῖναι δὲ, αἵτινες ἕλμινθας ἔχουσι, καὶ ἐν τοῖς ἐντέροις νύξεων αἰσθάνονται, καὶ σφυγμὸν τῶν ἑλμίνθων ἔχουσι, καὶ τὴν μήτραν ὑγιεινήν· καὶ αὐτὴ (x) τοῖς ὁμοίοις νοσήμασιν ἡ διαχώρησις τῶν (y) ἰκτερικῶν. Ὁ πνιγμὸς δὲ ἐστι πάθος, ὅπερ δὶ ἐπιχέσεως συμβαίνει (z) καὶ ἐνίοτε χρονιάς. Διὰ τοῦτο οὖν καὶ τὰς θεραπείας διετυπώσαμεν, ἵνα ὁσάκις πρῶτον συμβαίνει, τοῖς παρηγορικοῖς (aa) δὲ θυνθείη, καὶ ἡνίκα ἄποσῇ, καὶ τῷ συνεχεῖ ὑποτροπιασμῷ ἡ διάθεσις εἴη χρονία, διὰ τῶν μετασυγκριτικῶν θεραπευθήσεται· ὅτε τοίνυν ἡ γυνὴ πέσῃ εἰς ἀῤῥώστημα, καθιδρυέσθω ἐν κοιτῶνι θερμῷ, καὶ λαμπρῷ οὕτως, ἵνα τὰς ῥωμὰς πρὸς τὴν κεφαλὴν ὑψηλοτέρας χῇ, ὥσπερ ὀρθῶς καθεζομένη· ἀλλὰ (bb) τ' αὐτῆς ὀρθῶν ὄντων τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν· τῇ αὐτῇ μὲν ἀῤῥωστίᾳ ῥαβῶσαι εἰώθασι, (cc) τὸν νῶν αὐτῆς συνεχέστερον ἀλλοιώσαι· οὕτως αὐτὴν ἐξανιστάναι, ὡς ἐπὶ τοῖς μέσοις μέρεσιν (dd) ἐπὶ πάσας (ee) θερμασίας μεταγάγῃς· καὶ ταῖς χερσὶ θερμαῖς ὅλα τὰ ἄκρα κελεύσεις διακρατεῖν· ἔπειτα ἐρίῳ ἐν ὕδατι θερμῷ βεβαμμένῳ τὸ πρόσωπον αὐτῆς πυριάζειν. Εἰ δὲ ἐπιπολὺ ἡ ἀφωνία ἐκείνη ἐπιμένῃ, καλῶς ἐπωφελήσεις καὶ σικύων κόφων

ἐπὶ

ἐπὶ τῷ κτένι, καὶ τοῖς βαβῶσιν ἐπιτιθεμένων· ἐρίοις τοίνυν καθαροῖς (ff) ὅλα τὰ ἄκρα ἐσκεπασμένα· ἀνοίγοντες ὀσονοῦν τὸ στόμα αὐτῆς ὕδωρ θερμὸν ἐνστάζομεν· ἔπειτα καὶ μελίκρατον προσβαλεῖν, καὶ ἐν κρεμαστῷ κραββάτῳ αὐτὴν κατασείειν· ἡνίκα δὲ εἰς ἑαυτὴν ἐπανέλθῃ, εἰ ἀδεμία χαύνωσις αὐτῇ εἴη, ἡ, (gg) πρὸς ὀλίγον δίδοται τροφὴ, ἐμποδιοῦν, εὐθέως φλεβοτομεῖν, καὶ ἐγχυματισμοῖς ἐξ ἐλαίου, καὶ ἐγκαθίσμασι χυλῶν θεραπευτέα· καὶ ἐπαλειφομένη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, τροφὴν ἁπλῆν λαμβανέτω· ᾧ ἕως ἧ (hh) ἐκκλίνῃ (ii) ἡ ἄλλη ἡμέρα τρεφέσθω τοῖς καθημερινοῖς, ὅμως καταπλάσμασι καὶ τῇ πυρίᾳ θεραπευθεῖσα σὺν τῇ ἐπιθέσει τῶν προειρημένων· γενομένης δὲ τ (kk) ἐγκλίσεως κηρωταῖς καὶ μαλάγμασιν ἁπλοῖς χρώμεθα· βαλανείῳ τοίνυν, καὶ ποικίλῃ τροφῇ, καὶ καλῷ οἴνῳ ἀναλαμβάνομεν. Εἰ δὲ συνεχέστερον συμβήσονται αἱ διαθέσεις, καὶ τὸ νόσημα χρόνιον εἴη τοῖς προειρημένοις μεθοδεύμασι χρώμεθα, βοιθήμασι, καὶ ἁρμοδίοις γυμνασίοις· τροφαῖς τοίνυν (ll) καὶ τὸν περίοδον τεταγμέναις, μετέπειτα δὲ τὰ μετασυγκριτικὰ προσιθέαμεν, ἅτινα συνίστανται ἐξ ἁλικῆ· δρώπακος, ᾧ τῶν (mm) συγκριτικῶν σικύων, παροπτήσεως, ἀνατριβῆς τῶν μερῶν, ἐπισπασμάτων δριμυτάτων, ἐγκαθισμάτων, καὶ σιναπισ-

μῶν· εἰ δὲ ταῦτα ἧττον ὠφελήσωσιν, ὑσάτως ϗ ἐλέβορον δώσομεν, κατατέμνοντες δηλαδὴ τῶν ῥιζῶν τὴν ἐπανάληψιν· ἔπειτα τοῖς πικροῖς χρῶ, ἀλλὰ μὴν ϗ ὕδασι θερμοῖς, ὥντινων πάντων τῶν προειρημένων ἡ χρῆσις ἁρμόζουσα ἐν τῷ ποιηματικῷ εἴδει τῆς μήτρας ἐσι διατετυπωμένη. Τῶν δὲ παλαιῶν ἰατρῶν τὴν πλάνην, οἵτινες πάντα τὰ δυσώδη εἴδη ταῖς ῥισὶν ἐπιτιθέασιν, ἀναιρῶμεν, τἀτέσι τρίχας κεκαυμένας, ϗ ὄσφρησιν τῶν (nn) λίχνων· καχόριον τοίνυν, ϗ ῥητίνην ἐν ταῖς ῥισὶν ἐπέχριον, ϗ πάντων τῶν εἰδῶν ἐπέχριον τὰ κάκοδμα, (oo) ϗ ἄνω ἐκράτουν· ϗ πρὸς τὴν μήτραν (pp) ἔνδον τὲς εὐώδμης πεσσὲς σὺν νάρδῳ ϗ σύρακι· (qq) οἵτινες διὰ τῦτο τιθέασιν, ἵνα ἐκεῖνα τὰ κάκοδμα ἡ μήτρα φεύξη, ϗ πρὸς ταῦτα τὰ εὐόδμα κατέλθῃ· τινὲς δὲ ποικίλας ψόφας ϗ κυμβάλων ϗ τυμπάνων ἦχον παρεῖχον· τινὲς (rr) τὸ ἀκόλαθον (ss) πταρμικὸν (tt) ἔμπλησον τὴν κεφαλήν, ϗ ταῖς ῥισὶ δριμύτατον ὄξος ἐμβρέχοντες (vv) τὰ ἀκέραια, ἅπερ καταλιπεῖν τεθελήκαμεν τοῖς ματαίοις ῥήμασι, ϗ μηδὲν προκόπτουσι, βάρος τοίνυν ϗ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν ἐμοὶ ἔδοξεν· (xx) ἢ περ τὶ ἐξ αὐτῶν γράφειν.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑ'Λ. ΡΛ'.

Περὶ τῆς τάσεως τῆς μήτρας.

Ἡ τῆς μήτρας τάσις συμβαίνειν (a) εἴωθε (b) οἴδημα ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν ὅσον δεποτῶν (c) σκληρώδες, (d) ὀδύνης τοίνυν τῆς γαστρὸς ἢ τῦ κόλπυ· (e) σὺν αἰωθήσει δηλαδὴ τῦ ἥπατος ἢ τῦ στομάχυ· τὸ ὕδρον ἐμποδίζεται, ἢ ἀγρυπνίαι ἐπακολυθῶσι, ἢ νύγματα συντρέχωσι· συνεχέστερον δὲ δεχομένης τῆς καθάρσεως ταῦτα συνδραμεῖν (f) εἰώθασιν, ὅτε, (g) ἢ τὸν δάκτυλον ἡ μαῖα εἰσβάλῃ εἰς τὸ στόμα, ἀνεωγμένον αὐτὸ εὑρίσκει· τὴν αὐτὴν δὲ θεραπείαν παρέχομεν, ἣν πρὸς τὴν ζέσιν τῆς μήτρας τεθείκαμεν.

ΚΕΦΑ'Λ. ΡΛΑ'.

Περὶ οἰδήματος τῆς μήτρας.

Τὸ τῆς μήτρας οἴδημα συμβαίνει ἀπὸ ψύξεως, ἢ ἐκτρώσεως, ἢ ἐκ δυσχερῦς τόκυ, ἢ θρόμβυ αἵματος, εἰς τὸ στόμα (a) ἐναπομείναντος. Ὀγκῦται ἡ μήτρα ὕτως (b) ὡς ἢ τὴν γαστέρα οἰδίσκεσθαι· τὸ δὲ οἴδημα τῇ θλίψει τῶν δακτύλων ἀφίσταται, ἢ εὐθέως (c) ἑαυτὴν συστέλλει, ὕτως ὡς εἴ τις τῇ χειρὶ αὐτὰ τὰ μέρη πατάξει, καθάπερ τύμπανον ἠχήσει· ἢ γὰρ ἐνίοτε μετὰ νυγμά-

νυγμάτων, ϗ σφοδρὰς ἐμπνευματώσεως ὧδε κἀκεῖσε διατρέχει· τισὶν αὐτὸ τὸ οἴδημα ἐπιμένει· ἐνίοτε ἐῶ ὅτε ἑαυτὸ δεικνύει, ϗ ἐπαναίρεται (d) ἑαυτῷ τὸ οἴδημα· (e) θεραπείαν δὲ τούτῳ ταῦτα παρέχομεν, ἅπερ ἐν τῇ ἐπιχέσει, ϗ (f) ἐπιζέσει τῆς μήτρας συνεχέστερον ἐδιδάξαμεν. Ὅμως ὅτως ὅπως ἡ μαῖα ἐπιμελῶς τὸν θρόμβον (g) εὑρήσει, ϗ ἄνευ σκύλμου (h) παραλύσῃ· ἡνίκα δὲ χρονία εἴη ἡ διάθεσις, τοῦτο τὸ οἴδημα διὰ τῶν μεταστυγκριτικῶν πραγμάτων, ὡς ἐν τῇ ἀποπνίξει τῆς μήτρας ἐθήκαμεν, χρώμεθα θεραπεύοντες· ἔπειτα ἐπίθεμα τὸ διὰ σύκων λεγόμενον, ἢ τὸ διὰ σπερμάτων, ἢ τὸ (i) πλύαρχιον, ἢ τὸ διὰ δαφνίδων ἐπιτίθεμεν· ἐγκαθιτματίζομεν δὲ αὐτὰς ἐν ὕδατι, ἐν ᾧ ἀφέψομεν ϲαφυλίνον, δαῦκον κρητικὸν, ϗ γλήχωνα· (k) ἀπαριθμῶς ϗ ἀρτεμισίαν ἐκεῖσε προσμίγνυμεν, ϗ πρασίου δέσμιδα, ὑσσώπου ϗ δάφνης· ταῦτα πάντα ὅτε ἑψηθῶσιν, ἐξ αὐτῶν ἐγκάθισμα ποιοῦμεν· πεσσοὺς τοίνυν ὁμοίως (ἐκ) τῶν προειρημένων πραγμάτων σκευάζομεν, δηλονότι οἵτινες δέχονται πήγανον, νίτρον, γλήχωνα, χολὴν ταυρείαν, ὅτως ὡς ταῦτα πάντα ἐνωθῶσι, ϗ ὅτως πεσσὸν ποιήσομεν. ἔστι δὲ ϗ ἄλλος πεσσὸς, ὅστις δέχεται ἰχθύων ἐπιμελῶς λελειωμένων, ὅτως (l) ὥστε τὸ σπέρμα αὐτῶν μὴ φανείη γο α'. κυμίνου γο β'. ἀφρονίτρου γο α'. ὅλοι

δὲ

δὲ οἱ δριμύτατοι πεσσοὶ ὅτε εἰς τὸ ἐρίον ὦσιν ἐμβεβρεγμένοι, εἰς ἔλαιον ἢ γάλα ὀφείλουσιν ἐμβάπτεσθαι, ᾗ ὅτως (m) ἐπιτιθέσθαι· σικύας τοίνυν μετασυγκριτικὰς αὐτοῖς τοῖς μέρεσι καλῶς ἐπιτίθεμεν, ᾗ ὧδε κἀκεῖσε ἕλκοντες βιαίως εἰσάγομεν· ὕδασι τοίνυν θερμοῖς χρᾶσθαι, ἐχάτως δὲ ᾗ ἐν τοῖς (n) ψυχοῖς κατιέναι ἐπιτρέπομεν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΛΒ'.

Περὶ φλεγμονῆς τῆς μήτρας.

Ἡνίκα ἡ μήτρα ἐν τῇ φλεγμονῇ ἐστι, ταῦτα τὰ σημεῖα συμβαίνουσι· (a) σκληρία ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν σύν τινι ἐμπνευματώσει, (b) ὅτως, ἡνίκα τῷ δακτύλῳ (c) θλίψεται, (d) ὀπτῇ, καὶ μετ' ὀλίγον πάλιν ἑαυτὴν, (e) ἑνώσει· τὸ δὲ δέρμα τῆς γαστρὸς τὸ ἴδιον χρῶμα οὐκ ἔχει, καὶ τοῖς δακτύλοις προσενεχθεῖσιν ὀκδιώκεται· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τούτῳ τῷ πάθει παρέχομεν, ἅπερ εἰς τὸ οἴδημα τῆς μήτρας εἰσὶ τεθειμένα, καὶ μετὰ τὸν ἐγκολπισμὸν ἐλαίῳ ἁπλῷ, καὶ ἐν ᾧ ἐλαίᾳ ᾧ κυπρίνῳ, καὶ ᾧ ἰρίνῳ ἐγκολπίζομεν.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ΡΛΓ'.

Περὶ σκληρίας τῆς μήτρας.

Παρερχομένης τῆς ζέσεως σκλήρωσις τῆς μήτρας ἀποτελεῖται· καὶ ἠδὲ ἐνίοτε (a) μέρος τι· σημεῖα δὲ ταῦτα ἔχει· ἔξωθεν τὶς σκλήρωσις μεγίση· εὑρίσκεται δὲ ὅτως, ὡς ἥνίκα (b) τῆδ δακτύλων (c) εἴη γυμνασίως (d) ἁλιβέντα, ὀδυνής τινος ἡ γυνὴ αἰσθάνεται· ὡς ὅτε αὐξήσει ἡ αὐτὴ σκλήρωσις (e) ἥτις ἥλιται, ὀδυνην ὡδὸς εἶναι νεφρὸν, καὶ τὸν βηβῶνα, καὶ βάρος ὅτι τὸν κτένα αἰσθανθήσεται. Εἰ δε ὅτι τῶ τραχήλῳ τῆς μήτρας εἴη σκλήρωσις (f) ἔξωθεν εἰς τὸ σῶμα τ μήτρας (g) ἐκεῖ σκλήρωσις, καὶ ἀνεωγμένον σῶμα εὑρίσκεται, ὅτως ὡς τοῖς νύγμασι, καὶ ταῖς ὀδυνάις τὴν χρῆσιν τᾶ ἀνδρὸς ἡ γυνὴ μη ἰσοσῆ (h)· καὶ γὰρ θερμότης ὁρᾶται, καὶ ἡ θερμασία ἐκείνη ὐδ' ὅλως αἰσθανθήσεται, ὅτε τᾶ σώματος αἴσθησιν χῆ· θεραπείαν δὲ ταύτην ἔχει, ἥτις ἐν τῆ ὑπχέσει τῆς μήτρας τεθειμένη ὑδὶ, ταύτην ποιήσομεν.

ΚΕΦΑ'Λ. ΡΛΔ'.

Περὶ ὀδύνης τῆς μήτρας;

Ἡ ὀδυνὴ δὲ τῆς μήτρας μετὰ τὸν τόκον ταῦτα τὰ σημεῖα ἔχει· ηνίκα ἑαυτὴν ἡ μήτρα εἰς τὸν στόμαχον πιέσει, σφόδρα ἀγωνᾶται ὀδυνὴ, καὶ τὸ (a) στόμα (b) λιποῦται. ἐοδ' ὅτε τοιοῦτο καὶ ἀποπνεύσει· ὥσπερ ἐν τῷ κωματώδει νοσήματι δοκεῖ εἶναι. Διαφέρει δὲ ὅμως (c) ἐν τῇ ξυμφορᾷ ἀπὸ αὐτοῦ, ὅτι ὅτε (c) οἱ ὀφθαλμοὶ στρέφονται, ὅτε ἀφρὸς ἀπορρέει, ὅτε τὰ νεῦρα ἀφέλκονται· ὅμως χάρωσις ἐν αὐτοῖς εἶναι δοκεῖ· ἐφ' οἷς δὲ ὁμοίως πυκνῶς (d) στροφώμενα, διηνεκὲς ἔνδια πίπτησιν· ἐὰν (ἦν) ἐκτὸς ἀδιαμίας ἐστὶν ἡ ὀδυνὴ, αἷμα ἀφαιρεθὲν ὠφελεῖ· εἰ δὲ (e) βραχύς ἐστι, σικυοὶ προσπεπηγμένοι ὦσιν ἐν τοῖς βουβῶσιν· εἰ δὲ ὅπου πολὺ κεῖται, ἢ (f) κεῖθι εἴωθεν, ὑπιδέναι δεῖ τοῖς ῥισὶν αὐτῆς κεκαυμένον ἔριον βεβαμμένον καὶ ῥυπῶδες, ἢ ἄλλο ὅπερ δυνάται δυσώδους ὀσφρήσεως εἶναι· καὶ τὴν αὐτὴν ὕδωρ ψυχρὸν περιχεθὲν ὠφελεῖ· ἢ πήγανον λελειωμένον σὺν μέλιτι, ἢ κυπρίνῳ ἐλαίῳ, ἢ (g) οἱονδήποτ' ἄλλο θερμὸν κατάπλασμα τῶν (h) φυσικῶς γλήχωνος ὑπιδέναι, μεταξὺ τούτων ἀνατρίβειν τὰς κοτύλας, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς· ἔπειτα ηνίκα τάχιστα ἑαυτὴν ἐπανέλθῃ, περι-

ριχέεις οἶνον ὅλῳ τῷ σώματι, ἢ τοίνυν ἡ πόσις αὐτὴ, ἐκ ἀφ' (i) ἧν ἔθιμον ἓ σώματος· ἀλλὰ μὴν καὶ σιναπισμὸν ἐπὶ τὴν γαστέρα ὀπθήσεις· τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἢ τῇ τετάρτῃ ὀπθετέον, ἕως ἂν καὶ τὸ σῶμα ἐρυθρὸν εἴη, ἐὰν ἡ σκλήρωσις ὀπμένη· μαλάττειν μετρίως δοκεῖ σέλινον ἐν γάλακτι λελυμένον, ἔπειτα λελειωμένον, καὶ πρότερον ἐν τῷ αὐτῷ γάλακτι ἀφεψημένον σὺν κηρῷ λευκῷ, καὶ μυελῷ ἐλαφείῳ, σὺν ἰρίνῳ ἐλαίῳ, ἢ ἀξυγγείῳ ταυρείῳ σὺν ῥόδῳ μεμιγμένον. Δοτέα τοίνυν ἡ πόσις καθορίσ, ἢ (k) κυπέρεως τοσοῦτον· εἰ δὲ ἡ μήτρα (l) ἐξελκωθῇ, κηρωτὴ ἐκ τῶν ῥόδων (m) γένηται καὶ ἀξυγγείου ὑὸς προσφάτου, καὶ ὠῶ λευκὸν μιγνύσθω, καὶ ἔτως ὀπτισθέσθω· ἢ τὸ λευκὸν τῶν ὠῶν σὺν ῥοδίνῳ μεμιγμένον, ὀπβάλλων ξηρίον ἐκ ῥόδων μεμιγμένον· ἢ ὑποκάπνισμα τ μήτρας ὑγιέσθω ἐκ θείου ἀπύρου, (ὁ) ὠφέλει ἄρον τὴν ὀδυνήν· ἢ ἐὰν ἡ κάθαρσις τῆς γυναικὸς (n) βλάπτει, κολοκυνθης ξηρᾶς ὠφελεῖ κεκαυμένης τὸ ξηρίον ἐν τοῖς βυβῶσιν, ἢ ὑπὸ τοῖς μασθοῖς ὀπτεσθὲν (o) ὠφελεῖ (p)· εἰ δὲ ἡ κάθαρσις ὀλὶ, προσφερέσθωσαν τὰ φάρμακα τὰ προτρέποντα τὸ αἷμα (q) κοσὸν, γλήχων (r), ἵνα λευκὰ (s) ἐπεπλίον, καλαμίνθη, (t) θύμβρον, καὶ ὕσσωπον· τροφὰς δὲ ὀπτηδείας λαμβανέτω πράσον, πήγανον, κύμινον, κρόμμυα (v), νάπυ καὶ πᾶν δριμὺ λά-

χα-

χαυεν· εἰ δὲ τὸ αἷμα ἐκ τῶν ἐνδοτέρων μερῶν ἐκραγῇ αι εἰωθεν (x) ἢ ἐκ τῶν ῥινῶν ἐκραγῇ, κεκαυμένην (y) κολοκυνθην τοῖς βυβῶσιν ὑπτιατέον ὑπ τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας. Τριάκοντα δὲ ἡμερῶν παρελθουσῶν, τηνικαυτα εἰδείης τὸ πάθος ὑγιάναι. Εἰ δὲ ἀχ ἑαυτὸ τὸ αἷμα ἐνδείξηται (z), ἴδης αὐτᾶς ὀδύνην τῆς κεφαλῆς· ἕλκυσαθαι, τηνικαῦτα ἐκ τῶν βραχιόνων αἷμα ἀφαιρετέον, καὶ ἅτως αὐτὴν εὐθὺς θεραπευσεις.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΛΕ'.

(α) Περὶ μύλε τῆς μήτρας.

(b) Ἡ νόσος ἡ προσαγορευομένη μύλας (c) σκίρωσις τῆς μήτρας ὄζιν ἐκ τῆς παρελθύσης ζέσεως, δι' (d) ἧς ὅλη ἡ γαστὴρ ἐκτεταμένη ὄζιν ἅτως, ὥςε ἐγκυμονοῦσαν δοκεῖν εἶναι· ἐνίοτε μὲν καὶ (e) τὶ ἐν τῇ μήτρᾳ χυνηθὲν (f), πλέον ἡ σὰρξ (g) ἐπαύξη· ὅθεν (h) ἡ μαῖα εἰσβάλλουσα τὸν δάκτυλον ἐν τῷ σόματι, ἢ ἐν τῷ (i) σκιρώματι τᾶτο αὐτὸ εὑρίσκεται· ἐνίοτε δὲ πᾶσα ἡ μήτρα (k) τοιᾶτο νόσημα πάχει, ὡς ἡ γαστὴρ πᾶσα (l) σιὼ σκληρώσει λίθε ἐπαυξήσι, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα σιὼ κακῷ χρώματι, καὶ ἀνορεξίᾳ (m) κατέχεται· εἴρηται δὲ μῦλος παρὰ τὸ βάρος, καὶ διότι βραδέως κινεῖται· ἀφορίζομεν δὲ τὴν ἔχουσαν μῦλον ἀπὸ τῆς ἐγκυμο-

μονάσης γυναικὸς, εἰ μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἀμφοτέρων, καὶ τὰ ἔμμηνα ἐ συμβράμωσι, ἢ ἐσ μαθὰς πεφυσημένας ἔχωσι, ἢ ἀνορεξίαν πάχωσι, ἢ βάρος ἐν τοῖς νεφροῖς αὐτῶν (n) αἰσθάνονται, ἢ ἡ γαστὴρ καθ' ἡμέραν αὐξήσῃ (o) ἐξ ἐκείνης τῆς ἐχθύσης τὸν μύλον ὀκ (p) τάτε, ὅτι καθ' ἡμέραν νύγματα, ἢ ὀδύνας αἰσθάνεται, ἢ παρερχομένου τοῦ χρόνου αὐτὴν τὴν κίνησιν τοῦ ἐμβρύου ὀκ ἔχει, ἣν ὡς αἱ ἐγκυμονοῦσαι γυναῖκες ἀπὸ τῆ τετάρτε μηνὸς αἰσθάνεσθαι ἄρχονται· παραλελυθότος δὲ τοῦ δεκάτε μηνὸς τὸ πᾶν σῶμα αὐτῶν τῇ (q) τάξει καταναλίσκεται, ἢ ἡ γαστὴρ ἢ τὰ μέσα τῶν μηρῶν καθόλε αὐξάνεσιν, ὡς ὑδρωπικὸν τὸ νόσημα τῆς γυναικὸς δοκεῖν εἶναι· ἀλλ' ἦν ἢ αὐτὴ ὑδρωπικὴ, (νόσος) διαχωρίζεται ἀπ' ἐκείνης τῆς τὸν μῦλον ἐχθύσης, ὅτι ἡ γαστὴρ παταισομένη ἦχον ἀποδώσει, καὶ τοῖς δακτύλοις θλιβομένη εἰς ὅσον δήποτε ἀφίσαται· τοῦτο δὲ τὸ νόσημα οἱ πλεῖσοι ἀνίατον εἶναι εἰρήκασι, τινὲς δὲ παραυτίκα ἀρχόμενον δυσὶ ἰαθῆναι· ἡμεῖς δὲ καθάπερ τὸ χρόνιον νόσημα, ὕτως καὶ τὸν μῦλον θεραπεύομεν, ὥσπερ προχειριζόμενοι τῶν παρηγορικῶν, σὺν πυρίᾳ ἢ καταπλάσμασι, καὶ καταχάσει, πυρίαις τε ἢ ἐγχυματισμοῖς, καὶ πεσσοῖς μαλακτικοῖς τοῖς ἁπλοῖς, ὡς τῷ διαχύλων, ἢ τῷ μυασέν· ἔπειτα εἰς τὰ μετασυγκριτικὰ ἡμᾶς ἀναφέρομεν· πρῶτον

του τῇ ἀναληπτικῇ ὠδῇ ἀναλαμβάνοντες, ἔπειτα τὰ μετασυγκριτικὰ προσβάλλομεν, καθάπερ (εἰσὶν), οἱ δρώπακες, ἡ αἱ (r) προθήσεις τῶν ὀπτασμάτων, ἀνατριβὴ τοιγαροῦν ἰχυρὰ, σιναπισμὸς ἢ μαλάγματα, τουτέστι τὸ διὰ σπέρματος, ἢ τὸ πολυάρχιον, ἢ τὸ διὰ δαφνίδων, ἢ τῶν ἀφύσων πυρίαι, ἐγκαθίσματα ἔτι μετασυγκριτικά (s)· τούτοις καλῶς χρώμεθα τουτέστιν ὕδωρ ἐν ᾧ εἰσὶν ἀφεψημένα δαφνίδων δέσμα, ὕσσωπον, ἡδύοσμον, πράσιον· πεσσοὶ δὲ δεχόμενοι βάτυρον, χύλον ὑσσώπου, σέαρ χήνειον, μυελὸν ἐλάφου, ἢ τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ· μέλι τοίνυν ἢ ἰχθύας λελειωμένας μάλα λεπτῶς. ἔλαιον παλαιόν· ὅτως εἰς ὕδωρ θερμὸν βάλλομεν, καὶ νήχεσθαι κελεύομεν· ἢ ἐξ αὐτοῦ ἢ ὕδατος ἐγκαθίσματα ποιοῦμεν· χρονίζοντος δὲ ἢ νοσήματος ἢ ἑλέβορον δώσομεν· ἀλλὰ μὴν ἢ θυμιάματα ὑποκαπνίσομεν. ἀτὰρ οἱ ἀρχαῖοι ὑπεκάπνιζον ἐσκευασμένα ὄν κρόκου ἢ σύραχος, ἢ σμύρνης ἢ ῥητίνης ἢ ἀρτεμισίας (t)· εἰς αἷ (v) ἀφέσιασαι (x) γλήχωνος ἢ ἔλαιον, ἢ ὥσθ τὴν πυρίαν (y) αὐτῶν αὐτὰς (z) καθιδρύομεν, ἢ ἐν ὕδατι (aa) ἀφεψοῦμεν κάρδαμον· ταῦτα πάντα δεδοκιμάκαμεν, ἐπειδὴ πλεῖστας ὠφελεῖν δυνάνται.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ΡΛς'.

Περὶ αἱμορραγίας τῆς μήτρας.

Ἡ τῆς μήτρας αἱμορραγία συμβαίνει ἐκ δυσχερεστάτου τόκου, ἢ ἐκτρώσεως, ἢ ἐξέλκώσεως (a) ἢ ὀπωσοῦν (b) τῇ (c) ῥίζῃ τῶν φλεβῶν πλέον αἵματος ἐπὶ τὰς γυναικείας κόλπους ἐκχέεται· παρέπεται δὲ (d) τῷ κάμνοντι χαύνωσις τοῦ σώματος, ἰσχνότης, ὠχρὸν τὸ σῶμα, ἀνορεξία· ἔστι δὲ κινδυνώδες τὸ νόσημα, εἰ μέντοι ἡνίκα μετὰ μεγάλης δυσχερείας ἐπέσχεται, καὶ ξηραίνεται, ὅμως ἐνίοτε τὸ αἷμα διαῤῥεῖ· πάσαι δὲ αὐταὶ, ἡνίκα θεραπευθῆναι ἄρξονται ὀφείλουσι κεῖσθαι ἐν (e) κοιτῶνι, σμικρῷ (f) καὶ σκοτεινῷ, καὶ ἐν τῇ κλίνῃ δηλαδὴ (g) τοῦ ἀῤῥώστου τὰ τελευταῖα τῶν ποδῶν ὑψηλότερα ἔχειν σὺν πάσῃ ἡσυχίᾳ τοῦ σώματος καὶ ἀναπαύσει, (h) πᾶσα γὰρ κίνησις ῥεῦσιν προτρέπει, ὅτως, ἵνα τὰς πόδας ἐσταλμένους ἔχῃ, καὶ ὅτως κείσθω· μετὰ σπόγγων τοίνυν μεγάλων (i) καὶ ἐν ὕδατι ψυχρῷ βεβρεγμένων, ἢ ἐν ὀξυκράτῳ (k) αὐτὰ τὰ μέρη ἐμβρέχεσθαι (l) τοὐτέστιν ἡ κύστις, καὶ οἱ νεφροὶ, καὶ ὁ βουβών, ὅτως, ὡς συνεχέστερον ἐναλλαχθήτωσαν, ἵνα μὴ τὸ σῶμα θερίνης ὥρας ὄντος θερμανθῇ· (m) ἀλλὰ πάντα ἐν ἐπιχέσει διακρατηθήτω, καὶ μετὰ φασκίων δεσμευθήτω· πάντα (n) ἢ ἐν ὕδατι ψυχρῷ ὑποβάλλειν, τὸ πρόσω-

πον

πον τοίνυν ἐκ προσφάτου ὕδατος (o) καταντληθῇ, καὶ πᾶν τὸ σῶμα αὐτῆς (p) ῥιπίζειν μετὰ ῥιπιδίων· ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐλαίῳ ψυχρῷ καὶ σταφυλῇ ἐπαλείφομεν, καὶ ἐκ διαχύματος ὄξος ῥοφεῖν δίδομεν· καὶ ἐγκαθισμὰς τοίνυν σὺν ὀξυκράτῳ ψυχρῷ ποιοῦμεν, ἢ σὺν ὕδατι ἐν ᾧ εἰσὶν ἀφεψημένα (q) μύρτα, χῖνος, (r) ἀγριοσυκομορέα, λέπος ῥοῶν καὶ κρομμύων, καὶ ἄσφαλτον, ἡνίκα ταῦτα ζεσθῶσι, καὶ καταψυχραινθῶσιν, (s) ὅτως ἐκεῖσε ἡ γυνὴ ἐγκαθίσει· εἰ δὲ (t) ἐθέλεις διὰ τὴν τῆ σώματος κίνησιν, ἥτις τῇ διαῤῥοίᾳ ἐναντία ἐστὶ, τοῖς ἐγκαθίσμασι χρῆσθαι (u) δυνηθῇ (x) αὐτὸ τὸ ὕδωρ εἰσπέμπειν, ἢ χυλὸν ἀρνογλώσσου, ἢ βάτου, ἢ ἐντύβων, ἢ (y) σαφυλῆς ὄμφακος, ἢ ψυλλίου τῆς πόας εἰς πεσσὸν ἐπιτιθέναι· (z) ἐπιμενούσης δὲ τῆς νόσου ὑποκυστίδα καὶ ἀκακίαν, καὶ σέλινον σὺν ὄξει λυθέντα, καὶ ἐπιμελῶς λειωθέντα δυνήσῃ ἐν ἐρίῳ ὥσπερ πεσσὸν ἐπιθεῖναι· ἐφ' οἷς πράγμασιν ἐξ ὄμφακος ὀσονοῦν προσθήσεις, καὶ ἔριον μαλακὸν ἐν ὄξει ἐμβεβαμμένον καλῶς τῷ σώματι τῆς μήτρας ἐπιτιθέναι (aa) ὅπως ῥεόν τὸ αἷμα δέξηται, μήπως πηγνύμενον ἐκεῖ ταῦτα τὰ μέρη καταχαύσῃ· συνεχέσερον δὲ τὸ ἔριον αὐτὸ ἀλλακτέον· σικύαι δὲ σαλτικαὶ σὺν πολλῷ πυρὶ αὐτοῖς τοῖς μέρεσιν ἔξω ἐπιτεθῶσαν, ὅτως ὡς ἐκεῖ (bb) ἐναπομείνωσι, ἀρθῶσιν· ἐπί-

θεμα

θεμα τοίνυν ὅπερ διὰ φοινίκων συνίςαται, καὶ μήλων κυδωνίων ἐπιμιχθέντων, καὶ ςυπτηρίας χιςῆς, κηκίδος καὶ ἄλοης, ὑποκυςίδος καὶ ἀκακίας, καὶ ὀμφακίδι, καὶ πάντα σὺν ἐλαίῳ καὶ κηρωτῇ ἐνωθῶτιν· ἢ ἐκ τῶν (cc) βοτάνων τὰ ἐτιθέματα ταῦτα, αἱ ἐξ ἀνδράχνης μελαίνης, ἢ ψυλλίδι βοτάνης, καὶ ςαφυλῆς ὄμφακος, καὶ ἀρνογλώσσῳ, καὶ ἐντύβῃ (dd) λειωθέντα (ee) καὶ ὄξει ἀναμιγέντα, ἢ καὶ μετὰ φοινίκων ἐν ὄξει ἀφεψημένων (ff)· χρώμεθα δὲ καὶ (gg) γυμναςικῶν πεσσῶν ὧν ἔχει κηκίδα καὶ μαννα λιβάνῳ, καὶ χαλκίτιν, καὶ γῆν ἄςερα, ὡς χυλῷ τίνι τῶν προειρημένων βοτάνων τὰ ξηρία ἀναμιχθῶσιν, ἢ (hh) εἰς ςποδίαν σπόγγῳ κεκαυμένῳ, ὃς ταύτῃ τῇ παραδόσει κατακαίεται· σπόγγον καινὸν πίσσῃ ὑγρᾷ (ii) καθυγραινόμενον ἐν (kk) χύτρῳ καινῷ βάλεις, καὶ εἴασεις ἕως ἂν κατακαῇ, ὡς (ll) ξυρίον δύνασθαι γενέσθαι, καὶ κοχλιάριον πλῆρες εἰς τὸν προειρημένον χυλὸν ἐπιμίξεις, ἢ σὺν τῷ λευκῷ τῆ ὠῷ λειώσεις· ἀλλὰ ἐὰν ἴσως τῇ συνεχείᾳ τῆ ῥύματος καῦσις ἐκεῖ φανείῃ, ἢ ἕλκωσις εἴη γεγενημένη (mm) σφόδρα φοβεῖσθαι ὀφείλομεν, καὶ ἐκ τῶν τροχίσκων τῶν δυσεντερικῶν θεραπευομεν· καὶ εἴ τις (nn) ἀρτίως κινδυνεύει, κατ' ὀλίγον θεραπεύεσθαι ἀεὶ ὀφείλει, ὅπως διαφύγοι (oo) τῇ τῆ πάθης ἐκείνῃ· (pp) ἢ τροφὰς ςαλτικὰς τιτέςιν (qq) ὀρίγανον, φακὴν (rr) γύριν σὺν ὄξει

ἀφεψη-

ἀφεψημένην, καὶ ἐλαίῳ σπανῷ ἡρτυμένην· δώσομεν τοίνυν καὶ ἐντύβα, καὶ (s) τρίδακας καυλὸν, καὶ ὠὰ (t) ξηρά· ἐκ δὲ τῶν πτηνῶν ἢ περιστερὰν, ἢ πέρδικα, ἢ (u) γερανόν· σὺν ὀξυκράτῳ, καὶ (x) καρπὸν μύρτης, σὺν ἐλαίῳ σπανίῳ ἢ ψηθῶτι· καὶ ἐχίτως οἶνον δίδομεν, καὶ εἰς ὁλόκληρον ὑγείαν καταντήσασαν βραδύτερον δοθῆναι (y).

ΚΕΦΑΛ. ΡΛΖ'.

Περὶ ῥεύσεως αἵματος τῆς γυναικός.

Αὐτὴ ἡ νόσος τῆς γυναικὸς τῇ τῶν χυμῶν πλεονεξίᾳ συμβαίνει· ἐκ πολλῆ (a) ἥπερ ἐκ τῆς μήτρας ἐκχέεται ὅτως (b) τε ἑκατέρων, ὡς ποικίλῳ χρώματι (c) ἦ, καὶ αὐτὴ ἡ γυνὴ ἡ πάσχουσα ἐκ τῆ τῆς μήτρας σώματος κακὸν χρῶμα ἔχει, καὶ ἀνορεξίαν (d) ποιεῖ· καὶ ἡνίκα περιπατεῖν ἄρξηται, ὀγκᾶται, καὶ οἴδημα τῶν ποδῶν χῇ. Διορίζεται δὲ ἡ νῆσος αὐτὴ ἐκ τούτων τῶν σημείων, ὅτι ὀδύνη συμβαίνει, (e) καὶ δεύτερον ἔχουσι· καὶ ἐκεῖναι, (f) αἵτινες σὺν ὀδύνῃ, ἐνίοτε καὶ ἕλκος ἔχουσι· τὸ δὲ ἕλκος βλάπτει (g) σὺν δὲ τῇ ζέσει ἐστὶ ῥυπαρὸν, ἐνίοτε καθαρόν· ἐκείνη τοίνυν ἡ διάῤῥοια, ἥτις ἄνευ ἕλκους, καὶ ὀδύνης ἐστὶν, ὅπως μόνος ὁ χυμὸς (h) φέρεται, διὰ τῶν προειρημένων ἁπάντων βοηθημάτων θε-

ραπευθῆναι δυνηθῇ, ἅπερ ἐν τῇ ἐξαματώσει τῆς μήτρας τεθείκαμεν· εἰ θελήσει, τις τοίνυν ἁπλᾶς δᾶναι πόσεις, ἃ κωλύομεν, ὡς ἐστιν ἡ πίτυα τᾶ λαγωᾶ, ἢ μόχθ, ἢ ἄρνβ, ἢ ἐλάφη, ἐὰν εὑρεθῇ· ἢ ἐκ βοῶν οἶνον, καὶ λεπία βοῶν, ἢ φλᾶν τροβίλων· τκῦτα πάντα κεκομμένα, καὶ λελειωμένα, καὶ ἐκ τότβ τᾶ ξηρίβ διδόναι ποτὸν ζζ δύο· ἄμεινον δὲ εἰ φοίνικες, καὶ (i) μῆλα κυδώνια ἀφεψηθῶσι, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι τὸ ξηρίον (k) βάλλης, καὶ ἅτως πίνειν παραδοίης. Ὀστάκις δὲ σὺν ὀδύνῃ εἴη ἡ διάῤῥοια, ἐγκολπιτέα ἐστὶ (l) χυλὸς ἰτέας, ἢ πτισσάνης, καὶ πάντων τῶν θερμαινόντων καὶ χαλώντων· χρηστέον ἐστὶ καταπλάσμασι (m) θερμοῖς, καὶ καλαῖς τροφαῖς· ἐκ τότων γὰ τῶν πραγμάτων καὶ ἐν τῇ ζέσει τὸ γεννηθὲν ἕλκος θεραπεύεται· εἰ δὲ ῥευπωμένον εἴη, ὅπερ δοκιμάζεται ἡνίκα ἐκκριθῇ τρυγώδης χυμὸς, ἢ καθαρὸς, ἐκείνοις χρώμεθα τοῖς εἴδεσιν, οἷς (n) δυσεντερία (πρὸς) καθαρὰ ἢ ῥύπαρὰ ἕλκη· πρῶτον μὲν ἡνίκα ἀρχώμεθα περὶ ἑλκῶν τῶν ἐν τῇ μήτρᾳ γενομένων ἀναγινώσκειν, ἐκεῖ πλήρη τὴν θεραπείαν εὑρήσεις· ἡνίκα δὲ χρονίη (o) ἡ διάθεσις, περιοδικὴν ἐπιμέλειαν παρέχομεν, ἵ.α τὰς δυνάμεις ἡ γυνὴ ἀναλαβεῖν δυνηθῇ· καὶ τὸν πρότερον χυλὸν τᾶ σώματος ἀναλαμβάνειν, καὶ ἐκ πάντων τῶν μετασυγκριτικῶν τὴν

ἐλε-

ὀλεθρίαν διάῤῥοιαν ἐκδιώξαι, καὶ εὐρωστίαν ἀναπτήσασθαι.

ΚΕΦΑ'. ΛΗ'.

Περὶ διαῤῥοίας σπέρματος τῶν γυναικῶν, ἣν οἱ Ἕλληνες γονοῤῥοίαν καλοῦσι.

Ἐν τούτῳ τῷ νοσήματι σπέρμα ἐκ διεξήματος ταῖς γυναιξὶν ἐκχεῖται, ἄτερ τινὸς ἐφέσεως, ὅτως ὡς σὺν (a) ὠχρώματι (κα) χαυνότητι τὸ σῶμα αὐτῶν ταχῇ· τούτῳ δὲ τῷ νοσήματι (b) ᾧ διαῤῥοία συμβαίνει, καὶ σπέρμα ἐκχέει· (c) κατὰ (d) πᾶσα τῶν ἐπέχειν δυναμένων (e) παρεχόμενα εἰσίν· ἀλλὰ μὴν καὶ λαμνείκ μολυβδίνα τοῖς νεφροῖς αὐτῶν ἐπιθεῖναι, (f) καὶ ὅτως φασκιωθήτω, καὶ σφωμναῖς βραχείαις, καὶ θερινοῖς σκεπάσμασι σκεπαθήτω· (g) ὡς τὸν τῶν (h) ἀνθρώπων χαρακτῆρα μὴ θεάσθαι, μήτε τῶν (i) μερῶν τῆς ἀφροδισίας, μῦθος σὺν αὐταῖς μιγνύσθω· ἐν δὲ τῷ διαλείμματι τῶν μεταστυγκριτικῶν πραγμάτων (k) χειρώμενα ὦτιν, (l) ὦντινων αἱ θεραπεῖαι, καὶ οἱ πόνοι (m) οἱ συνεχέστερον διεστυπώθησαν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΛΘ'.

Περὶ χαυνώσεως τῆς μήτρας.

(a) Αἱ γυναῖκες αἱ χαῦναι ἔχουσι τὰς μήτρας ἔμμηνα περισσότερα, καὶ συνεχέστερον ἐν τῷ μηνὶ συμβαίνει, σὺν ἀνορεξίᾳ δὲ ὡς πολλάκις, καὶ τὸ σπέρμα τοῦ ἀνδρὸς ὃ κατέχουσιν, ἀλλ' ἔξω ἐκπέμπουσι, καὶ ἔκτρωσις συμβαίνει, καὶ πρὸς τὸν νόμιμον χρόνον τὸ ἔμβρυον βαστάζειν ὃ δύνανται· ὅτως δὲ ἐστιν ἀπόκλεισις τοῦ σπέρματος (b) ὥπερ τοῦτο ὅπερ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν σύλληψιν ἡ μήτρα δέχεται (c) τοῦτο μετὰ τὴν πρώτην, ἢ τὴν δευτέραν, ἢ τὴν τρίτην ἡμέραν ἔξω (d) ἐκπέμψῃ· ἡ δὲ ἔκτρωσις, ὅταν τῶν δύο ἢ τριῶν μηνῶν ἤδη πεπληρωμένων (e) ἀλλ' ἄνευ ψυχῆς καὶ ἰσχνὸν τὸ ἔμβρυον ἀποπέμψῃ· ὁ δὲ ἄωρος τόκος ἐστὶν, ὁπόταν πρὸ τοῦ νομίμου (χρόνου) ὅμως ἤδη πλησιαζόντων ἡμέρας, ἀτελὲς ἐκκέχυται τὸ ἔμβρυον· (f) πρὸς τοῦτο οὖν τὸ νόσημα καλῶς ταύτην μεταφέρομεν τὴν θεραπείαν, ἣν εἰς τὴν ἐξαίματωσιν τῆς μήτρας, καὶ εἰς τὴν διάῤῥοιαν ἐξεθέμεθα· ταύτῃ γὰρ (g) διαῤῥοίᾳ χρονία συμβαίνει.

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΜ'.

Περὶ παραλύσεως τῆς μήτρας.

Ὁ σάκις ἡ μήτρα παράλυσιν πάχει, τὸ σόμα αὐτῆς σὺν ψύξει (a) θερμαντικὸν, καὶ λελυμένου γίνεται (καὶ) ἀναίσθητον τὴν φύσιν ἔχει, ὅτε τῶν δακτύλων τῆς μαίας αἰσθάνεται· αὐτὴ δὲ ἡ γυνὴ τὴν χρῆσιν τὴν ἀφροδίσιαν μισεῖ, καὶ φεύγει· καὶ εἰ ἀναγκασθῇ, ὀ συλλαμβάνει. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὸ περιπατεῖν ἐμποδίζεται· καὶ αὐτὰ τοίνυν τὰ ἔμμηνα, ἢ ἐπέχονται, ἢ ἀτάκτως ἐκκρίνονται· θεραπεύονται δὲ καθάπερ αἱ δι' ἐπίχεσιν κάμνουσαι, ἢ σιὼ ὀδωὴ καθαιρόμεναι.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΚΑ'.

Περὶ (α) πάντων τῶν κατακλίσεων τῆς μήτρας.

(b) Ὁ τῆς μήτρας αὐχὴν ἢ τὸ σόμα εἰς τέσσαρα μέρη κατακλίνονται, καὶ σροφῶνται· ἐνίοτε ἢ εἰς τὰ ἀνώτερα μέρη φεύγει· κατανοεῖται δὲ τῷ δακτύλῳ τῆς μαίας, ἢ σημείοις τισίν· εἰ μὲ εἰς τὸ πλευρὸν ἑαυτὴν κατακλίνει, αὐτὸς ὁ πῦς (c) καθέλκεται, ἢ ἐν τῷ σώματι ψύξις αἰσθάνεται, καὶ εἰς τὸ περιπατεῖν ἐμποδίζεται· εἰ δὲ

δὲ (d) ἐν τῇ προτέρᾳ γλυομένῃ ὄζιν ἡ κατάκλισις, καὶ τάσιν ἐπὶ τὸν κτένα αἰσθάνεται, καὶ τὸ ὄρον ἐμποδίζεται· εἰ δὲ κῷ τὸ ὄπισθεν κατακλίνει ἑαυτὴν τὸν κόπρου σωὶ ἐκπνευματώσει αἰσθάνεται ἔξελθεῖν, καὶ σωὶ μεγίσῃ δυχερείᾳ ἡ γωὶ διαχωρέει, καὶ μάλισα ἐὰν εἰς τὸ δακτύλιον γένηται ἡ κατάκλισις· ἀλλὰ ταῦτα πάντα τὰ σημεῖα εὑρηθῆναι εἰώθασι, καὶ διὰ τῦτο ἕτως καὶ ταύτην θεράπευε, ὡς τὸ ὄπισθεν εἰρήκαμμ.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΒ'.

Περὶ χειρώσεως τῆς μήτρας.

Η' χείρωσις κοινὸν πάθος ὂζὶ καὶ ἄῤῥεσι καὶ θηλείαις· ἐκ πλειόνων δε αἰτιῶν συμβαίνειν εἴωθεν (a)· ἢ γὰρ καθόλα αἱ γωαῖκες μὴ συλλαμβάνεσιν, ἢ ἡνίκα συλλάβωσιν, ἃ κατέχεσιν· ἢ ὐκ (b) ἀμέλει τὸν νόμιμον χρόνον ὑποφέρειν δυνηθῇ, ἵνα εἰς ὁλόκληρον τὸ ἔμβρυον τεχθῇ· αὐτὴ τοίνυν ἡ χείρωσις ἀποτελεῖται εις τὸ ἄῤῥεν, ἢ τὸ θῆλυ, εἴ τι νόσημα ἐν τῷ σώματι ἔχεσι πάντων τῶν μερῶν ἐκείνων τῶν ἀναγκαίων ὄντων τῇ συλλήψει. Διὰ τᾶ ἀνδρὸς τοίνυν ἡ σύλληψις ἐμποδίζεται ἡνίκα τὸ πᾶν σῶμα χῇ ἐν τῷ παρεληλυθότι δηλαδὴ χρονίαν τινὰ ἀῤῥωσίαν (c) τᾶ σώματος, κἀκεῖθεν τὸ σπέρμα αὐτὸ λεπτόν

ὂζι,

ὀξὺ, ἢ ἐξ ὕδατος ὁμως, ἢ σφοδρᾶς ψύξεως, ἢ (d) πλέον παρὰ τὸ καθῆκον τῇ θερμότητι ὀξὺ διεφθαρμένον· ἢ τῇ ἰδίᾳ ἀσελγείᾳ, τῇ σωεχεσέρᾳ ἀφροδίσια, μεθ' ὧν καὶ (ἰχῦος) τῶν (e) ἀνδρείων μερῶν (f) ἐξερήθη· ἢ ὁ ἀνὴρ (g) ἐμποδίζειν εἴωθεν, ὁσάκις ἐξευνηχισμένος ὀξὺν, ἢ παραλελυμένος, τουτέστιν ἐν τῷ πλαγίῳ (h) τὸν ὑμένα ἔχουσι, δι' ὃ τὸ σπέρμα ἐκπέμπουσιν. Ὁμοία δὲ ξηρωσις εὑρίσκεται διὰ ὃ γυναικεῖα πάθη· εἰ γὰ εἰσὶ λεπταὶ, καὶ (i) τεταμέναι, καὶ φθισικαὶ, ἢ (k) καταξακτικαί· ἢ παρὰ φύσιν πολὺ παχεῖαι, ἢ πιμελώδεις, ἢ ὀργίλαι, καὶ θυμώδεις· τοῖς μέρεσι δὲ γυναῖκες ἐμποδίζονται ὁσάκις (l) ἢ καθαίρονται, ἢ τὸ στόμα τῆς μήτρας ἐγκεκλεισμένον ἔχουσιν, ἢ ἐστραμμένον, ἢ ὑμενῶδες, ἢ τινι πράγματι αἰτιωμένου, ἢ δῆλον τύλωσιν, ἢ σκλήρωσιν, ἢ ἕλκος ὀπὴν ἔχουσιν, ἢ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὃ ἀνδρὸς σπέρμα οὐκ ἀποβάλωσι, ἢ ἐντεῦθεν εἰσὶ στεῖραι, ἢ (m) ἄγαμοι· θεραπεύονται δὲ ἕλασα τὰ προειρημένα ταῖς ἰδίαις ἐπιμελείαις ὕστω, ὡς κεκμηκὼς ὁ ἀνὴρ τοῖς γυμνασίοις ἢ τῇ ἀλοιφῇ ἢ τῇ ποικίλῃ τροφῇ ἀναλαμβανέσθω, εἰ δὲ τὶ χρόνιον νόσημα ἐμποδίζει, πρῶτον θεραπευθήτω, ἢ ὕτως ἀναληφθήτω· οὗτω δὲ ἐκτεμνομένης καθάπερ ἐν τῷ χειρουργικῷ περιέχεται θεραπευτίον. Ὁμοίως τοίνυν ἡ γυνὴ ἀναληφθήτω, ἢ θεραπευθήτω· εἰ δὲ ὑπό τινος αἰ-

αὐτίας τὸ (n) σῶμα ἐγκεκλεισμένον ὄζι, ἢ ἐὰν ὁ ὑμὴν κεκλεισμένος (o) ἀνεωγμένος ὄζιν· ἐάν (p) τε ἕλκος ἔχει, διάφορος αὕτη θεραπεία. ἡ τύλωσις δὲ καὶ ἡ σκληρία μαλακτέα· ἐκτὸς δὲ τίτων τῶν αὐτιῶν ἐδεμία ἄλλη τις αὐτία εὑρεθῇ ἂν ἡ ποιοῦσα ςείρωσιν, ἢ τὴν σύλληψιν ἀποβάλλουσα.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΜΓ'.

Περὶ δυσχερῶς καὶ κοπώδους τόκου.

Πολλαὶ εἰσὶν αὐτίαι ἐφ' αἷς κοπώδης ἢ δυσχερὴς τόκος ἀποτελεῖται· μία τοίνυν αὐτία παρ' αὐτῆς τῆς τεκούσης, ἄλλη δὲ παρὰ ἣ τικτομένου ἐμβρύου· τινὲς δὲ καὶ τὴν τρίτην αὐτίαν προσάγουσιν, ἡ ἐκ τῆς ἐκτὸς συμβαίνειν εἴωθε· παρ' ἄλλοις δὲ καὶ τετάρτη ἐξανίςαται μικτὴ λεγομένη, ἥτις ἐκ πάντων τῶν προειρημένων μίγνυται.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΜΔ'.

Πῶς λέγουσιν ἐξ αὐτῆς τῆς τικτούσης τὸν δυσχερῆ τόκον συμβαίνειν;

Ὅτι ἐὰν ὀργίλη ᾖ, ἢ ἀντρεπτικὴ, ἢ δειλὴ, ἢ πρωτεύουσα· ἢ ὅλῳ τοίνυν τῷ σώματι πολὺ ἰσχνὴ, ἢ σφοδρὰ πιμελώδης, ἢ μυώδης, ἢ ἄῤῥωςον τὸ σῶμα ἔχουσα, ἐμποδίζεται· τοῖς δὲ μέρε-

ρεστιν ἴσως (a) μὴ ἡ μήτρα ὀν ζέσει εἴη, ἢ τισι κονδυλώμασιν ἐμποδιθῇ, ἢ τὸ σῶμα αὐτῆς σε νώτατον ᾖ, ἢ ὀκ μέρος κεκλεισμένον, ἢ ὀν τῷ πλησιάζειν τὶς ἀμορραγία, ἢ (b) ἄθροισις εἴη, ἢ ὀν τῇ κυσει λίθος, ἢ ὀν τῷ κώλῳ τῶν κόπρων ὄπχεσις εἴη· ὀκ τούτων γὰρ πασῶν τῶν αἰτιῶν ἡ ἔξοδος ἐ ἐμβρίκ δυχεραίνεται.

ΚΕΦΑ′ Λ. ΡΜΕ′.

Πῶς λέγεσι διὰ τὲ τικτομένε ἐμβρύε τὴν τὲ τόκε δυχέρειαν συμβαίνειν.

Δηλαδὴ ὅταν φυσικῶς μεγίςη κεφαλὴ, ἢ ὅλον τὸ σῶμα τῆς (a) γαςρὸς μεῖζον ᾖ· ἢ δηλονότι ὑδρωπικόν ἐςιν, ἢ κυρτὸν, ἢ ἀσθενὲς, ἢ περφυσημένον ἢ ἀποθανόμμον, ἢ τῇ θήσει παρὰ τὴν φύσιν (b) ὄν.

ΚΕΦ′.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜ'.

Πόσεις καὶ ποίοις χήμασι τὰ ἔμβρυα γεννῶνται;

(a) Γενικὰ μέν εἰσι τέσσαρα τὰ γένη τῶν χημάτων· κεφαλήν, πόδας, ἢ πλαγίον κείμενον, ἢ δεδιπλωμένον· ἰδικὰ δὲ χήματα πλείονα εὑρίσκονται· ἐκεῖνο γὰρ τὸ κεφαλὴν φερόμενον ἐνίοτε μὲν τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στόμα τῆς μήτρας ἔχει, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα ἐσραμμένον· κεφαλὴν κατερχόμενον, ὡς πρότερον μὲν ἢ ἐν τῷ στόματι, ἢ ὄπισθεν τὴν κεφαλὴν ἐμπήξῃ· ἢ πλάγιον ἑαυτὸ ἀποῤῥίπτει, καὶ ἐνίοτε ἄνευ ἐπιχέσεος, ἐνίοτε τοίνυν τὴν μίαν χεῖρα ἔξω (b) ἐπαναδίδωσι, τὸ λοιπὸν μέρος ἔνδον (c) ἐζευγμένων τῶν ποδῶν εὑρεθήσεται, ἢ ᾧ (d), αὐτὸν (e) ἐξαιτυμένων· ἄλλο δὲ χῆμα, ὑπὲρ κεφαλὴν πόδας ἐνίοτε κατέρχεται ὅτως, ὡς (f) ἀνεύθετον τὸ στόμα τῆς μήτρας ἔσω πόδας χεῖ ὀρθὰς, τὰς δὲ χεῖρας ἐζευγμένας τοῖς πλαγίοις, ἐνίοτε ἐν τῷ προτέρῳ (g) μέρει, ἢ ὄπισθεν ὑπὸ θ' στόματος ἔσω πόδας ἐμπήξῃ· ὅπερ καὶ αὐτὸ ἐνίοτε σωὶ ὀπχέσει, ὅτε δ' ἄνευ ὀπχέσεως γενέσθαι εἴωθε· καὶ πότε μὲν τὸν ἕνα πόδα, ἢ ἔσω (h) ἑκατέρας γε ἔξω ἐκπέμπει, τῶν χειρῶν δηλονότι ὑπὲ τὴν κεφαλὴν συνεσραμμένων· καὶ πότε δὲ

δι-

διηρημένοις τοῖς ποσὶ (i) τῶν μερῶν τῆς μήτρας κεχωρισμένης ἐμπηγνύει· ἐνίοτε διπλωθέντων (k) τῶν ποδῶν μετὰ τῶν γονάτων ἐξελθεῖν ἀναγκαθήσεται· ἐνίοτε ὅτως διπλωμένων, ὡς καθεζομένῳ ὁμοίως, τὰ τραύματα ἔξωθεν δείξη· ἢ ἐναντίως ὅτως διπλωμένων, ὡς τὰ πέλματα τῇ κεφαλῇ ἐζευγμένα εἰς τὸ σῶμα τῆς μήτρας εὑρήσεις. Τὸ δὲ πλαγίως κείμενον, ἐνίοτε ἐν τῷ πλαγίῳ, πότε ὕπτιον, πότε εἰς ἕδρα ὀδόντας εὑρεθήσεται· ὅτως τοίνυν (l) δεδιπλωμένων (m) ἐσκυλμένων (n) τεθειμένων εἶναι δυνηθῇ.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΖ'.

Ἐκ τέτων τοίνυν τῶν προειρημένων σχημάτων (a) ἅπερ εἰσὶν (b) ἐκτεθειμένα, ἢ κατὰ φύσιν (c);

(d) Ὁσάκις ἢ τὴν κεφαλὴν φέρεται ὅτως, ὡς εἰς τὸ σῶμα τῆς μήτρας εὐθέως ἡ κεφαλὴ αὐτῆς εὑρεθήσεται (e) τὰς χεῖρας δηλονότι ταῖς πλευραῖς ἐζευγμένας (f).

ΚΕΦ'.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΗ'.

Πῶς δὲ πλησιαίτερον τῦ καλῦ σχήματος ἐςὶ γεννώμενον ἔμβρυον;

Ὅταν τῶν ποδῶν ἐζευγμένων κατέρχεται ἡ εἰς τὸ σῶμα τῆς μήτρας (a) τεθειμένον, τῶν χειρῶν δηλαδὴ ταῖς πλευραῖς (b) ὠθισθείσας· ἐνίοτε (c) αὐτὸ ἡ μαῖα κατάξη· ἀλλ' ἡνίκα κατελθεῖν ἄρξηται εἰσβάλλουσα τὴν χεῖρα τὰς χεῖρας αὐτοῦ κρατησάτω, καὶ αὐτὰς κατάγοι, μήπως τὰς χεῖρας (d) ἀνεώξη, καὶ αὐταὶ ἐκεῖ ὑπομείνωσιν· ἀλλ' ἐκ τῶν δύο σχημάτων ἄμεινόν ἐςι τὸ ἐπὶ κεφαλῆς κατερχόμενον· ἡνίκα γὰρ ἀγωνίζειν ἄρξηται, ἐνδὺς (e) ῥῦπος ἔςιν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΘ'.

Πῶς λέγουσιν ἐκ τῶν ἐκτὸς συμβαινόντων δυσχερέστερον τόκον γενέσθαι;

Συνεχέστερον γὰρ ἢ τῇ πάνυ ψύξει τῦ ἀέρος, ἢ ὀλίγον (a) πλέον θερμασίᾳ· ἢ δηλονότι ἡνίκα, ἅτε ταῖς τεκούσαις εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἃ πάρεισιν.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΝ'.

Πῶς λέγεσι διὰ τὸ θύλακος ἐμποδίζεσθαι τὸν τόκον;

Ὅτι βραδύτερον ὑπὸ τῆς βάθους ἀναλύεται (τῆς μήτρας), ἢ δῆλον ὅτως (a) σεσαιωμένος ὄζιν, ὡς (b) δυσχέρως ἐκριθήσεται· ἢ δηλαδὴ ὅτως λεπτός ὄζιν, ἵνα πρὸ τοῦ καιροῦ (c) ὁ τόκος λελυμένος ᾖ, καὶ πρότερον τὸν χυμὸν ἐκεῖνον (d) ἐκχέει, ὃν ὡς διὰ τὸ ὀλίσθημα τῆς παιδίου (f) προευτρεπισμένον ἔχει.

ΚΕΦΑ' Λ. ΡΝΑ'.

Πῶς λέγεσι κατ' ἄλλον τρόπον, ὅσπερ ἐκ πασῶν τῶν αἰτιῶν μίγνυται, τὸν τόκον ἐμποδιοῦσθαι;

Διότιω ὡς νοσερὸν καὶ χαῦνον ὄζι τὸ ἔμβρυον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ βοηθεῖ, τῇ (a) ἐνάρξει τῆς τεκούσης, ἢ δῆλον τεθνηκὸς ὄζιν ἢ μικρὰν κεφαλὴν ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο τὸ σῶμα ἐκτανθῆναι ὁ δυνάται, ὅτε παρὰ τῆς μαίας εὐχερῶς καταλαμβάνεται· καὶ (b) αὐτὰ τὰ αἴτια, ἃ ἐγὼ Μοχίων, καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ τεθελήκασι ποιῆσαι τὴν δυσχερεστέρα τόκα. Σωράνος δὲ ἄλλας προσίθεται αἰτίας. Βούλεται γὰρ ὑπκυρῶσαι, ἢ ὡς ὑπερχύσεως ἐμπο-

ποδιωθῆναι τὸν τόκον (c) ἢ συστριχθέντων καὶ ξηρανθέντων αὐτῶν τῶν μερῶν· (ἢ) ὅτι διαρροίας πλεονάζοντας χυμῶν (d) ἢ διάῤῥοιαν αἵματος (e) ἀναλιφθεισῶν τῶν δωκίμεων τῆς τεκούσης, ἢ)ἐξ) ἐκείνων τῶν πραγμάτων, οἷς τὸ σῶμα τῆς μήτρας συγκλείεσθαι εἴωθεν, καθάπερ τοῖς μώλωψιν, ἢ ταῖς κλείσεσιν, ἢ ταῖς (f) θρύσεσιν εἴτε αἱμορραγίαις, καὶ τούτοις τοῖς πλείοσιν (g) ὀνίως, ἢ τοίνυν τῷ θανάτῳ τοῦ ἐμβρύου, ἢ (h) ἐσκυλμένον παρὰ φύσιν τεθειμένῳ ἢ τῇ πλεονεξίᾳ τῶν μερῶν τῆς γαστρὸς, τῶν χειρῶν, ἢ τῶν ποδῶν (i) χῇ· ἢ ὅτι αὐτὰ τὰ ἔμβρυα τέσσαρα ἢ πέντε εἰσίν.

ΚΕΦΑ'Λ. ΡΝΒ'.

Ποίᾳ τοίνυν ἐπιμελείᾳ μαιευθῶσιν ἐκεῖναι, αἱ μετὰ βραδυτῆτος καὶ συνδυσχερείᾳ τίκτουσιν;

Εἰσίτινες, αἵτινες δὲ ὄπισθεν, καὶ (a) σένωσιν ξηρότητος, ἀλλὰ μὴν καὶ ζέσει ἐμποδίζονται, εἴτε ἀπὸ σφοδρᾶς ψύξεως τοῦτο πάσχουσιν, ἢ (διὰ) σκλήρωσιν τοῦ σώματος τοῦ ἐμβρύου, ἢ τῆς μήτρας βραχύτητα. ἡνίκα ὅτι μακρὸν χρόνον τὴν σύλληψιν δέξηται, εἴτε πυχότητα τοῦ σώματος, ἢ φόβον, ἢ ὀργιλότητα (b).

ΤΕΛΟΣ.

MOSCHIONIS

DE

MULIERUM PASSIONIBUS

LIBER.

Ordo Capitum Moſchionis Libri de mulierum paſſionibus.

1. Quid eſt obſtetrix?
2. Uterus quot nominibus inſignitur?
3. Ubinam ſitus eſt uterus?
4. Qualis eſt uteri ſubſtantia?
5. Quot membranis conſtat uterus?
6. Quomodo ſitus ratione configuratus eſt Uterus?
7. Ubi igitur locatum eſt uteri orificium?
8. Quantum diſtat & retro abſcedit?
9. Ipſum uteri orificium quale eſt?
10. Clauſis cujus eſt capacitatis?
11. Teſticuli (ovaria) mulierum ubi ſiti ſunt.
12. De purgatione muliebri.
13. Unde purgatio dicta eſt?
14. Quandonam primum apparet?

15. Quanto tempore ſanguine purgantur mulieres?
16. Quænam ſunt illæ, quæ maxima ſanguinis copia purgantur.
17. Quanta eſt evacuati ſanguinis menſura?
18. Quot diebus purgantur mulieres?
19. Quænam illæ ſunt, quæ naturaliter non purgantur?
20. Quomodo evincimur naturaliter quasdam non purgari?
21. Quibus indiciis intelligimus primæ purgationis terminum adveniſſe?
22. Quousque puellæ virgines eſſe debent?
23. Quænam ad concipiendum aptæ ſunt?
24. Quodnam tempus ad concipiendum idoneum?
25. Quibus indiciis noſcitur mulierem concepiſſe?
26. Quænam indicia foetum conceptum aut marem aut foemellam eſſe denotant?
27. Quid eſt Kiſſa?
28. Unde Kiſſa nominata eſt?
29. Kiſſa quo menſe prægnantibus accidit?
30. Quamdiu detinet Kiſſa?
31. Qualis diæta Kiſſa laborantibus præſcribenda?
32. Quid ei exhibebimus?

33. Quomodo prægnantium diæta menſe ſeptimo inſtruenda.
34. Quomodo menſe octavo?
35. Nono menſe quid faciendum?
36. Quid igitur eſt Chorion?
37. Unde Chorion dictum eſt?
38. Unde Angion dictum eſt?
39. Sed cur & ſecundinæ nominatum eſt?
40. E quibusnam componitur Chorion?
41. Quibusnam ex partibus componitur foetus umbilicus?
42. Quid eſt membrana amnios?
43. Quæ ſunt ſigna abortum præcedentia?
44. Quænam ſunt inſtantis partus ſigna?
45. Quomodo diſtingues dolorem ab inflammatione ortum ab eo, qui inſtante partu accidit?
46. Quænam ſunt præparanda ad partum requiſita?
47. Quale eſt ſedile obſtetricium?
48. Lecti duo ad quid neceſſarii?
49. Quomodo collocanda eſt parturiens?
50. Quid antequam parturiens in ſedili firmetur faciendum eſt?
51. Miniſtrantes; præter obſtetricem, mulieres quot requiruntur?
52. Obſtetrix ubi & quomodo ſedere debet?

53. Posito vero casu quod secundinarum pars quædam intus remaneat, quid faciendum?
54. Veteres quænam in secundinarum retentione exhibuerunt?
55. Puerpera, absoluto partu, quomodo degere debet?
56. Quomodo novimus sufficientem a partu manasse purgationem?
57. Si vero a conatu & tensione magis urgentibus dilacerationes in partu fiant. quid facto opus?
58. Quomodo mammæ, affluente a partu copioso lacte, tensione, dolore gravante, & inflammatione affectæ curantur & mitigantur?
59. De cohibendo lacte.
60. De mammarum inflamatione.
61. Si vero parturiens ipsa lactare possit, quid faciendum?
62. Si vero alia lactaverit, quomodo lac puerperæ supprimemus?
63. E quibus indiciis conjicimus infantem aptum esse ut nutriatur (vel vitalem fore).
64. Quibus mensibus vitales nascuntur?
65. Quando & quomodo resecandus est umbilicus?
66. Quib usnam respergitur aut lavatur infans?

67.

67. Qua adhibita cautelâ illos pulveres infanti applicabimus?
68. Quomodo faſciabimus infantem?
69. Ubinam collocare oportet infantem?
70. Quandonam porrigendum eſt infanti alimentum?
71. Quodnam primò alimentum capere debet infans?
72. Quomodo mel porrigemus infanti?
73. An Lac maternum aut alienum infanti a partu exhiberi debet?
74. Quoduam igitur lac qualitate bonum dici poteſt?
75. An materno lacte nutriendus eſt infans?
76. Quænam igitur nutrix infanti nutriendo idónea eſt?
77. Quomodo inſtruenda eſt nutricis diæta?
78. Quomodo dicis ab initio infantem infirmari?
79. Quænam exercitia in commodum infantis a nutrice fieri poſſunt?
80. Quid faciendum ſi lac nutricis pravum fuerit?
81. Quid facient illæ quibus lac diſparet?
82. Quænam exhibent veteres, ut lac mulieribus abundet?

83. Quid illis, quæ lac juſto copioſius, aut craſſum generant, faciendum?
84. Ob quam rationem nutrici alimenta acria & ſalſa non concedenda?
85. Qua ergo diæta uti debet, quæ lac corruptum habet?
86. Quomodo medebimur iis, quæ lac aquoſum habent?
87. Quoties indies balneo immittetur infans?
88. Quis locus balneo infantis deſtinandus?
89. Quomodo diſponendum eſt lavacrum?
90. Quare poſt balneum ſurſum ſublatis infantis pedum plântis caput infra pendet?
91. Quomodo ungere infantes oportet?
92. Ob quam cauſam oleo infantis oculi obliniuntur?
93. Cur poſt balneum infantis aures & nares ejus exſiccari jubemus?
94. Poſt quantum a balneo temporis ſpatium erit uberibus admovendus infans?
95. Quomodo ubera præbere debet?
96. Quid poſt ſomnum nutricem facere oportet.
97. Quoties lactare infantem intra diem debet?
98. Quid mali accidit infantibus, ſi ante vel ipſo in balneo ſugant?

99. Quibus indiciis novimus infanti alimentum præbendum eſſe?
100. Quomodo diſtinguemus infantem non adeo ob alimenti penuriam, quam alias ob cauſas ejulare?
101. Quid facimus ſi poſt lactationem continuo ejulat?
102. Cum obdormiverit infans ubi collocandus eſt?
103. Quomodo geſtandus eſt infans?
104. Quomodo & ob quam rationem bajulandus eſt infans?
105. Poſt quot dies decidere ſolet infantis umbilicus?
106. Quomodo exactam umbilico configurationem conciliamus?
107. Ad quod tempus faſciandus eſt infans?
198. Quas primum infantis partes ſolvimus?
109. Quare balneum ingreſſurus infans primum faſciis liberari debet?
110. Quandonam & quomodo ad ſedendum inſtituendus eſt infans?
111. Quomodo ad deambulandum inſtituendus eſt infans?
112. Quandonam ad deambulandum inſtituendus eſt infans?

113. Quandonam ablactandus eſt infans?
114. Quanam methodo ablactabimus infantem?
115. Quem primo cibum infanti porrigere debemus?
116. Qualem illi potum dabimus?
117. Quandonam dentes emittere incipit infans?
118. Quænam ſunt prima dentitionis ſigna?
119. Quibus auxiliis utendum, ne cum dolore & tormine dentes emittant infantes?
120. Quibus auxiliis inflammationem faucium infantum oppugnabimus?
121. Adverſus prurituin, exanthemata & phlyctænas quid tentare oportet?
122. Sonitum aurium & ſtridorem dentium quomodo curare oportet?
123. Adverſus tuſſim quid ei dabimus?
124. Quinam ſunt mulierum morbi?
125. Quinam per fluxum corporis adoriuntur?
126. De Menſtruorum ſuppreſſione?
127. De Uteri inflammatione.
128. De Satyriaſi.
129. De Suffocatione hyſterica.
130. De tenſione Uteri.
131. De Oedemate Uteri.

132. De Phlegmone Uteri.
133. De Uteri Duritie.
134. De Dolore uteri.
135. De molâ uteri.
136. De hæmorrhagiâ uteri.
137. De mulieris ſanguinis fluore.
138. De fluxu ſeminis mulierum, quem græci gonorrhoeam nominant;
139. De debilitate uteri.
140. De paralyſi uteri.
141. De omnibus uteri inclinati modis.
142. De Sterilitate uteri.
143. De difficili & laborioſo partu.
144. Quomodo dicunt ab ipſa parturiente partum evadere difficilem?
145. Quomodo dicunt per excludendum foetum partum difficilem evadere?
146. Quot & quibus ſitibus naſcuntur fœtus.
147. Prædictorum ſituum quinam optandi ſunt & ſecundum naturam?
148. Quis fœtus partus bono ſitui proximior?
149. Quomodo dicunt ab iis quæ extrinſecus adveniunt difficiliorem fieri partum?
150. Quomodo dicunt per Chorion impediri partum?

151. Quomodo dicunt, quod partus per alium modum, qui ex omnibus his cauſis componitur, impediatur?

152. Quid ſub partu curandum erit apud illas, quæ tarde & difficulter pariunt?

MOSCHIONIS
DE
MULIERUM PASSIONIBUS.
PROOEMIUM.

Cum nobis frequenter apud mulieres obſtetrice opus eſſet, nullamque expertem & græcis imbutam literis inveniremus, quas licet didiciſſet, quomodo ea quæ ad mulierum affectiones ſpectant omnia ut horum lectione, ratione ea aſſequi valeat, in latinum ſermonem converteret? Ego quidem Moſchion multa jam paſſim video veritati conformiter translata, immo accuratius ordinata, diligentiusque polita, velut in ophthalmico & chirurgico Philiatri, quin & in poematico legimus. Viſum eſt igitur & mihi hæc ad mulierum affectiones ſpectantia e græco ſermone transferre. Condonabitur mihi, ſi rerum veritate ſervata ita meam translationem adornavero, ut mulierum deſiderio ſatisfaciam. Placuit enim nobis, ut, cum ſeriem rerum,

quæ

quæ maxime probantur in epitome daremus, omnia quidem diceremus, neque tamen operis prolixitate peccaremus. Iis qui multum ordini ſtudent, brevem rerum indicem dabo. Addidi præterea alia triginta duo capita, ut omnibus conſervatis explicatio ſufficiens haberetur. In his vero omnibus ſimplici uti dictione ſtatui, cum ut ea quæ dicerem manifeſta eſſent, & mulierum uſui accommodata, tum ut imperitarum obſtetricum intellectui expoſita captu facilia eſſent. Tradere præterea volui in quot & quales partes ea omnia quæ ad mulieres ſpectant, dividerem, binas ſtatuens obſtetricum ſpecies, quarum una imperita, altera vero omnium, quæ obſtetrix ſcire debet, perita eſt. Hanc ſpeciem denuo dividimus in eas quæ tales ſunt ob cauſas ſecundum naturam accidentes, & præter naturam obſtetricum. Gratam fore hanc pertractationem mulieribus ſpero, quod obſtetrix exerceri ex eâ in ſuâ arte poſſit; tum quod ii qui in hac parte verſati ſunt, ſuas notiones hoc opere confirmatas inventuri ſint.

CAPUT I.

Quid eſt obſtetrix?

Mulier omnia, quæ ad Fœminas ſpectant edocta, immo & Artis ipſius medendi perita; ita ut illarum omnium morbos commode curare valeat. Non ſit autem turbulenta, non garrula, non lucri avida; ſed ſapiens, ſobria, linguæ potens, moribus proba, & laboris patieus, quæ que propriâ ſollicitudine mulieres gubernet & dirigat.

CAPUT II.

Uterus quot nominibus inſignitur?

Tribus antiquitus nominibus. Et primo quidem a ſuâ functione, quod mediante propriâ ejus pariendi actione mulieres matres fierent, μήτρα dictus eſt. A græcis autem & hyſtera nominatur, id eſt extremus; quod omnium viſcerum ultimus ordine veniat uterus. Sive quod in undecimum annum apud Virgines vacuus ſit, & poſt ætatis mutationes propriâ affectione partum mulieribus concedat. Sed & delphys græcis cognominatus eſt, quod nempe eo mediante fratres fierent, & omnes ipſius opera naſcerentur.

CAP.

CAPUT III.

Ubinam ſitus eſt uterus?

Interius inter duo oſſa innominata, inteſtino recto ſuperincumbens & oſſi ſacro; veſicæ autem ſubjectus.

CAPUT IV.

Qualis eſt uteri ſubſtantia?

Nervoſa & carnibus, immo nervis & venis intertexta.

CAPUT V.

Quot membranis conſtat uterus?

Duabus membranis, quarum exterior lævior eſt, alba, dura & nervoſa; altera vero, interior nempe, aſpera, rubra, mollis & carnoſa. Quo apparatu cætera omnia continentur ita ut uteri membranæ mediantibus tenuiſſimis membranulis & nervis adglutinentur.

CAPUT VI.

Quomodo ſitus ratione configuratus eſt Uterus?

Primum quidem ut cucurbita mercurialis configuratus eſt. Ut vero ſingulæ ejus partes cognoſci facileque intelligi poſſint; ejus partes, ſingulis ſingulas literas adſcribentes, exponen-

ponemus. Ubi igitur primum α. oppoſitum eſt, orificium dicitur; quod ante partum carnoſum & pulpoſum eſt; partu autem prægreſſo calloſum & capacius. Ubi vero β. adſcriptum eſt Collum dicitur. Et pars γ. litera notata Cervix eſt uteri. Totus harum partium concurſus Chorion nominatur. Illa vero pars, quæ ex auguſtiori cum rotunditate explicari in latitudinem incipit, u' i nempe δ. adſcriptum eſt, humerus dicitur. Ubi vero ε. latera vocantur. Ubi tandem in rotunditatem inclinatur, cum adſcripta litera ζ. fundus nominatur. Litera η. baſin denotat maximam. Omnis autem illa capacitas, quæ infra abdomen medium occupat, ſinus dicitur.

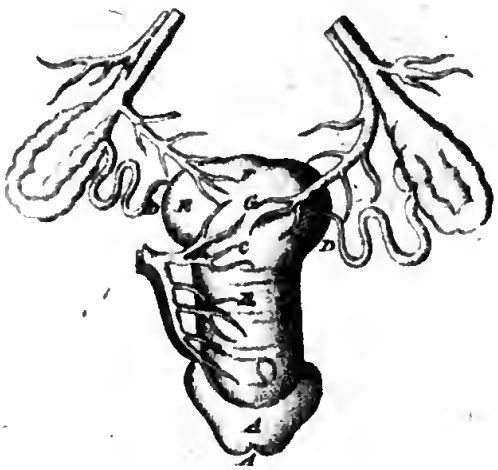

CAPUT VII.

Ubi igitur locatum eſt uteri orificium?

In medio mulieris ſinu, quod ipſum membranaceum, nervoſum, inteſtinorum maximo ſimile; interne quidem capacius, externe vero anguſtius eſt; Virisque congreſſum, mulieribus vero veneris uſum concedit.

CAPUT VIII.

Quantum diſtat et retro abſcedit?

Non indiſcriminatim omnibus æqualiter; pro differentiâ nempe facultatis.

CAPUT IX.

Ipſum uteri orificium quale eſt?

Virginibus adhucdum in virginitate conſtitutis, ante partum, carnoſum & pulpoſum eſt, mulieribus vero, quæ jam pepererunt, calloſum & magis amplum.

CAPUT X.

Clauſis cujus eſt capacitatis?

Uti foris extima pars auris apparet.

CAP.

CAPUT XI.

Teſticuli (ovaria) mulierum ubi ſiti ſunt?

Prope cervicem uterque ex utraque parte locatus eſt: ſuntque quodammodo rotundi, ad proprias baſes latiores ſimul & graciliores, & a poro excretorio, unde mulieres ſemen emittunt, protenſi. Eorum ſitus eſt ad proximas laterales uteri partes, & dum uterque ad pudendi labia pervenerit, prope veſicæ cervicem conjugantur.

CAPUT XII.

De purgatione muliebri?

Purgatio fœtus in utero concepti alimonia eſt, & partus miniſterio deſtinata. Et ſanguis quidem naturaliter per uterum fertur (tribus per ſingulos menſes præter propter diebus) qui ſimul ſumpti in triginta dies excurrunt.

CAPUT XIII.

Unde purgatio dicta eſt?

Ex eo quod ſuperfluus corporis ſanguis ſingulo menſe colligitur, in motum ducitur, &

corpus purgatur. Unde menſtruorum Etymologia.

CAPUT XIV.

Quandonam primum apparet?

Prima quidem purgatio frequentiſſime anno decimo quarto orditur. His quidem maturius aliis vero tardius. Ut plurimum tamen neque ante annum quadrageſimum diſparet, neque quinquageſimum transcendit.

CAPUT XV.

Quanto tempore ſanguine purgantur mulieres?

Non æqualiter omnes, ſed ratione corporis conditionis & ætatis differunt. Verum ut plurimum ad duos dies (ſanguine) purgantur.

CAPUT XVI.

Quaenam ſunt illae, quae maxima ſanguinis copia purgantur.

Quæ vitam in otio & mollitie ducunt, nihilque operantur plus ſanguinis evacuant; quæ vero quotidianis laboribus in aliquo opere occupantur, modice purgantur.

CAP.

CAPUT XVII.

Quanta eſt evacuati ſanguinis menſura?

Non ſemper parca. Sed a modicâ copiâ incipit purgatio, & a parcâ definit. Parcit enim ætati, & quoties augmentum corporis capiunt. Præterea, ſi mulier aliquo ſe labore exercet, ipſam ſimul parce purgari oportet. Aliis vero temporibus, quo aliis vitæ diutius protrahendæ impendatur.

CAPUT XVIII.

Quot diebus purgantur mulieres?

Non omnes æqualiter: Sed quædam pluribus aliæ vero paucis diebus. Verumtamen earum plurimæ tribus aut quatuor diebus purgantur.

CAPUT XIX.

Quaenam illae ſunt, quae naturaliter non purgantur?

Puellæ ſane & vetulæ, atque illæ quæ frequenter & valide vocem exercent; quæ gravi morbo laboraverunt, quibus & prægnantes adnumerandæ ſunt. Siquidem puellulæ non-

dum purgantur, vetulas vero ultro purgari implicat. Præterea, vocem quæ exercent, illo exercitio ſanguinem abſumunt. Illæ vero quæ diuturni morbi labores exantlaverunt, toto ſanguine ad virium refocillationem indigent. At quæ utero gerunt, fœtus ex illo ipſo ſanguine alunt.

CAPUT XX.

Quomodo evincimur naturaliter quasdam non purgari?

Ex eo quod integra ſe valetudine frui ſentiant.

CAPUT XXI.

Quibus indiciis intelligimus primae purgationis terminum adveniſſe?

Perfecte quidem ab anni decimi quarti ætate; dum nempe mammas turgidulas habent, ſed & pondus in pubis regione cum aliquali vellicatione & pruritu ſentiunt. Aliæ autem jam ante frequentius hanc evacuationem paſſæ etiam adventante definito purgationis die doloribus occupantur; Pondus in renum regione, & dolorem aliquando ſentiunt; mictu-

riunt

riunt, & toto corpore tenſionis ſenſum percipiunt. Faciei rubor non quidem perpetuus, ſed horarum aliquot intervallo facto denuo apparet. Quandoque cibos averſantur & nauſeant. Mulierum autem commodo ob futuram conceptionem menſtrua comparent, ſic etenim locus aptus præparatur, in quo ſemen abſorberi poſſit. Cujus rei earundem ſanitas argumentum eſt. Verumtamen ſenectutem earum accelerat, & forſan ex novo partu periclitantur. Et illæ quidem quæ purgantur ſanitate gaudent. Eſt & perſeverans virginitas ſaluberrima. Nam iis, quæ virum noverunt, frequens veneris uſus male recipitur. Sed & mulieres inde vexantur.

CAPUT XXII.

Quousque puellae virgines eſſe debent?

Donec apparentibus ſecundum naturam catameniis veneri litando aptæ ſint; uterusque proprio officio fungi, & ſuum munus adimplere appareat.

CAP.

CAPUT XXIII.

Quaenam ad concipiendum aptae ſunt?

Quæ regulariter definito die purgantur, ſic tamen ut ſanguis, quî excernitur, purus ſit & bonæ conditionis. Quæ oſculum uteri e directo, & proxime ſitum habent. Quarumque totum corpus non durum admodum ſed optime temperatum eſt. Si præterea cum morum ſimplicitate animi alacritas conjungatur.

CAPUT XXIV.

Quodnam tempus ad concipiendum idoneum?

Si abſolutâ purgationis periodo mulieris animum Veneris deſiderium ſubeat, virum admittat; eâ tamen conditione, ut prægreſſâ per purgans evacuatione, corpus neque ciborum nimiâ repletione, neque penuriâ peccet. His enim ſic ſtantibus ſaluberrimus erit conceptus. Neque tamen exiſtimandum, quod corporis magnitudine, defatigatione, & effreni agitatione, intenſioneque modum excedente plus in operis perfectionem conferatur. Demonſtrat brutorum congreſſus; qui naturali

rali ratione, neceſſitateque compellente peragitur.

CAPUT XXV.

Quibus indiciis noſcitur mulierem concepiſſe?

Quoties ſub congreſſus finem horror quidam mulierem invadit, & ipſum uteri oſculum ſeſe claudens & contrahens percipit; Neque feminis reliquiarum aliquid uteri mulieris orificium madefacit, vel parcum admodum ibidem remanet.

CAPUT XXVI.

Quaenam indicia foetum conceptum aut marem aut foemellam eſſe denotant?

Supponebant quidem veteres marem, ſi mature & athletice in utero moveretur; ipſa vero prægnans bene colorata, & mamma dextra turgidior eſſet. Fœmellam vero ſi tarde, & languide moveri inciperet; ipſa vero prægnans mali coloris & infirma eſſet, mammaque ſiniſtra tumeret. Nos autem eadem ipſa intuiti, ſic ſe habere cenſemus.

CAP.

CAPUT XXVII.

Quid eſt Kiſſa?

Appetitus cibi maxime inſolentis, qui tempore quodam, irregulari tamen, prægnantibus mulieribus accidit cum abundantiâ pravi humoris & nauſeâ.

CAPUT XXVIII.

Unde Kiſſa nominata eſt?

Secundum quosdam ex eo, quod faſtidium prægnantibus mulieribus creet; ſecundum autem alios, ab ipſa ave, cujus ut vox varia ſic & plumæ verſicolores ſunt. Quidam autem ab helicibus vel capreolis vitium, græcis κίσσος dictis, derivaverunt, qui ſi quid arripuerint, multifariam implicantur.

CAPUT XXIX.

Kiſſa quo menſe praegnantibus accidit?

Frequentius quidem ſecundo menſe; quibusdam vero maturius, aliis autem tardius.

CAP.

CAPUT XXX.

Quamdiu detinet Kiſſa?

Quandoque ad ipſum partum usque Omnium quidem prægnantium morbus eſt Kiſſa, ſed non omnes diu detinet, verum eas tantum, quæ humore pravo abundant.

CAPUT XXXI.

Qualis diaeta Kiſſa laborantibus praeſcribenda?

Reſponſio deficit.

CAPUT XXXII.

Quid ei exhibebimus?

Imperanda diei unius abſtinentia. Si vero abſtinere tamdiu nequeat, poterit etiam parce nutriri & per plures dies unctæ primum quidem aqua, tandem vinum offeratur. Cibos vero ſiccos cohibendi & adſtringendi vi præditos aſſumat, utaturque epithematibus reprimentibus. Sed & corporis illi motus, ſi fieri poteſt, concilietur.

CAP.

CAPUT XXXIII.

Quomodo praegnantium diaeta menſe ſeptimo inſtruenda.

Deficit.

CAPUT XXXIV.

Quomodo menſe octavo?

Cum omni cura & ſollicitudine incedere oportet. Hoc etenim menſe plurimum gravantur. Quare omnem corporis motum fortiorem devitantes tranquillam vitam agere oportet. Sed & alimentum ipſis parce exhibendum. Præterea abdomen ipſum, ſi pondere juſto plus gravitet faſciis ſollicite deligatum ſuſtentare decet. Tandem abdominis cutis unguento ex oleo recenti, aut oleo myrtino compoſito inungenda, quo firmetur, ne cum parturire incipiet, nimiâ tenſione rumpatur.

CAPUT XXXV.

Nono menſe quid faciendum?

Scire oportet in his, cum luxiores ſint, ab utero verſus ſuperiores partes humores ferri,

ut

ut approximante partu ad inferiores partes dilatari valeant, quo fœtus expeditiorem tranſitum inveniat. Sed & his locis ſemienpium relaxans præparari debet; balneaque in uſum vocunda, & peſſarin ex adipe anſerino, & medullâ cervinâ compoſita. Præterea inuncto digito uteri oſculum leniter aperiendum, velut prægnantibus mulieribus in more eſt. Verum ſi fieri poteſt, utero per hujus depulſorii uſum vis non inferatur, utpote qui moderate potius, & tranquille degere debet, ſiquidem illius vi ad effundendum fœtum adigi poteſt. Hac enim agitatione & illicio ruptum Chorion liquorem effundit, & ob lubricitatem loci fœtus præter naturam expellitur.

CAPUT XXXVI.

Quid igitur eſt Chorion?

Membrana ſine apertura, quæ fœtum & quæ ad ipſum ſpectant, continet, fundoque uteri adhæret. Dicitur autem & angion ſeu vas; & ſecundinæ & extremæ, licet primum rumpatur.

CAP.

CAPUT XXXVII.

Unde Chorion dictum eſt?

A ſe ipſo, quod ſua ipſius propriâ amplitudine, εὐρυχωρια, indicat. Vel ut alii volunt, quod ex multis ſit compoſitum, velut chorus pluribus canentibus.

CAPUT XXXVIII.

Unde Angion dictum eſt?

Quod in ipſo fœtus contineatur, in eoque velut in vaſe volutetur.

CAPUT XXXIX.

Sed cur et ſecundinae nominatum eſt?

Ex eo quod fœtus primum excidat, & ſic illæ ſecundinæ prodeant. Etenim & prægnans inde dicta eſt, quod primum rumpatur.

CA-

CAPUT XL.

E quibusnam componitur Chorion?

E nervis, venis, arteriis & carnibus. Eſt vero coloris atrorubentis, utri ſimile.

CAPUT XLI.

Quibusnam ex partibus componiturfoetus umbilicus?

E quinque: duabus nempe venis & totidem arteriis, quarum ope pars ſanguinis nutritiva fœtui ſubminiſtratur. Inſertionis autem ejus locus κενεων dicitur, quod fœtus lumbum (abdomen) cum chorio jungat, quo mediante fœtus umbilicus in utero continetur.

CAPUT XLII.

Quid eſt membrana amnios?

Tunica totum corpus circumplexa & adhærens, quæ licet frequentius intus integra habeatur, aliquando tamen conſumitur, ita ut non per totum corpus appareat.

CAPUT XLIII.

Quae ſunt ſigna abortum praecedentia?

Quando ante legitimum pariendi tempus ſubito & ſine ratione mammæ graciliores evadunt; præterea frigus & pondus in renum regione adeſt, liquor varius effunditur, & tandem thrombus apparet cum omnimodâ horripilatione. Quidam non omnem promiſcue medelam adhibendam volunt, donec naturæ beneficio ad ſanitatem redierint, ne pereat fœtus. Alii autem abortivis utendum cenſent, quæ neqe adulteris, neque lucri cauſâ admoveant. Si vero calloſam carnis excreſcentiam, aut aliud impedimentum in uteri orificio habuerit mulier, & ſic conceperit; ſatius quod concepit abortivo depelletur. Tales enim cum partus dies advenerit, foetu perperam exitum moliente, moriuntur; parturientem enim periclitari neceſſe eſt.

CAPUT XLIV.

Quaenamſunt inſtantis partus ſigna?

Si ſeptimo, nono, aut decimo menſe pregnan-

gnantem non ſolum renum dolor, cum ardoris ſenſu, ſed & inguinum & lumborum adoriatur. Sed & uteri ipſius, interiorisque partis deſcenſus fiat, orificiumque aperiatur, & mador adſit. Dum vero jam partus præ foribus eſt, partes ſuperiores graciliores eva dunt, expandunturque inferiores circa pubem & inguina cum frequenti mejendi deſiderio; immiſſoque in orificium uteri digito, chorion ovi magnitudine protuberans invenitur, humorque effertur primum quidem lentus, paulo poſt vero plurimus, & ſanguinolentus.

CAPUT XLV.

Quomodo diſtingues dolorem ab inflammatione ortum ab eo, qui inſtante partu accidit?

Quod dolor ab inflammatione ortus cum ſtrictură & ficcitate orificii uteri reperiatur.

CA-

CAPUT XLVI.

Quaenam ſunt praeparanda ad partum requiſita?

Oleum ſane calidum, fomentationes, ſpongiæ molles, lanæ mundæ, faſciæ, cervicalia, odoramentaque analeptica, & ſedile obſtetricium, cathedræ ſimile. Lecti duo, locusque partui commodiſſimus.

CAPUT XLVII.

Quale eſt ſedile obſtetricium?

Conſulari ſedi ſimile, in quo ſic ſedet, ut ſub ſexu habeat foramen in lunæ formam exſciſſum, ut illac foetus excidere poſſit.

CAPUT XLVIII.

Lecti duo ad quid neceſſarii?

Alter quidem dure ſtratus eſt, in quo locare parturientem debemus. Sæpe enim & decumbentes pariunt. In eum vero, qui molliter ſtratus eſt, parturientem poſt exantlatos labores collocabimus.

CA-

CAPUT XLIX.

Quomodo collocanda eſt parturiens?

Supinam eam in lecto, qui dure ſtratus eſt, diductis ibidem cruribus, & divaricatis locando. Cum vero chorion ad ovi magnitudinem in orificio uteri protuberans invenerimus, eam in ſedile transferemus. Si vero ſic locata defatigatur, ita ut parere ibi non poſſit, in lecto parturire debebit. Ubi vero ſedile obſtetricium non habetur, non concedente mulieris facultate, alterius mulieris inſidens femoribus ſtrenue detineatur, ut ibidem pariat.

CAPUT L.

Quid antequam parturiens in ſedili firmetur faciendum eſt?

Omnes illos partus dolores, omnis generis actu calidis fovere oportet, oleo nempe calido, & lanis ſordidis, ipſaque loca irrigare. Jubebat quidem antiquitas, ut ambularent, aqua perfunderentur, & cibos aſſumerent. Nos autem non ita hæc fieri conſulimus, eoquod deambulatio foetum jam modo vix non

prodeuntem expellat, & uterum excutiat. Perfusio autem & vires minuat, mulierisque corporis coctionem refrigeret. Cibi autem stante refrigeratione exhibiti non adeo alunt, ut potius corrumpantur.

CAPUT LI.

Ministrantes praeter obstetricem, mulieres quot requiruntur?

Necessario tres, quarum binæ a dextrâ & sinistra parte stare debent, quibus accumbere parturiens possit. Tertia autem ipsius dorsum apprehendens firmum tenebit, ne ingruentibus partus doloribus se in latus inclinet. Ipsam simul adhortabuntur, ut partus dolores strenue sustineat.

CAPUT LII.

Obstetrix ubi et quomodo sedere debet?

Strenue sane præcincta: & si quidem in Lecto partus perficitur, in sede paulo humiliori sedebit obstetrix, sic ut manuum officia nihil moretur. Si vero in sedili locata fuerit parturiens, humilius in depressiori sede sedebit obstetrix, ut e superioribus locis

cis foetum facile adducere poſſit; Et aliquantulum diductis propriis pedibus depreſſius ſimul ipſam eſſe oportet, ut propriam faciem retro avertere non impediatur, ne (a parente) ſpectata, præ pudore uteri orificium contrahatur. Dein omnium primo vinculis & capillis ſolutis, quod propter expeditiorem motum fieri ſolet, digito manus ſiniſtræ oleo inuncto uteri orificium ſenſim dilatans aperiet, ut chorion illac prorumpere poſſit. Omnes vero illæ quæ parturienti aſſiſtunt adhortari eam ſermonibus debent, rogareque illam, ne ejulet, ſed omnem ejulatum & ſpiritum verſus inferiora dirigat, quo ſic partum promoveat. Cum vero partus dolores urgent, jubere debet ut aliæ mulieres retro ipſam tenentes cum linteis manus ejus firment, ne propriis conatibus ſe ipſam devolvat. Si vero chorion diutius imperruptum manſerit, ipſum unguibus dilacerare oportet, & immiſſis ſenſim digitis dilatare. Caveri tamen ſimul debet, ne juſto plus digitis referetur, ne ſcilicet foetus ſubito excidat. Si vero ne ſic, orificium uteri ſic apertum ſervet, donec fœtus caput & collum ſine quaſſatione exeant. Naturaliter (ſponte) enim orificium aperitur. Prodeuntibus tamen femoribus, hæc appre-

hendere obſtetrix debet, illæſaque educere, attendendo ad uteri ſpontaneam reſerationem. Illi autem vim, cum ſponte ſe contraxerit, inferre non debet, ne inflammatione aut hæmorrhagiâ uteri læſio conſequatur. Aſſiſtentes vero lateri miniſtræ conduplicatis manibus verſus inferiora abdomen propellent. Dum autem fœtus exire coeperit, obſtetrix manibus linteo munitis, ipſum ſumma qua poterit pietate excipiet, ſollicita quam maxime, ut cum ſecundinis exeat.

CAPUT LIII.

Poſito vero caſu quod ſecundinarum pars quaedam intus remaneat q uid faciendum?

Si uteri orificium adhuc apertum eſt, ſtatim obſtetrix manum ſiniſtram intromittat, & quas demum cunque partes ejus invenerit, apprehendat. Et ſi quidem fundo non adhæreant, educat; quo tamen in caſu, & proprii parturientis conatus commodi ſunt. Si vero ab utero detineantur, leniter hinc inde moveat. Has tamen, niſi incommode locata magis diſtent, uterus ipſe excludet. Quodſi non obſtante morantur, porrecto alii mulieri infante, ipſa (obſtetrix) umbilicum reſcindet.

Si

Si tandem contractum fuerit orificium, ita ut neque manum admittat, neque secundinæ ipsæ prodire possint, utatur omnibus liquoribus & injectionibus, quibus in uteri inflammatione uti solemus, Hac enim accuratione, relaxatâ omni strictură, si quid intus remanserit, excidet.

CAPUT LIV.

Veteres quaenam in secundinarum retentione exhibuerunt?

Sternutatoria: scalasque adhibuerunt suspensorias, & potionibus ad expellendum idoneis usi sunt. Sed & suffumigia suppositerunt, & pessaria quibus sanguinem promoverent. præterea pondera ipsi chorio appenderunt; quæ nos omnia reprobamus, eo quod partes ipsas inflammare, & præsentem, sine morâ, hæmorrhagiam producere possint.

CAPUT LV.

Puerpera, absoluto partu, quomodo degere debet?

Deterso spongiâ partibus transferatur in lectum, in cubiculo dubie lucido, situm, diduc-

ductis non nihil femoribus, ut si quid forte prodire coeperit, non impediatur. Sed & partes ipsæ linteo cooperiantur, sic tamen ut crebro ibi mutentur. Sed & pubem & abdomen lanis mundis contegere oportet. Et si quidem partus sine notabili læsione peractus fuerit, oleo recenti, cui vini parum admixtum fuerit, eas ipsas partes irrigare oportet. Si vero laboriosus partus præcesserit, oleo dulci & tepido hæc omnia fient. Per biduum deinde a cibis abstinere debet. Tertio vero die per semienpia tepida & innuctionem illam curare oportet. Sed & aqua tepidâ faciem ejus fovebis. Cibos simplices, id est panem, aquam, obsonia, & ova sorbilia illi appones, curabisque illam refocillari. Die autem septimo, nullis occurrentibus querelis, balneo, cibo vario, vino parco multa aquâ temperato uti poterit.

CAPUT LVI.

Quomodo novimus sufficientem a partu manasse purgationem?

Eo quod primo sanguis purus et copiosus, secundo foeculentus & parcior, tandem purulentus fluxerit.

CA-

CAPUT LVII.

Si vero a conatu et tenſione magis urgentibus dilacerationes in partu fiant; quid facto opus?

Præterlapſis aliquot a partu diebus unguenta e cerâ & oleo roſarum, lithargyrio, ceruſſa, & alumine compoſita imponimus, & ipſam deligamus.

CAPUT LVIII.

Quomodo mammae, affluente a partu copioſo lacte, tenſione, dolore gravante, et inflammatione laborantes curantur et mitigantur?

Imponere primùm debemus, quæ moderate reprimere valeant, id eſt ſpongias molles oxycrato imprægnatas, vel Panem oxycrato irrigatum, quem cum palmulis conterimus.

CAPUT LIX.

De cohibendo lacte.

Si vero lac cohibere volueris, herbam Pſyllium, coriandrum viride, uvam omphacinam mi-

minutim contritam linteolis (impones) aut unguento admiſcebis.

CAPUT LX,

De mammarum inflamatione.

Si vero mammarum increſcat inflammatio, ea adhibenda, quæ ipſas relaxare valeant. Ita profecto conducent fœtus ex oleo calido, aut aquâ calidâ; & cataplasma e ſuccis. Verum & emplaſtrum e ſeminibus, atque in declinatione unguentum.

CAPUT LXI.

Si vero parturiens ipſa lactare poſſit, quid faciendum?

Uti ſuperius innuimus; rite omnibus, & decenter utatur.

CAPUT LXII.

Si vero alia lactaverit, quo modo lac puerperae ſupprimemus?

Iapidem tunc pyritem minutiſſime contritum unguento admiſcebimus, ſenſimque mammas ipſas faſciis arctius deligare incipimus

mus, ea tamen devitantes, quæ præcipiebat antiquitas, muriam nempe, cuminum, ſtrobilos, alumen ſciſſile & héderam; quæ omnia propriâ acrimonia inflammationis incrementum duplo majus efficere queunt. Siquidem relaxantia medicamenta mammarum tumori amica ſunt.

CAPUT LXIII.

E quibus indiciis conjicimus infantem aptum eſſe ut nutriatur (vel vitalem fore).

Ex eo, quod ea, quæ illum utero geſtavit, per totos menſes ſana vixerit; quodque vitali menſe natus ſit, quodque præterea ipſe puſio omni ſit ex parte integer, omnesque corporis meatus & ductus apertos habeat; quod tandem ſtatim a nativitate vocem firmam, maxime punctus, aut digitis leniter vellicatus, edat, Hæc enim omnia ſenſibus eum integris pollere teſtantur, atque completo tempore natum eſſe demonſtrant.

CA-

CAPUT LXIV.

Quibus menſibus vitales nascuntur?

Maxime quidem nono & decimo menſe; Secundi ordine veniunt ſeptimestres. Unde octavo menſe nati difficulter quidam evadere ſolent.

CAPUT LXV.

Quando et quomodo reſecandus est umbilicus?

Poſtquam paululum infans noſtro in aere quieverit, quatuor digitorum ab abdomine diſtantiâ forfice vel cultro acutiſſimo ſecandus erit. Neque veterum aſſentiri velim præjudicio, qui inſtrumento vel ligneo, vel vitreo, aut calamo acutiſſimo, aut panis duro cortice illum reſecabant. Dein cum illum diſcideris, cruorem, qui in illo compactus remanſerat, exſiccabis; & lanâ in filum ductâ, aut linamento deligabis, ne ſuperveniente hæmorrhagiâ periclitetur infans. Sed eâdem ipſâ horâ, quâ natus eſt, ex utraque parte deligetur, ſicque per medium ſecetur, ne quæ peperit ipſa, hæmorrhagiam ſuſtineat.

CA-

CAPUT LXVI.

Quibusnam respergitur aut lavatur infans?

Veteres quidem muriâ ipsum abluebant. Alii vero gallarum aut myrtorum pulvere. Nos autem caute illis sal & aphronitrum in pulverem redacta inspergimus; Siquidem prædictæ species proprio suo odore illum affligunt. Neque stringi multum fasciis infans debet, a tali enim constrictione male se habet.

CAPUT LXVII.

Qua adhibita cautelâ illos pulveres infanti applicabimus.

Si videlicet valde tener est infans, admisto melle aut oleo, aut succo fœnugræci totum ipsius corpusculum delinimus, aut inungimus, adhibitâ tamen cautelâ, ne vel in os, vel oculos ipsius ejus linimenti quidquam incidat. Exinde abluere ipsum, & aquâ perfundere calidâ aportet. Immissis autem naribus & ori digitis purgari omnia aportet, oleumque infantis oculis instillari. Tandem inducto in infantis anum auriculari digito purgamenta inde educere oportet; & umbilicus lanâ de-

ligatus reclinandus in medium, & linteolo oleo imprægnato cooperiendus.

CAPUT LXVIII.

Quomodo faſciabimus infantem?

Supponentes propriis ejus femoribus faſciam e lanâ mundam & latam, ejusque longitudinis, ut partes omnes involvere queat, ſic tamen ut primo graciliores partes devinciantur, & primùm quidem laxius ſtringantur; Iunctis lateri brachiis, eâ tamen cautela, ut lanæ flocci interponantur, ne oſſium protuberantiis fugillentur. Dein latiori faſciâ totum corpus deligare oportet. Verumtamen & caput ipſum linteolo aut lanâ mundiſſimâ cooperiemus.

CAPUT LXIX.

Ubinam collocare oportet infantem?

In loco ſane mediocriter calido, neque multum lucido, ſic tamen ut nihil ibidem odoris nares feriat. Lectus ejus molliter quidem, non admodum tamen, ſtratus ſit, ne diutius decumbens infans Spinam vel collum diſtor-

queat

queat. Sic molliuſcule firmato capite jacere debet infans.

CAPUT LXX.

Quandonam porrigendum est infanti alimentum?

Dum, poſt omnem, quem ſuſtinuit motum, turbæ ſuerint compoſitæ; Id eſt poſt octo vel decem horas.

CAPUT LXXI.

Quodnam primò alimentum capere debet infans?

Tale alimentum capiat, quod ſtomachum ventremque ejus purgare, ipſum ſimul alere valeat, id eſt mel mediocriter coctum; ſi enim crudum illud fuerit auſterum erit & flatulentum; ſi vero coctum magis, alvum cohibet.

CAPUT LXXII.

Quomodo mel porrigemus infanti?

Proprio digito Nutrix os ejus illiniet, aut mul-

mulſum tepidum inſtillabit, & ſic tandem ad lactis uſum tranſibit.

CAPUT LXXIII.

An Lac maternum aut alienum infanti a partu exhiberi debet?

Lac maternum non eſt commodum; ſed alienum; quare non maternum ſed alienum lac porrigi debet. Ob prægreſſos enim partus labores & purgationem lac maternum ſpiſſum eſt & crudum.

CAPUT LXXIV.

Quodnam igitur lac qualitate bonum dici poteſt?

Illud profecto quod mediocriter album nec ſubpallidum nec gypſo ſimile, neque ſubacidum eſt; ſed mediocriter caſeoſum, ita ut inſtillatum leviſſime ſe in latitudinem diffundat, nec diffluat tamen. Quod ab hoc differentiâ cum ſubſtantiæ tum coloris diſtat, malam lactis qualitatem denotat.

CA-

CAPUT LXXV.

An materno lacte nutriendus est infans?

Amicum magis est lac maternum lacte nutricis. A Matre igitur lactari infans potest, præcipue si per restitutam a partu valetudinem liceat. Plenius tamen a nutrice nutritur. Una enim nutrix binis alumnis alimentum sufficiens subministrat.

CAPUT LXXVI.

Quaenam igitur nutrix infanti nutriendo idonea est?

Quæ pubes est; quæ bis jam peperit. Sit præterea proprii corporis speciosus color, latumque pectus habeat. Ipsæ autem mammæ salientes sint & prominulæ, parvæ non nihil; neque papillas admodum magnas habeant, neque rursum raras & exiles. Sit præterea, animi dotes quod spectat, perspicax & moribus integra, infantem quæ diligere possit, nec irâ unquam commoveatur; Sique fieri potest græca sit & munda,

CAPUT LXXVII.

Quomodo inſtruenda erit nutricis diaeta?

Recepto modo, quo nempe nutriri promiſcue omnes homines ſolent, ut ſani eſſe valeant. Neceſſarium tamen eſt ut exerceatur corpus; ſufficiensque alimentum capiat; ebrietatem vero & indigeſtionem devitet. Omni autem exercitiorum genere exerceatur, ſpeciatim vero eo, quo partes ſuperiores, brachia præſertim, exercentur, quo lac copioſius & coctum ad mammas appellat. Et, ſi fieri poteſt, cum proprio viro ne communicet quidem, ne illiciatur veneris uſu menſtruus fluxus, quo ſuperveniente lac diſparet, ejusque rivuli exſiccantur. Primis vero diebus, quibus lactare incipit, cibos capiat molles, & aquam bibat, ne ſpiſſius lac infantis recenter nati anguſtas fauces cum difficultate præterlabatur. Quemadmodum vero infans præterlabentibus diebus & menſibus firmatur, ſic & ipſa firmiores cibos aſſumere incipiet. Primo igitur conditum bibat, cui dein & vinum admiſcebit, cum nempe jam horum coctionem puſio ſine noxa feret.

CAPUT LXXVIII.

Quomodo dicis ab initio infantem infirmari?

Procul dubio ſi nutrix ejus vinum copioſum bibat; Cum enim neque matrem totos menſes vinum bibentem bene tulerit, licet, cum ejus utero geſtaretur, uterus ea quæ ipſi ſubminiſtrarentur promovendæ coctionis gratia elaboraret, ſicque coctum illum ipſum lacteum liquorem affunderet. Nunc autem a propriâ ſubſtantiâ divulſus eſt infans, cui non tantum virium ſuppetit, ut oblata difficillimæ digeſtionis ſubigere poſſit. Pomi adinſtar: Hoc quamdiu arboris utero adhæſerit, irruentes facile ſuſtinet tempeſtates; ſeparatum vero ab arbore, & propria ſubſtantia orbatum, minimâ afflante aurâ manifeſte affligitur & languet.

CAPUT LXXIX.

Quaenam exercitia in commodum infantis a nutrice fieri poſſunt?

Tritura in mortario exerceatur, aut cum aliis manus conſerat. Paſtam præterea & farinam præparet, lectum ſternat & aquam portet.

CAPUT LXXX.

Quid faciendum ſi lac nutricis pravum fuerit.

Alius nutricis lac aſſumito, quæ ſi haberi nequeat, lactantis ipſius humorum temperaturæ aſſueſcat.

CAPUT LXXXI.

Quid faciant illae quibus lac diſparet?

Deficit.

CAPUT LXXXII.

Quaenam exhibent veteres, ut lac mulieribus abundet?

Iubent ut omnis generis animalium mammas edant. Vermium, qui ligna corrodunt, recens exuſtorum, aut veſpertilionum cineres cum vino propinant; vel iisdem cum aquâ lævigatis mammas earum illiniunt: quæ nos omnia reprobamus. Si enim illa diætæ ſimplicitate (lac) diſparet; inde fit, quod ventriculus alimenta corrumpere incipiat; minus ergo nutrito corpore, multo minus lactis generant.

CAP.

CAPUT LXXXIII.

Quid illis, quae iac juſto copioſius, aut craſſum generant, faciendum?

Hæ, ut lactis abundantia minuatur, exercitiis & laboribus validiſſimis uti debent. Si vero ſpiſſum valde eſt, alimenta parci nutrimenti capiant, non ſiccæ tamen qualitatis, aquam ſimul bibant, quotidianisque balneis utantur.

CAPUT LXXXIV.

Ob quam rationem nutrici alimenta acria et ſalſa non concedenda?

Deficit.

CAPUT LXXXV.

Qua ergo diaeta uti debet, quae lac corruptum habet?

Cibos boni facileque digerendi ſucci aſſumat; ſed & ad hypochondria attendatur, ſi hæc forte non coquant, aut forte viro utantur; potusque quosdam aſſumant, qui malam humorum qualitatem corrigere valeant, ut ſimul & lac bonam qualitatem adipiſcatur.

CAPUT LXXXVI.

Quomodo medebimur iis, quae lac aquoſum habent?

Rarus ſit iis balnei uſus, & vinum bibant. Frequenter cibum aſſumant, eum vero maxime, qui ſolidus ſit & nutriens, uti ſunt obſonia ſicca. Ova ſimul indurata & frixa, carnesque ſuillas & caprinas comedant.

CAPUT LXXXVII.

Quoties indies balneo immittetur infans?

Semel quidem erit balneo immergendus, & urgente neceſſitate quadam etiam bis in die. A frequenti enim balneo corpus liquefit.

CAPUT LXXXVIII.

Quis locus balneo infantis deſtinandus?

Obſcurus & temperate calidus; vitabiturque pro hac operatione frigidus, vel ultra modum calidus.

CAPUT LXXXIX.

Quomodo diſponendum eſt lavacrum?

Sedere debet obſtetrix, junctisque genubus; linteo femoribus injecto infantem excipiet, demptisque faſciis, oleo illum tepido innunget. Injectæque in pelvim aquæ calidæ, limpidæ, odoreque carenti temperatum caloris gradum conciliabit; exinde ſiniſtrâ ſuâ manu infantem ſub axillâ ſiniſtrâ ſic tenebit, ut illius thorax ſuo cubito incumbat. Deinde demergens illum leviter in aquam dorſum ejus primum ſovebit; tandem ſupine inverſo partes etiam illas aquæ immerget, ut omnes tam colli quam axillarum ſordes ſollicite abſtergantur. Immiſſo poſtea in os infantis digito ſalivas ejus aufferet. Sed & linguam ejus & gingivas molliter fricabit. Deinde ſuſpenſâ manu verſus pubem (ventrem) premat, quo ille ſui officii admoneatur. Verum cum corpus ejus aliquantulum calefactum ſufficienter ablutum & ſublevatum viderit, aquæ denuo ipſum egelidæ immergere oportet, ut ſic ſenſim infans aquæ frigidæ uſui aſſueſcere poſſit.

CAP.

CAPUT XC.

Quare poſt balneum ſurſum ſublatis infantis pedum plantis caput infra pendet?

Ideo, ut hac declivitate omnes articulorum juncturæ extendantur. Cum enim ſic ſpina ſpatium manifeſtum accipiat, illæ (juncturæ) commodiſſimo ſpatio committuntur, ſic ut ſibi impedimento eſſe non poſſint.

CAPUT XCI.

Quomodo ungere infantes oportet?

Primo quidem prone decumbentes, deinde etiam ſupinos, ſubſtrato tamen prius propriis femoribus linteo, ſic ut ſub totius corporis inunctione partes modo extendantur, modo inflectantur. Simul pedes ſingulasque partes ſic confingere oportet, ut, quæ incurvata eſſe debent, premantur. quæ gracilia eſſe oportet, coarctentur, & quæ tandem protuberantia, educantur. Simul oculos ipſos propriis digitis leviter perfricare debet; caput ejus in rotundam formam configurare, genuum rotulas in motum ducere, deinde totum corpus extendere & remittere, omnesque par-

partes ad proprias functiones peragendas instaurare.

CAPUT XCII.

Ob quam causam oleo infantis oculi obliniuntur?

Ideo ut tunicæ, quæ tnnc (quodammodo) immobiles sunt, relaxentur & abstergantur, quo fit illis integra visus facultas.

CAPUT XCIII.

Cur post balneum infantis aures et nares ejus exsiccari jubemus?

Ne forte, cum tener adhuc sit infans, remanente in auribus ejus liquore, meatus refrigerentur & infirmentur.

CAPUT XCIV.

Post quantum a balneo temporis spatium erit uberibus admovendus infans?

Post non longum: cum scilicet omnes a balneo turbæ compositæ fuerint. Si autem citius admoveatur, lac corrumpitur nec nutrit. Quin & ipsa nutrix, si balneum non coxerit prius,

prius, ſed ſic ubera præbuerit, infanti nocebit. Melius igitur eſt, ſi balneum digerat, & reſiccatis ſic prius mammis, infantem admoveat.

CAPUT XCV.

Quomodo ubera praebere debet?

Manibus apprehenſum infantem utrivis lateri admovere, & ad utramque mammam convertere oportet, ſic ut quodammodo manum dextram infans ad ſiniſtram liberam habeat, & utrique mammæ admoveatur. Dein ori ejus immiſſam papillam teneat, & quodammodo latenter premat, ne laborioſa fiat infanti ſuctio.

CAPUT XCVI.

Quid poſt ſomnum nutricem facere oportet.

Deambulare non nihil debet & mammas fricare, ut inſpiſſatum a ſomno lac ſolvatur; & ſic infantem uberibus admoveat.

CAPUT XCVII.

Quoties lactare infantem intra diem debet?

Soepius quidem, cum unicâ vice, quantum illi ſufficit, capere non poſſit infans; Si enim diutius ſuxerit, defatigatur; & bono lacte brevi exſatiatur. Definitus nullus alius hic modus; Sed, cum videris ſugere omnino eum velle, mammis eum admoveto, ſic tamen, ut neque ante balneum, neque poſt idem unquam illi præbeantur ubera.

CAPUT XCVIII.

Quid mali accidit infantibus, ſi ante vel ipſo in balneo ſugant?

Male mulctantur infantes ante vel ipſo in balneo uberibus admoti; Ipſos enim multis variisque morbis corripi neceſſe eſt.

CAPUT XCIX.

Quibus indiciis novimus infanti alimentum praebendum eſſe?

Tunc quidem cum hypochondria ejus cava vel collapſa fuerint; ſed tantum ſimul temporis præterfluxerit, ut alimentum capere poſſit.

ſit. Os præterea aperiet, labiaque continuo movebit. Et ſi digitum intra labia ejus moveris, ipſa premet, & cum quodam murmurante vagitu ſuget.

CAPUT C.

Quomodo diſtinguemus infantem non adeo ob alimenti penuriam, quam alias ob cauſas ejulare?

Præcipue faſciam perſcrutantes utrumne adſtricta magis eſt, vel forte decumbens infans pedem aut manum contorſerit, vel ſit, quod eum pungat; vel forte etiam ob alimentum vel lac copioſius aſſumptum vagiat. Inquirere præterea oportet an non majori ſtragulorum pondere moleſtetur, vel contra tenuioribus coopertus jaceat; vel ſolis ardoribus aduratur. Si enim a re quapiam punctus fuerit, ſubito ejulare incipiet. Stragula vero utrum plura vel pauciora ſint ipſa inſpectio vel tactus deteget; Erit enim infantis corpus vel frigidum, vel admodum calidum. Si vero ipſum alimenti vel lactis copia moleſtat, ſe hinc inde jactabit, & præcordia elata habebit. Sin ipſum ſolis ardor aduſſerit, cum reſpirationis difficultate rubebit. Hæc tamen

ſi

ſi perſeveraverint, morbus eſt; lac aſſumere non valebit, & corpus contabeſcet. His igitur ex ſignis, omnia, quæ ad eum ſpectant, erui poſſunt, & medela afferri.

CAPUT CI.

Quid faciemus ſi poſt lactationem continuo ejulat?

Dandus eſt nutrici, quæ ipſum majoris cujusdam ſtrepitus ſono & blanditiis placet. Abſit vero ut illum unquam modo quoquam terrefaciat. Neque etiam ſemper aut ſtatim illi ob omnem vagitum lac propinari debet, ſed moram facere. Si vero nutrici admoti (infantes) ejusmodi ejulatibus exerceantur, & lacte inundentur, ipſe ductus galactophorus amplior eſt.

CAPUT CII.

Cum obdormiverit infans, ubi collocandus eſt?

In cunis ſtratis aut lecto, obvelatâ tamen facie, ut neque a majori lucis, aut aeris impreſſione lædatur, aut teneros adhucdum oculos pervertat.

CA-

CAPUT CIII.

Quandonam geſtandus eſt infans?

Ante cibum; ſic ut nunquam poſt alimentum ſumptum geſtetur, ne forte vomitus accidat.

CAPUT CIV.

Quomodo et ob quam rationem bajulandus eſt infans?

Cunæ ſint eo modo penſiles, ut facile & leviter in motum duci queant; ipſæ nempe ſolæ mobiles, baſibus duabus firmis innixæ, quo hinc inde vertantur & moveantur; ita ut infans, cum in cunis fuerit, nutricis manu quodammodo ambulare diſcat. Peracto vero anni tempore vel in ſedili aut curriculo commode bajulabitur.

CAPUT CV.

Poſt quot dies decidere ſolet infantis umbilicus?

Poſt tres aut quatuor dies: quamdiu vero adhæret plumbi uſti pulvere commode curatur.

CAP.

CAPUT CVI.

Quomodo exactam umbilico configurationem conciliamus?

Bullam plumbeam ad denarii ſimilitudinem effingentes imponimus, quæ ipſum proprio ſuo pondere concavum efficere queat.

CAPUT CVII.

Ad quod tempus faſciandus eſt infans?

Secundum quosdam ad dies quadraginta; ſecundum vero alios ad ſexaginta. Nos autem tamdiu illum faſciis ligandum cenſemus, donec integro proprio corpore compactus ſit & firmus; quod quidem illis qui bono cum colore nati ſunt citius evenire ſolet, tardius vero infirmis. Neque vero omnes ſimul faſcias detrahimus, ſed ſenſim & per partes. Si etenim ſimul & ſemel totum corpus nudaverimus, lædetur illa novitate infans & infirmabitur.

CAPUT CVIII.

Quas primum infantis partes ſolvimus?

Manus: præterlapſis tamen aliquot diebus & pedes. Ex ipſis vero manibus dextram primum emancipamus, ſic ut libertate donata proprio motu exerceatur. Poſthâc tandem & finiſtram ſolvimus.

CAPUT CIX.

Quare balneum ingreſſurus infans primum faſciis liberari debet?

Ut ſolutis omnibus vinculis illius habitus magis firmetur.

CAPUT CX.

Quandonam et quomodo ad ſedendum inſtituendus eſt infans?

Tunc, cum ſæpius ſeipſum, ut deambulet, ad ſedendum erigit. (Hac tamen cum cautelâ) ut ipſum circum circa ſtragulis circumdes & munias, quibus fulcire ſe poſſit; neve ab initio diutius ſedeat.

CAPUT CXI.

Quomodo ad deambulandum inſtituendus eſt infans?

Extremitatibus quatuor innixus; projectis videlicet coram eo rebus quibusdam, verſus quas incedere cupiat; ſicque exerceatur.

CAPUT CXII.

Quandonam ad deambulandum inſtituendus eſt infans?

Cum annum integrum compleverit, ſic ut ſtare jam poſſit; erigendus eſt ad parietem; vel imponatur ſedili, cujus pedes rotulis muniti ſint, ut ejus progreſſu infans greſſus figere & ambulare diſcat.

CAPUT CXIII.

Quandonam ablactandus eſt infans?

Poſt annum & ſex menſes, vel duobus annis completis, cum jam dentes plus ſatis firmi fuerint, quo ſolida alimenta non ſolum dividere, ſed ſimul exactius commedere poſſit.

CAPUT CXIV.

Quanam methodo ablactabimus infantem?

Ab aliquot retro diebus ſenſim incipientes cibos illi apponere, raroque eum uberibus admovere; ſic tandem lac illi omnino denegabimus. Qui autem amaris illinire mammas ſolent, nobis non placent.

CAPUT CXV.

Quem primo cibum infanti porrigere debemus?

Micas panis melicrato, condito, aut lacte imprægnatas, aut alicæ ſuccum, vel obſonium e tritico.

CAPUT CXVI.

Qualem illi potum dabimus?

Vinum quandoque; aquam vero frequenter in vaſe vitreo in papillæ formam confiſto & perforato. Quæ vaſis ſpecies ruricolis Staphylis aut πατζηναριον nominatur.

CAPUT CXVII.

Quandonam dentes emittere incipit infans?

Primò quidem a ſeptimo menſe dentes prodire incipiunt, ſed non pariter omnibus,

CAPUT CXVIII.

Quaenam ſunt primae dentitionis ſigna?

Pruritus gingivarum aderit, maxillarum ardor, & in cervice nervorum dolor. Unde frequentius ſanguinolentus humor ex ore vel auribus prodire ſolet.

CAPUT CXIX.

Quibus auxiliis utendum, ne cum dolore et tormine dentes emittant infantes?

A quinto menſe incipiendo gingivæ eorum oleo dulci, adipe recenti gallinæ, & leporis Cerebro frequentius perfricandæ ſunt. Ultimo tandem melle mediocriter cocto ipſas illinies. Cum emicuerit inflammatio fomentis & cataplasmatibus utere: cavendo tamen, ne nutrix ejus vinum bibat, ſed parco alimento utatur.

CAPUT CXXI.

Adverſus pruritum, exanthemata et phlyctaenas quid tentare oportet?

Fomentationes ex aquâ calidâ & inunctiones ex oleo, in quo ceræ parum ſit diſſolutum. Sin exanthemata & phlyctænæ cum ulceribus humidis compareant, utimur iis omnibus, quæ reprimendi & exſiccandi virtute ſunt prædita. Poſt balneum igitur perfundimus eos aquâ calidâ, in qua decoctæ ſint roſæ, juncus odoratus, agrioſycamina, myrtus & mali granati cortices. Cataplasmatibus ſimul admiſcemus plantaginis, intybi, portulacæ & uvæ omphacinæ folia; Illinimusque oleo roſaceo aut myrtino cui adjecta ſunt ceruſa; lithargyrium, & alumen ſciſſile.

CAPUT CXXII.

Sonitum aurium et ſtridorem dentium quomodo curare oportet?

Sonitus aurium & oris ſtrepitus, qui ab humore oriuntur ſic curandi ſunt. Infanti nempe ſæpe melicratum, in quo mel parcum incoctum fuerit, damus.

CAPUT CXXIII.

Adverſus tuſſim quid ei dabimus?

Linctum profecto, qui componitur . . . . . vel fluxum ventris peculiariter ſimul habentes, velut eſt uteri ſuffocatio, & ſanguinis fluxus; licet hæc generatim prædictis illis addere.

CAPUT CXXIV.

Quinam ſunt mulierum morbi, qui a ſtrictura oriri ſolent?

Menſtruorum ſuppreſſio, inflammatio uteri, tenſio, tumor, induratio, & uteri ſuffocatio.

CAPUT CXXV.

Quinam per fluxum corporis adoriuntur?

Si quæ ſtrangurioſo modo purgatur, nec evacuatio procedit. Et ad hæc nonnihil differt, ſi quæ plane non purgatur, ab ea, quæ ratione ſuppreſſionis menſtruorum non purgatur; quia hæ cauſæ morbum indicant. Nam omnino non purgari etiam ſecundum naturam evenire ſolet.

CA-

CAPUT CXXVI.

De menſtruorum ſuppreſſione.

De ſuppreſſione menſtruæ purgationis, aut quotieſcunque ſtrangurioſo modo & cum dolore purgantur, ſic ſtatuimus: Multæ ſunt rationes, ob quas mulieres non purgantur. Primum etenim quædam, nulla exiſtente morbi accuſatione, naturaliter non purgantur; dum aliæ ætate impediuntur, uti vetulæ & puellulæ; aliæ autem vocis exercitio menſtruum ſanguinem conſumunt, uti ſunt cantatrices & virili corpore præditæ. Totum enim ſanguinem, qui purgationi deſtinatus erat exercitiis abſumunt, & in corporis ſubſtantiam impendunt; nihilque ſupereſt, quod uterus pro purgatione recipiat, aſſervet, & quod completo menſe purgationem ſuppeditet.

Aliæ vero ſunt, quæ partium vel totius corporis malâ quâdam diſpoſitione non purgantur. Totius quidem corporis, uti tenues & emaciatæ, aut præter modum pingues & craſſæ. Partium vero ratione menſtrua impediuntur, cum, velut aliquando contingit, orificium uteri clauſum, aut calloſum habent, vel ſuperveniens ibidem quoddam ulcus cica-

trices

trices inducit. Prædictas vero illas cauſas his indiciis detegimus. Si enim naturaliter plane non purgatur mulier; ſana, & ſine ullâ corporis & uteri querelâ vivet, menſtrua licet nunquam appareant. Quæ vero propter ætatem non purgantur, uti ſunt vetulæ & puellæ, ſufficit, ſi interrogatæ ſuam ſimpliciter ætatem fateantur. Mala vero totius corporis diſpoſitio medicos non latet. Si tandem uterus locale quoddam impedimentum habuerit, ab obſtetrice perquiri illud, quo detegatur, curabis; quandoquidem illam menſtruorum purgationem quæ ſuum tenorem ſemper ſervabat, ex eo ipſo morbo non amplius procedere contingit. Illas autem, quæ propria ſuâ naturâ vel ætate non purgantur, medicamentis aggredi nullo modo oportet, ne contra naturæ intentionem operemur. Neque illam, quæ propter exercitia, aut cantum non purgatur. Illis vero, quæ ratione morboſæ cujusdam affectionis non purgantur; appoſite morborum illorum curam applicamus. Si enim hymen occluſus eſt, orificium aperimus; ſin alia ibidem cauſa impedimento eſt, inventa aufferatur. Deviantem ſimul a recto ductu uterum reſtituas. Inflammatio in quantum præſtari id poteſt, ſolvatur. Quæ morbo

bo laboraverunt, & extenuatæ ſunt refocillentur. Admodum pingues & craſſæ graciliores efficiantur. Omnium vero prædictarum morbos & ſigna & curationes in ſequentibus peculiariter expoſita, unde curare illas valeas, reperies. Atque omnium primo de ſuppreſſione menſtruorum, ab hac etenim initium facimus. Strictură igitur & inflammatione in utero ortis ſupprimuntur aliquando menſtrua, quandoque cum dolore ſtrangurioſe feruntur. Signa autem talia tunc adeſſe contingit: Tenſio & dolor lumborum, pubis & inguinum. Adeſt præterea capitis dolor & cervicis, qui frequenter & oculorum baſibus communicatur. Appetitus deletur, aures ſonant, inflammatur cum rubore facies, phegmone ſimul mammarum adeſt, & partium muliebrium ficcitas; quæ omnia in purgationis dies concurrunt. Et hæc quidem cum prædictis ſignis mulieri accidere ſolent, quibus & dolores conjunguntur. Collocanda igitur erit in cubili moderate calido & lucido; lectoque molliter ſtrato, cooperiendaque ſtragulis novis & piloſis, ſicque duobus diebus nihil aſſumat. Loca vero illa in quibus dolorem, tenſionem, & pondus ſentit, omnis generis fomentis, vel linteis calidis foveantur;

tur; Sed & vesica, quæ oleum calidum continet, non repleta tamen, appositè partibus ejus imponitur. Post fomentationem vero tota illa loca linteis mundis oleo immersis & expressis cooperiantur. Cataplasmatibus præterea cum melicrato coctione paratis ipsam obvolvemus, & adveniente tertio die, postquam illam oleo simplici inunxerimus, & aqua calida foverimus, cibum ei simplicem, & calidum porrigemus. Si vero prædicta symptomata increverint, dolorque augeatur, venæsectione potius illam secundo vel tertio die curabimus; dumque post venæsectionem vires mulier paulum recuperavit, cum oleo dulci, aquâ cali dâ, aut analepticis seminibus lini, fœnu græci & raphanorum (balneum parabimus) sic ut cum eidem insederit, iidem ipsi liquores ad interiora partium penetrent. Et postquam balneum digesserit, fotam & inunctam ad cibum simplicem capiendum invitabis, id est ova sorbilia, panem & aquam, & obsonia mollia. Sit autem aqua tepida: tandemque resocillata dormiat. Simul ex eo tempore, donec morbus indies medicamentorum applicatione ad declinationem vergat, plus de die in diem, si vires ejus permiserint, cibi capiat. Tertio vero a venæsectione die, in

in-

inſultu quidem doloris, augmento vero morbi cucurbitulam affigere debemus. Remittente autem dolore ipſum locum, qui in pube vel hypochondriis deſignatur, ſcarificabimus. Perſiſtente tamen adhuc dolore, iis ipſis locis hirudines commode applicamus, & tandem ſanguinem ſiſtimus, vulneribus autem ab hirudinibus factis unguentum imponimus. Et ſi neceſſitas exigit denuo cataplasmata e prædictis ingredientibus admovemus, & ſpongiis ſuccorum uno aut altero imprægnatis ipſa illa loca fovemus. Sed & olei dulcis & calidi oxybaphi menſuram (id eſt uncias duas cum drachmis duabus) injicimus. Adhibemus etiam peſſos ſimplices, inter quos præcipue ille eſt, qui ex oleo dulci & calido paratur; ſic ut intincta in hunc lana imponatur; aliquando autem & foenugræcum & mâlvam adjicimus. Præter hos paregoricos peſſos alii hac methodo parantur: foenugræcum ſollicite lævigatum aſſumatur, ſic tamen ut tantundem linoſpermi, & radicis herbæ althææ recipiat; dein affuſâ aqua decoquantur; cum autem ſpiſſiorem conſiſtentiam acquiſiverit liquor, adipe anſerino aut gallinaceo ibidem adjecto & diſſoluto, cum plumis agitentur, & ſic liquor commiſceatur. Sed cum copioſiore illo liquore

quore & palmæ pingues rami decoqui poſſunt, ſic ut cum macerati fuerint, ablatis, quos exterius habent corticibus, lævigentur, & ſic liquores miſceantur. Sed frequentius & melilotum probe contuſum, & per cribrum trajectum admiſcemus, aut ipſum linteo deligatum incoquimus; ſic & palmas ibi decoquimus, & ramos ipſarum contundimus. Et hæc quidem ita accuramus, ut morbus in melius vergat. Sed & in curru ipſas collocamus, & motu exerceri jubemus. Factâ autem morbi declinatione purgatio ſponte apparere ſolet. Tranſacto vero aliquali tempore in balneum deferenda erit; uteturque cibo vario, motu, exercitiis, & frictionibus; primum totius corporis, tandem etiam ipſius uteri, quæ hac methodo inſtitui debent. Cum in ſemicupio ſederit, aut balneum ingreſſa fuerit, ibi mulierem cum ſpongiis aut lanâ ab umbilico ad loca infra poſita usque, ſine illatâ moleſtiâ, ſic fricabunt, ut indies ejusdem frictionis augmentum faciant. Poſt ſemicupia autem vel balneum nuguento ex oleo ſuſino aut ſampſuchino parato partes inungent, & interne in orificium inducent. Quo autem major ſit profectus peſſis etiam externe applicandis uti poſſumus, quæ recipiant ceram, therebinti-

nam

nam, adipem taurinum, medullam cervinam, oleumque cyprinum. Atque cum malagmate diachylo ſoluto peſſum optimum conficies. Et leniens illud, quod a ſampſucho nomen habet, commode applicatur. Ultimo tandem libianum majus. Sic tamen ut ſi purgationem hæc produxerint parciorem, ultimo ex oleis ipſis in vaſis ſemicupia pares. Vel quod vero proximius per Cateona ipſas curabimus.

CAPUT CXXVII.

De uteri inflammatione.

Inflammationem uteri multæ cauſæ efficiunt. Quandoque enim frigus illum refrigerat. Quandoque vel a protervo labore, vel a frequenti abortu oritur; vel ſi obſtetrix male in partu officio ſuo functa ſit. Et erit vel totus uterus inflammatus, vel quædam eius partes. Quotiescunque vero totus uterus inflammatus eſt, dolor ſimul ejus accedit cum duritie, ſiccitate & ardore; præterea lumborum, partiumque adjacentium, & inguinum gravitas adeſt. Pulſus vero denſus & parvus reperitur; ſtomachus male affectus eſt cum oppreſſione aliquando pectoris. Et cum in pejus ruerit malum; ſingultus ipſam invadit cum dolo-

dolore cervicis & capitis nec non oculorum, maxime vero ad radices. Præterea frequentior urinæ excretio, dum interea alvus impeditur. Ipſa loca intumeſcunt, tenduntur que cum febribus acutis, mentis alienatione & ſpasmo. Quotieſcunque vero de moleſtia orificii uteri quæruntur, digitumque obſtetrix immittit, occluſum ſe contingere invenit. Accidit ut bubo illi ſuperveniat, tenſioque ad pubem pertingat. Quotieſcunque vero in uteri cervice, partibus ei adnexis, aut in ipſo ejus orificio tumor cum inflammatione reperitur, ſic ut in conſenſum doloris venter trahatur; tum ſimul quominus ambulet impeditur mulier, ſimul & urinæ aut alvi retentio aderit, aut plane utriusque excretionis impedimentum. Eſt autem aliquando illa pars, cui colon; aliquando vero illa ſuperior cui veſica incumbit; alias cervix mediante ſua cum aliis partibus connexione, & inde deambulationis impedimentum. Si vero in baſi ejus quæ dactylion (annulus) nominatur obtinet inflammatio; exinde dolor & tumor foris apparebunt, & alvus impeditur; ſin in lateribus; ibidem tumorem inflammatorium & dolorem invenies. Si tandem in ipſo uteri fundo; dolor erit perpetuus, & tenſio pondusque

que in ipsâ umbilici regione sentientur. Frequentius ipsum uteri orificium revulsum erit, dum, interne versus superiora attolletur, sic quidem, ut si illud per obstetricem examinaveris, nullam uteri accusationem esse respondeatur; dum interea totum uterum inflammatio occupat. Non solum verò in omnibus ejus partibus superius memorata accidunt, sed illis præterea omnibus quæ cum ipso connectuntur tensio communicatur. Ipsa vero abdominis integumenta, tumore inflammatorio multum invalescente, intenduntur; quod etiam nonnunquam præter omnem uteri accusationem accidit, solis nempe affectis integumentis; cum vero una eademque utriusque mali sit curatio, hæc distinguere superfluum duxi. Ut vero ea, quæ ad hujus morbi curationem pertinent, memorem, ea poterunt in usum vocari, quæ superius præscripsimus iis, quibus menstrua vel suppressa sunt, vel cum dolore procedunt. Siquidem & has in cubili mediocriter lucido, & calido decumbere præcipimus, tranquillas esse, atque sic duobus diebus a cibis abstinere. Manibus interea calidis earum extremitates foveantur, lanisque cooperiantur. Sed & tertio die, si inflammatio augeatur vena se-

ſecanda erit, & ſemicupia in uſum vocanda, nec non cataplasmata e ſeminibus imponenda. Quodſi perſtiterit inflammatio venam in ipſa cervice ſcarificabimus & hirudines admovebimus. Spongiis præterea ferventibus liquoribus imprægnatis & expreſſis fovemus, prædictoque unguento & peſſis utimur. Tandem morbo mitiore facto balneo varioque cibo, vinique potu ipſas recreamus. Si vero huic inflammationi febres ſimul adjunctæ fuerint, his conveniente medelâ, velut in tractatu de febribus expoſitum reperies, occurrimus. Ea vero omnia, quæ Antiquitas, vanâ opinione, velut inflammationi adverſantia præcepit, reprobamus: id eſt ſuccum uvæ omphacinæ, aut oleum roſarum, aut rutae cum lanis ſordidis impoſitum, vel lintea cum ſelini lævigati foliis. Hæc etenim propriâ ſibi acrimonia inflammationem augent & nutriunt,

CAPUT CXXVIII.

De Satyriaſi.

Eſt quidem virorum fœminarumque communis paſſio Satyriaſis; viris tamen magis familiaris. Inde nomen Satyriaſis accepit, quod

Sa-

Satyros veteres fabulæ immoderate in venerem ferri ſcriberent. Mulierum vero Satyriaſis conſiſtit in pruritu pudendorum cum dolore, ita ut impatienter manus illuc ferant cum inſatiabili virorum deſiderio, depoſita nempe omni pudoris vereeundiâ. Si igitur hic morbus ab utero oriatur, verecundiam ejus auffert, illasque quadantenus, ut ſui copiam faciant, inducet. Eandem vero curationem adhibemus, quam in ſuppreſſione menſtruorum & in uteri inflammatione propoſuimus.

CAPUT CXXIX.

De *Suffocatione hyſterica.*

Suffocatio, quæ ab utero eſt, a græcis πνιγμος ſtrangulatio dicitur. Ex eo igitur mulieres nominibus a πνιγος, ſtrangulatione deſumptis nominatæ ſunt. Eſt vero hæc ſuppreſſio ſpiritus ſeu reſpirationis cum omnimoda immobilitate, utero ſcilicet ad thoracem delato. Fit vero etiam mulieribus ſuffocatio eo modo, ut quaſi mortuæ cadant. Oritur autem hic morbus a frequenti abortu, difficili partu, longâ viduitate, ſuppreſſione men-

menſtruorum, & phlegmone uteri. Signa autem morbi ſequentia ſunt. Ad ſuperiora appellens uterus Thoraci incumbit, omnem que cum privatione vocis ſenſum amittunt. Dentibus autem appreſſis ſtrident, pedesque & manus aliquando tument; quandoque ſupinae jacent, & hypochondria ſublimia attolluntur; expanſusque thorax volumine augetur; ſitæ in fronte venæ tumidiores conſpiciuntur, dum ſudor frigidus per faciem, & cervicem diſtillat; Pulſus aut nullus aut minimus reperitur. Quandoque citiſſime ad ſe redeunt; & ſurgunt, quæque paſſæ ſunt, norunt; Caput tamen dolent & cervicem, & quandoque delirant. Eſt hic morbus ob vocis privationem morbo lunatico (Epilepſiæ) & apoplexiæ ſimilis; utpote quæ lethargico, & cataleptico modo obmuteſcunt: ab iis vero diſtinguitur, quod iis, quæ epilepticæ ſunt aut apoplecticæ, & quæ quodammodo vermibus laborant, nulla uteri accuſatio concurrat, uterusque in ſitu ſibi proprio reperiatur. Si vero uteri ſuffocationem patiantur, efferveſcet uterus, & cum ad ſuperiora pervenerit, cadunt; ex eoque συμπιπτουσαι vel deciduæ nominantur. Et ſub paroxysmi finem, poſt ſpasmum, ſalivam copioſam profundunt, pulſum

ſum majorem habent, & cum ad ſe redierint, totius corporis dolorem ſentiunt. Quæ autem apoplecticæ ſunt, & ipſæ quidem majorem pulſum habent, & præſentia mala ſi effugerint, paralyticæ evadunt. Hyſtericæ autem aut parvum, aut celerem & denſum pulſum habent. Diſtinguuntur autem ab hyſtericis catalepticæ & lethargicæ, quod ſemper febrem comitem habeant; hyſtericae vero numquam. Quae tandem vermibus laborant, inteſtinorum vellicationes ſentiunt, verminoſorum pulſum habent, ſanusque eſt uterus. Et haec quidem eſt hyſtericae paſſionis a congeneribus morbis diſtinctio. Suffocatio vero eſt morbus a ſtricturâ, eaque quandoque diuturnâ, ortus. Quare curationem ſic adornavimus, ut quotiescunque primum invadit morbus, paregoricis ad moderamen redigatur. Cum autem diſparuerit, frequenti vero recidivâ affectio in chronicam abiverit, per metaſyncritica curabitur. Cum igitur in hunc morbum mulier inciderit, collocabitur in cubili calido & lucido, hac tamen adhibitâ cautelâ, ut lectisternia ſub capite ſubliniora ſint, ut erecta quodammodo jaceat, pedibus & manibus recta extenſis. Ipſo eodem in morbo oculi diſtorqueri ſolent, menteque frequentius alie-

tur. Sic autem excitanda erit admovendo nempe partibus mediis fomenta, quae calorem concilient; manibusque calidis omnes extremitates foveri curabis. Sin aphonia illa diutius perſeveraverit, multum illi commodi cucurbitulas ſiccas pectini & inguinibus admovendo, procurabis; Lanis ſimul mundis omnes extremitates cooperiantur; osque illius quadantenus aperientes, aquam calidam inſtillamus; exinde melicratum adjicimus, motumque illi in lecto penſili conciliamus. Poſtquam vero mentis compos denuo facta fuerit, ſi nulla debilitas adſit, ob quam, praemiſſâ parcâ cibi refectione, impediatur, ſtatim vena ſecanda erit, & injectionibus ex oleo factis, & ſemicupiis erit curanda; inunctaque tertio die cibum ſimplicem capiat; donecque morbus declinaverit, quotidianis cibis nutriatur; cataplasmatibus ſimul & fomentis curetur, nec non prædictorum applicatione. Factâ autem declinatione unguentis, & emplaſtris ſimplicibus utimur, eamque balneo, cibo vario, bonoque vino refocillamus.

Si vero frequentius hæc morbi ſpecies invadat, morbusque diuturnus fuerit, prædictam methodum, auxilia, appropriataque exercitia in uſum vocamus. Dein metaſyncri-

critica applicamus, quæ in dropace ſolito, cucurbitulis metaſyncriticis, inſolatione, cataplasmatibus acerrimis, ſemicupiis, & ſinapismis conſiſtunt. Si vero minor ab his profectus obtineatur, heleborum, intervallo inter ſingulam radicis repetitionem facto, exhibebimus. Deinde amaricantibus & aquis calidis utere, quorum præfatorum omnium rectus uſus in poematico tractatu præſcriptus eſt. Damnamus autem veterum medicorum errorem, qui omnis generis foetide olentia naribus obtrudunt, uti ſunt pili uſti, extinctæque lampadis odor; Sed & caſtoreo & reſina virosisque omnis generis nares inungebant ſuperiusque retinebant. Præterea ſuaveolentes peſſos e nardo & ſtyrace interne verſus uterum intrudebant, quæ eâ inducti ratione faciunt, ut nempe uterus viroſa illa fugiat, ſeque ad ſuaveolentia convertat. Quidam autem varios ſtrepitus, velut cymbalorum & tympanorum ſonum adhibuerunt; Alii autem eidem fundamento innixi ſternutatoriis caput implentes aceto etiam acerrimo nares irrigabant. Sunt autem hæc aliena, & vaniloquis, nihilque in bonum proficientibus reliquenda. Quin viſa mihi ſunt nedum lectu, multo magis ſcriptu moleſta.

ris, & validâ inflatione hinc inde migrat, quibusdam vero ſtabilis permanet. Accidit autem quandoque, ut ſeipſum manifeſtet, & diſpareat oedema. In hujus medelam ea exhibebimus, quæ in ſtricturâ & inflammatione uteri jam crebrius docuimus. In id tamen præcipue erit incumbendum, ut hærentem in orificio thrombum adhibita omni diligentiâ obſtetrix perſcrutetur, & ſine violentiâ avellat. Si autem chronicus fuerit morbus, tunc oedema illud auxiliis metaſyncriticis, ut in uteri ſuffocatione præcepimus, utentes curamus. Tunc epithema a ficubus dictum, vel a ſeminibus, vel polyarchium, vel laurinum imponimus. Curamus autem eas balneo aquæ inſidere, in qua paſtinacam, daucum creticum, & pulegium incoxerimus. Verum peculiariter artemiſiam adniſcemus, porri faſciculum, hyſſopi & lauri. Ex his omnibus coctis ſemicupium paramus. Peſſos præterea cum prædictis ingredientibus conficimus, ſic tamen ut pulegium ſimul recipiant & nitrum, rutam & bilem taurinam, quibus omnibus commixtis, peſſum adornamus. Eſt autem & alius peſſus, qui recipit caricarum pinguium diligenter lævigatarum, ſic ut earum ſemina diſpareant dr. j. Cumini dr: ij Aphronitri dr: j.

Peſſi

Peſſi autem omnes aeerrimi cum lanæ fuerint inducti in oleum aut lac intingi debent, & ſic imponi. Cucurbitulas autem metaſyncriticas ipſis iisdem partibus commode affigimus, & hinc inde fortiter trahendo adducimus. Jubemus præterea aqua calida uti, ultimo autem frigidæ balneum ingredi.

CAPUT CXXXII.

De *Phlegmone uteri.*

Utero phlegmone affecto talia ſigna accidunt: Durities ſub umbilico cum quadam inflatione, ſic quidem ut digito ſi prematur, cedat, ſeque paulo poſt rurſum reſtituat. Ab dominis vero cutis proprium ſibi colorem non habet, & digitis admotis affligitur. Sed & hoc in morbo eadem exhibemus, quæ in capite de uteri oedemate fuere præſcripta. Et poſt injectiones ex oleo ſimplici in ſinum factas, etiam oleum cyprinum & irinum injicimus.

CAP.

CAPUT CXXXIII.

De *uteri* Duritie.

Tranſacta inflammatione uteri durities oritur & hæc quidem quandoque ſolum partialis. Habet autem hæc ſigna: Externe durities quædam apparet; ſic autem detegitur, ſi nempe digitum induxerit obſtetrix, dextreque intruſerit, dolorem quemdam percipit mulier. Præterea cum aucta fuerit ipſa hæc durities, quæ (ſuo pondere) trahitur, dolorem in renum regione, ad inguina, & pondus in ipſo pectine ſentiet. Si vero in ipſa uteri cervice durities fuerit, foris quidem nullus invenitur tumor, cum autem obſtetrix digitum in orificium miſerit uteri, ibi durities & hians orificium invenitur, ſic ut propter puncturas & dolores viri admiſſionem mulier ferre non poſſit. Nam hæc cauſa (Scirrhus nempe uteri) a callo in hoc differt, quod callus in totum nihil ſentiat. Curationem eandem admittit, quæ in ſtricturâ uteri deſcripta eſt, hancque adhibebimus.

CAPUT CXXXIV.

De *dolore uteri.*

Dolor uteri poſt partum ſequentia ſigna habet. Cum uterus ſeipſum verſus ſtomachum converterit, dolor oritur inſignis, & corpus affligitur. Quandoque etiam exinde exanimantur. Comatoſo videtur quodammodo morbo correpta. Differt autem ipſe hic morbus ex eo, quod neque oculi pervertantur, nec ſpuma defluat, neque nervi convellantur. Caroſi ſimul detineri videntur. In quibus autem frequenter afflictionem paſſæ fuerint, perpetuo exinde morbo obruuntur. Si igitur ſine omnimodâ virium proſtratione morbus fuerit, ſanguis detractus juvat. Sin parca fuerit, cucurbitulæ inguinibus affigantur. Si vero ſolito diutius (ſoporoſa) jaceat, naribus ejus apponere oportet lanam tinctam, & ſordidam igne fumigantem, vel quidquid aliud odore ingratum. Quin & aquæ frigidæ ipſam perfuſio juvat. Vel rutam cum melle, aut oleo cyprino lævigatam, vel quale demumcunque aliud cataplasma calidum apponere oportet, dum interea coxas & corpus ejus perfricamus. Dein cum ad ſe redierit, totum corpus vino per-

perfundes, vel etiam illud potandum dabitur, non tamen ea copiâ, quæ ſolitam hujus corporis portionem ſuperet. Sed & ſinapismum ventri impones. Tertio vero die aut quarto imponendus eſt, donec & corpus rubeat. Si durities permanſerit, moderate emollire videtur ſelinum in lacte ſolutum, dein lævigatum. Deinde ipſum illud primum in lacte coctum cum cerâ albâ, medullâ cervinâ, oleo irino, aut axungiâ tauri & roſis mixtum. Danda etiam eſt potio caſtorei, aut cyperi eadem doſi. Si vero uterus exulceratus fuerit, unguentum e roſis & adipe porci recente, quibus albumen ovi admiſcebitur, paratur ſicque applicatur. Vel admoveatur utero ſuffimigium e ſulphure apyro, quod dolorem tollens juvat. Si vero vitiata fuerit mulieris purgatio, colocyntidos ſiccæ exuſtæ pulvis inguinibus, & infra mammas impoſitus juvat. Sin purgatio adeſt, ea exhibeantur medicamenta, quæ ſanguinem promovent, uti ſunt coſtus, pulegium, vaccinia alba, aut peplium, calamintha, ſatureja & hyſſopus. Cibos capiat accommodatos porrum, rutam, cuminum, allia, ſinapi, & omne legumen acre. Si vero ſanguis, qui ab interioribus partibus prorumpere ſolebat, nunc e naribus pro-

flu-

fluat; colocyntis uſta per tres aut quatuor menſes inguinibus erit imponenda. Triginta autem præterlapſis diebus a morbo curatam ſalutabis. Quodſi tamen ſanguis non appareat, & emicantem capitis dolorem videris, tunc ſanguis e brachiis mittendus erit, ſicque eam ſtatim curabis.

CAPUT CXXXV.

De *molâ uteri.*

Morbus mola dictus induratio eſt uteri a prægreſſa inflammatione, a quâ totum abdomen ita diſtenditur, ut prægnans mulier eſſe videatur. Quandoque vero generatione in utero factâ, nihil inde niſi caro augmentum capit; unde immittens obſtetrix digitum in uteri oſculum duritiem illam ipſam reperit. Aliquando tamen totus uterus ex hoc morbo patitur, ſic ut totum abdomen cum lapideâ duritie volumine augeatur, reliquumque corpus cum malo colore & anorexiâ contabeſcat. Dictus eſt autem mola (morbus) a pondere, & quod tarde moveatur. Diſcernimus autem eam, quæ molâ laborat, a prægnante muliere, licet ſub initium utrique catamenia non profluant, mammas turgidas habeant,

ano

anorexiam patiantur, pondus in renum regione ſentiant, abdomenque indies volumine augeatur, ex eo, quod illa quæ nempe mola laborat, indies puncturas & dolores percipiat, præterlapſo tempore foetus motum non ſentiat, quem prægnantes mulieres præterlapſo quarto menſe percipere incipiunt. Transacto autem decimo menſe abdomen femoraque media volumine omnino augentur, ſic ut hydropicus mulieris morbus eſſe videatur. Sed hydrops ab eâ quæ molam patitur ex eo diſtinguitur, quod percuſſum abdomen reſonabit, preſſumque digitis quandantenus cedit. Hunc morbum incurabilem plurimi declaraverunt, dum quidam ſtatim ſub initio curari poſſe autumant. Nos autem velut morbum chronicum ſic & molam tractamus. Sic ut a paregoricis, mediantibus, fomentationibus, cataplasmatibus, & ſcarificatione, adhibitisque fomentis & enematibus, peſſis emolientibus ſimplicibus, uti eſt diachylum, & illud Mnaſei inchoantes, tandem nos ad metaſyncritica convertamus; primùm eas analepticâ periodo recreantes. Dein metaſyncritica adjicimus, ut ſunt dropaces, impoſitiones cataplasmatum, frictio, fortis tamen, ſinapismus & emplaſtra, præſertim de ſemi-

ni-

nibus, polyarchium & laurinum, fomentationes e carminativis, ſemicupia ſimul metaſyncritica. Et ſequentibus cum fructu utimur: aquâ nempe in quâ lauri decocti fuerint manipuli, hyſſopus; mentha, marrubium; Peſſis demum, qui butyrum, ſuccum hyſſopi, adipem anſerinum, medullam cervi, & cerebrum ejus recipiant; mel præterea & ficus pingues tenuiſſime lævigatas & oleum vetus. Sic eam in aquam calidam inducimus & natare jubemus; vel ex eâdem ipſâ aquâ ſemicupia paramus. Perennante morbo etiam heleborum dabimus, ſed & ſuffimigia ſupponemus. Verum ſuffimigabant veteres maſſâ e croco, ſtyrace, myrrha, reſinâ & artemiſiâ paratâ. Dein decoxerunt pulegium & oleum, earumque fomentationi deſtinaverunt; quin & cardamo in aquâ decocto uſi ſunt. Quæ omnia, ſiquidem plurimis utilia eſſe queant, approbavimus.

CAPUT CXXXVI.

De *Haemorrhagia uteri.*

Hæmorrhagia uteri ex partu difficillimo, abortu, aut exulceratione oritur; cum nempe

ob

ob vaſorum rupturam major ſanguinis copia in ſinum muliebrem effunditur. Conſequitur autem major mulieris laborantis corporis debilitas, tenuitas, pallor corporis & anorexia. Eſt autem morbus ille periculoſus, ſiquidem, cum fluxus nonniſi cum magna difficultate cohibeatur & ſiccetur, omnis aliquando ſanguis transfluat. Cæterum hæ omnes, dum cura in iis inſtituitur, jacere debent in cubili parvo & obſcuro, & ægra in lecto pedum extremitates magis elevatas habere debet, obſervata omni quiete & tranquillitate corporis; Omnis enim motus fluxum promovet. Sic tamen decumbat, ut pedes complicati ſint. Spongiis interea magnis, aquâ frigidâ aut oxycrato imprægnatis has partes humectare, veſicam nempe, renes & inguina, ſic tamen ut crebrius mutenter, ne corpus, æſtate præſertim, incaleſcat. Extremitates omnes conſtrictæ teneantur, & faſciis ligentur. Omnia aquæ frigidæ ſubmittantur, facies etiam aquâ recenter hauſtâ perfundatur, & totum corpus ejus flabellis ventiletur. Sed & caput ejus oleo hiſpanico frigido inungimus & per intervalla acetum ſorbillandum damus. Præterea ſemicupia cum oxycrato paramus, vel cum aqua in qua myrtus, juncus odoratus,

tus, agriosycomora, granatorum cortices, cæparumque pelliculæ, & asphaltum incocta fuerint, quibus coctis & refrigeratis mulier insideat. Si vero quod corporis motus hæmorrhagiæ adversetur, semicupiis uti nolueris, poteris hanc aquam injicere; aut succum plantaginis, rubi, intybi, aut uvæ omphacinæ, aut psylii herbæ in pessi formâ applicare. Persistente autem morbo, hypocystidem, acaciam, & selinum in aceto soluta exacteque lævigata ut pessum cum lanâ imponere poteris; quibus tamen ingredientibus omphacii nonnihil addes. Et lana mollis aceto imbuta orificio uteri commode applicari potest, quæ defluentem sanguinem excipiat, ne compactus ibidem has ipsas partes adurat. Erit autem lana illa crebrius permutanda. Cucurbitulæ præterea, quibus vis sanguinem sistendi inest, multâ cum flamma iis ipsis partibus affigantur, sic ut cum moram ibidem aliquam fecerint, rursum aufferantur. Adhibetur etiam epithema, quod ex palmulis componitur, admixtis cydoniis, alumine scissili, gallarum nucibus, aloe, hypocystide, acacia, & omphacio, quæ omnia cum oleo & cera incorporantur. Vel parantur epithemata illa ex herbis, utpote portulaca nigra, psyllii herba,

ba, uva omphacina (oenanthe Dioſcoridis niſallor) plantagine & intybo, quæ omnia lævigata cum aceto commiſcentur, vel etiam cum palmulis in aceto coctis. Utimur etiam peſſis gymnaſticis dictis, qui habent gallarum nucem, thus olibanum, chalcitem, & terram ſigillatam, ſic ut pulverizato ſucco ex prædictis herbis cuipiam admiſceantur. Vel etiam pulverem ſpongiæ uſtæ, qui hac methodo præparatur. Spongiam recentem pice liquida imbutam in ollam novam immittes, & relinques, donec ſic combuſta fuerit, ut in pulverem redigi queat; hujusque cochlearis menſuram cum prædicto ſucco commiſcebis, vel cum ovi albumine lævigabis. Verum ſi forte jugi ſanguinis fluxu ardor ibi appareat, aut exulceratio, non timere magnopere debemus, illudque trohiſcis dyſentericis curamus. Et ſi quid prorſus periclitaretur, ſenſim tamen illam curare interea oportet, ut morbi illius (hæmonrhagiæ ſane) diſcrimen evadat. Cibos apponimus vi ſanguinem ſiſtendi præditos, id eſt oryzam, lentes, polentam cum aceto coctam, & cum oleo hiſpano conditam. Dabimus eitam intybum, lactucæ caulem, & ova indurata. Ex avium genere columbam dabimus, aut perdicem aut gruem

cum

cum oxycrato, myrti fructu & oleo hiſpano coctas. Ultimo tandem vinum exhibemus; & cum integram valetudinem recuperaverit, tardius eam lavari permittimus.

CAPUT CXXXVII.

De *mulieris ſanguinis fluore.*

Hic mulierum morbus ex humorum abundantia oritur. Cum nempe a longo tempore (humor) ex utero effunditur varii coloris, mulier autem quæ ipſum fluxum patitur ab ipſo utero malum colorem corporis habet, & anorexiam patitur, intumeſcitque, cum deambulare coeperit, & pedes oedematoſi fiunt. Diſtinguitur autem hic morbus his ſignis, quod nempe dolor adſit vel non. Et illæ quidem, quibus dolor adeſt, ſimul aliquando ulcus habent. Ulcus autem inflammatione lædit; Eſtque quandoque ſordidum, aliquando vero purum. Ille tamen fluxus, qui ſine ulcere eſt, & dolore, ſic ut ſolus humor feratur, auxiliis iis omnibus curari poterit, quæ in hæmorrhagiâ uteri expoſuimus. Si cui tamen ſimplicia dare medicamenta placuerit, ut eſt leporis, vituli, ovis, cervi, ſi reperiatur, coagulum, non adverſamur. Quia & vinum granatorum, ma-

malicorium, aut pini corticem. His omnibus contritis & lævigatis, pulveris dantur deglutiendi Scrupuli duo. Satius tamen erit, ſi palmulas, & mala cydonia decoxeris, ipſumque pulverem huic decocto admiſcueris, ſicque potandum præbeas. Quotieſcunque vero dolori adjunctus fuerit fluxus, injiciendum erit ſalicis decoctum; aut ptiſanæ; utendum præterea erit cataplasmatibus calidis ex omni genere calefacientium & relaxantium; appoſitisque cibis erit nutrienda. His enim auxiliis & conſtitutum in inflammatione ulcus curatur. Si vero ſordidum fuerit ulcus, quod inde noſcitur, ſi ſanioſus potius humor, quam purus feratur, iis utimur remediorum ſpeciebus, quæ in dyſenteria non purâ adverſus ulcera ſordida adhibemus. Cum primum quidem de ulceribus in utero oriundis præcepta dare inſtituerimus, ibidem abſolutam curationem reperies. Si vero diuturna fuerit hæc affectio, periodicam curationem in uſum vocamus, quo vires mulier reparare, radicalis corporis humor reſtitui, omnibus in metaſyncritico cyclo adhibitis malus fluxus debellari, & corporis robur recuperari poſſit.

CAPUT CXXXVIII.

De fluxu seminis mulierum, quem graeci gonorrhoeam nominant.

Semen in hoc morbo mulieribus, sine cupiditate, effunditur; sic ut cum colore pallido & debilitate earum corpus contabescat. In hoc igitur morbo, præter fluxum, & semen profunditur. Remedia omnia, quæ vi adstringente pollent, in usum vocanda sunt. Sed & laminâ plumbeâ renes earum loricari oportet, sicque fasciis deligentur. Sint præterea stragula parca, æstivisque integumentis cooperiantur. Virorum adeo conspectum fugiant, neque de rebus venereis intercedat cum illis confabulatio. Per intervalla vero methodo metasyncriticâ, cujus curationes & labores sæpius expositi sunt, corroborentur.

CAPUT

CAPUT CXXXIX.

De Debilitate uteri.

Mulieribus, quæ debiles habent uteros, menſtrua abundantiora, & frequentiora in menſe, utplurimum cum anorexia, profluunt. Et viri ſemen non retinent, ſed emittunt; abortiunt præterea, foetumque ad legitimum tempus geſtare non poſſunt. Ea autem eſt excluſio ſeminis, ut quam ejus portionem in viri commercio pro conceptu receperit uterus, illam poſt primum, ſecundum, aut tertium diem ejiciat. Abortus vero cum duobus aut tribus menſibus jam completis, fœtum tenuem adhuc, necdumque animæ unitum emiſerit. Intempeſtivus vero partus, cum ante legitimum tempus, approximanteque jam partus die, foetus imperfectus adhuc effunditur. Huic ergo malo commode ea adverſamur curatione, quam adverſus uteri hæmorrhagiam, & ſanguinis fluorem expoſuimus. Eandem enim cum fluxu chronico cauſam agnoſcit.

CAPUT CXL.

De paralyſi uteri.

Quotieſcunque paralyſi uterus laborat, oſculum ejus cum frigore calloſum, reſolutumque fit, partesque generationi deſtinatæ inſenſibiles ſunt, neque digitorum obſtetricis attactum ſentit; Ipſaque mulier veneris uſum odit & abhorret, ſique coacte admiſerit, non concipit. Quare & in gradiendo impeditur. Ipſa præterea menſtrua vel ſupprimuntur, vel inordinate fluunt. Curantur vero ut illæ, quæ ſuppreſſis menſtruis laborant; utque illæ, quæ cum dolore purgantur.

CAPUT CXLI.

De omnibus uteri inclinati modis.

Uteri cervix atque oſculum verſus quatuor partes inclinantur & convertuntur. Sed & ſuperiores quandoque partes uterus petit. Detegitur autem illud obſtetricis digito, & aliis quibusdam ſignis. Si enim in latus inclinetur uterus, qui e directo eſt pes tenditur, in corpore frigus percipitur, & in deambulando impeditur. Si vero verſus anteriora fiat

in-

inclinatio, tenſionem in pectine ſentit, urinæque excretio impeditur. Si poſtrorſum ſe inclinet, ſcybaloſum cum inflatione progreſſum ſentit, mulierque ſumma cum difficultate alvum egerit, maxime ſi in recti annulum inclinatio facta fuerit. Sed ſigna illa omnia detegi ſolent; Quare ſic eam uti ſuperius exposuimus curato-

CAPUT CXLII.

De ſterilitate uteri.

Sterilitas communis eſt cum virorum, tum & mulierum affectio. A pluribus vero cauſis oriri ſolet. Vel etenim mulieres plane non concipiunt, vel ſi conceperint non retinent. Vel in legitimum ſane tempus geſtare (conceptum) non potuerint, ut omni ex parte integer foetus excludi valeat. Ipſa vero ſterilitas aut in virum aut in fœminam cadit, ſi corpus eorum morbo aliquo, præſertim illarum partium, quarum integritas ad conceptum requiritur, laborat. Per virum tamen conceptus impeditur, ſi totum corpus antecedenter morbo, præcipue diuturno, laboraverit, unde fit ut ſemen ejus tenue ſit ab hu-

humiditate forte aut valida refrigeratione, vel ſi id calore juſto majori corruptum eſt; vel ob propriam incontinentiam & frequentiorem veneris uſum, quibus virilium partium debilitas ſucceſſit. Per virum præterea conceptus impediri ſolet, quotieſcunque eviratus eſt, aut generationis organa reſoluta ſunt, id eſt in latere hymenem habent, per quem ſemen ejuculantur. Similis etiam ſterilitas ob morboſam mulieris affectionem reperitur; ſi nempe tenuis ſit, extenuata, phthiſica aut tabida; vel ſi contra præter naturam craſſior eſt & obeſa, aut iracunda & facile mobilis. Ratione autem partium (generationis) impediuntur mulieres, quotieſcunque non purgantur, vel oſculum uteri clauſum habent, vel perverſum vel membranâ obductum, vel quapiam de cauſâ vitiatum, ſi nempe calloſitatem ibidem, duritiem aut ulcus habent. Vel ſi in congreſſu viri ſemen non emittant, unde ſteriles ſunt & ad generationem ineptæ. Curantur vero prædictorum ſingula peculiari methodo; ſic ut qui morbo laboraverit vir exercitiis, inunctione, aut vario cibo reſtauretur. Sin morbus diuturnus in morâ ſit, curetur ille primum & ſic vires reficiantur. Caſtrati

ſtrati vero, ut in Chirurgicis dicetur, curandi ſunt. Pariter & mulier curetur, & recreetur. Si vero a cauſâ quapiam orificium occluſum ſit, vel ſi hymen clauſus fuerit, aperienda ſunt. Sin ulcus habuerit, varius eſt curæ modus. Calloſitas & durities emolliendæ ſunt. Nulla autem præter has cauſas invenietur alia quæquam, quae ſterilitatem cauſet, aut conceptum impediat.

CAPUT CXLIII.

De difficili et laborioso partu.

Multæ ſunt cauſæ quæ partum laborioſum & difficilem faciunt. Alia enim ab ipſa parturiente oritur, alia autem ab excludendo fœtu. Quidam tertiam quidem cauſam ſtatuunt, quæ nempe a cauſis externis oriri ſolet. Aliis vero & quarta ſtatuitur mixta dicta, quod ex prædictarum omnium concurſu oriatur.

CAPUT CXLIV.

Quomodo dicunt ab ipsa parturiente partum evadere difficilem.

Si nempe iracunda fuerit, vel verecunda, timi-

tus plures reperiuntur. Foetus enim ille qui capite fertur, quandoque quidem capite in orificio uteri hæret, dum reliquum corpus obverſe ſitum eſt. Qui præterea velut præcedens capite procedit, vel illud in orificium intruſit, vel pone impegit. Vel obliquum ſe ipſum offert, & ſic quidem aliquando, ut ne reprimi quidem poſſit. Aliquando unam manum profert, dum reliqua pars intus junctis pedibus, vel etiam divaricatis invenitur. Alius vero ſitus, cum pedibus ſic procedit, ut oppoſitum quidem uteri orificium in recta directione ſitos pedes recipiat, dum interea manus lateribus aut antrorſum junctæ ſunt; vel cum ipſos pedes ab oſtio deviantes retro impingit. Quod quidem alias infantis progreſſui moram afferre ſolet; alias vero nullam Et aliquando unum quidem pedem, alias vero utrosque manibus ſcilicet in caput converſis, promittit. Aliquando divaricatos pedes in oppoſitos uteri parietes impingit. Quandoque conduplicatis pedibus, genu! us prodire cogetur. Alias vero ſedentis adinſtar conduplicatis iisdem, nates extus offeret. Vel erunt e contrario ſic duplicati, ut pedum plantas capiti junctas in orificio uteri invenias. Foetus autem oblique ſitus, quandoque

la-

lateri innititur, quandoque ſupinus jacet, vel eum in dentes pronum invenies. Sic igitur conduplicatus & vexatus eſſe poterit.

CAPUT CXLVII.

Praedictorum ſituum quinam optandi ſunt et ſecundum naturam?

Quotieſcunque capite ſic fertur (foetus) ut ſtatim caput ejus in uteri orificio inveniatur, manibus procul dubio lateribus appreſſis.

CAPUT CXLVIII.

Quis foetus partus bono ſitui proximior?

Quotieſcunqur junctis & in orificio uteri locatis pedibus, manibus ſane lateribus junctis prodit. Nondum tamen ſtatim ipſum obſtetrix educat; ſed, cum progredi inceperit, manum immittens manus ejus apprehendat, ipſasque adducat, ne expanſa brachia intus hæreant. Sed e binis ſitibus præferendus ille eſt, ubi foetus capite prodit.

CAPUT CXLIX.

Quomodo dicunt ab iis, quae extrinsceus adveniunt, difficiliorem fieri partum?

Sæpissime enim id ex vehementi aeris frigore, aut calore paulo majori accidit. Vel cum parturientes iis, quæ necessaria sunt carent.

CAPUT CL.

Quomodo dicunt per Chorion impediri partum?

Cum tardius illud a fundo uteri solvitur, vel adeo tenaciter adhæret, ut nonnisi cum difficultate excerni possit. Vel tenue adeo est, ut ante partus tempus solutum sit, priusque liquorem illum effuderit, quem pro infantis lubricitate præparatum servat.

CAPUT CLI.

Quomodo dicunt, quod partus per alium modum, qui ex omnibus his causis componitur, impediatur?

Quia foetus infirmus est & debilis, & ideo in-

inchoatis parturientis conatibus non cooperatur. Aut equidem mortuus eſt, vel parvum caput habet, & ideo orificium dilatare nequit, neque ab obſtetrice facile apprehenditur. Et hæ quidem ſunt cauſæ difficilis partus, quas ego Moſchion & cætera antiquitas ſtatuere decrevimus, Soranus vero alias adjicit cauſas. Statuere enim illi placet vel a ſtricturâ partium impediri, coactis nempe & exſiccatis partibus; vel ob ſolutionem, ab abundante humore conſumptis ob ſanguinis fluxum parturientis viribus. Statuit præterea illum impediri ex illis cauſis, quibus orificium uteri occludi ſolet, ut ſunt: Sanguinis Thrombi, & clauſuræ, vel fluoribus,, ſive hæmorrhagiis, & pluribus his ſimillibus. Vel fœtu mortuo, aut oblique eodem præter naturam locato; vel excedentibus ventris partibus, manibus aut pedibus; vel quod fœtus adſint quatuor aut quinque numero.

CAPUT CLII.

Quid ſub partu curandum erit apud illas, quae tarde et difficulter pariunt?

Sunt quædam quæ propter ſtricturam & coarctationem a ſiccitate factam, immo & inflam-

flammationem impediuntur; ſive hoc a vehementi frigore patiuntur, ſive ob duritiem corporis, foetus, aut ob uteri majorem coarctationem, cum nimirum hic poſt longum tempus foetus ſit; ſive id ratione obeſitatis, terroris aut iracundiæ acciderit.

FINIS.

Annotationes et correctiones in graecum Moſchionis textum.

In Proemium (a) πῶς mihi hic videtur intercalandum. (b) ut Auctor sibi constet debet hic loco λατίνων, ἑλληνικῶν reponi (c) loco αὐτῆς τῆς μαίας lege αὐτῇ ἡ μαία.

In caput. 2. (a) ἐςι additum e meo Mspto.

In caput. 3. (a) κοιτὴν videtur nominare την ἕδραν, quam latini podicem vocant et (b) φύσιν vel φύσην, τὴν κύσιν veſicam, quo tamen vocabulo etiam aliquando per decursum operis muliebria indicat.

Cap. 5. (a) Gesneri editio habet τῇ τῆς μήτρας χιτῶνος, quod magis grammatice exprimitur in meo Mspto uti correxi. (b) videtur indicare quod hoc apparatu contineantur ovaria, Tubæ, ſecundinæ, et fætus: illa quidem externa, ſeu peritonæi duplicatura, hæc vero interna membrana.

Cap. 6. (a) χωρίου MS. habet loco χορίου, velut ſi quis diceret agellus in quo ſparsum ſemen fructificatur (b) συγκέκλιται e MS mihi magis arridet quam συγκέκληται, aut συγκεκλεῖσθαι, uti Gesnerus habet.

Cap. 7. (a) facile apparet hunc locum esse mendosum primo quod de orificio seu vagina, non de sinu agatur. Secundo ex ipsis adjectivis neutrius generis: adeoque sic corrigendus videtur hic locus: καὶ αὐτὸ (σῶμα nempe) ὑμενᾶδες νευρῶδες, καὶ μείζονι τῶν ἐντέρων ὅμοιον ἐστιν. (b) μείζονι τῶν ἐντέρων ut MS. habet mihi magis placet, quam μείζονι ἐντέρῳ; quod vagina non adeo majori intestino, puta bovis aut Elephanti similis sit, quam maximo hominis intestino, id est recto (c) loco MS. habet μὲν (d) qui hic in Textu Gesnerianæ editionis sequitur locus videtur abundare et e latino interprete desumptus, utpote qui in meo MS. non reperitur.

Cap. 8. (a) ὅμως μέντοι, quæ hic Gesnerus addit in meo MS. desunt.

Cap. 12, (a) ὄχημα poeticum est pro τροφὴ alimentum (b) Hic deest aliquid, ad quod οἵτινες refertur. Absimile non est Auctorem annuere voluisse, quod singulis mensibus naturaliter tribus præter propter diebus sanguis per uterum feratur: [illegible]ς τρεῖς ἡμέρας ἐφ' ἑκάστῳ μηνὶ; Cum autem mulier novem mensibus, immo in decimum utero gerat. Computatione omnium illorum dierum, quibus menstruis stante graviditate caruit, facta; habebitur numerus præter propter triginta dierum, quibus foemina post partum purgari solet.

Cap. 15. (a) vocem χρόνῳ a Gesnero intercalatam retinendam et (b) loco πρὸς δύο μῆνας vel πρὸς δύο ἡμένας; πρὸς δύο ἡμέρας legendam cen-

(d) habet quidem MS., ἑαυτὸν ἐνδεικνύεσι, ſed præſtat ἐνδεικνύει legere (e) Gesnerus quidem ἡ τι; MS. ὅτι habet: ego vero malim ἔτι δὲ verum amen (f) καινῦ, forte ἀκαίρῳ excedente, ſed nihil immuto (l) κινδυνεύει MS. habet. et (h) loco ταύτας, αὐταί.

Cap. 22 (a) ἐπέρχονται καὶ habet MS. (b) φανῇ quod in Gesneri editione deeſt, additur in meo MS.

Cap. 24 (a) πρὸς τὸ συλλαμβάνειν loco πρὸς σύλληψιν habet meum MS. (b) ἕτως, loco. αὐτῶς. (c) τῷ περισσῷ, loco περισσῶς. (d) φορήται, loco φέρεται (e) loco πλείονι, πλείων. (f) ἡ addit meum MS. (g) et ἥτις adjicit.

Cap. 25. (a) ὁποία εἰσὶ MS. habet (b) τῇ γυναικὶ quæ intercalaverat Gesnerus MS. habet (c) Autor per τὸ σόμα τῆς μήτρας modo vaginæ orificium, et ipſam vaginam. modo autem ipsum uteri osculum uti hic indiscriminatim intelligit.

Cap. 26. (a) MS. ἡ adjicit (b) Gesnerus MSpti sui interpositionem his adjectis vocabulis ὅμως ἐκ ἀεὶ ἀληθῆ εἶναι, reparare ſatagit. Sed MS. meum contrarium afferit, uti e textu videre est.

Cap. 27. (a) Textus συνηθεσάτης habet, quod Gesnerus cum Latino interprete per ἀσυνηθεσάτης corrigit (b) MS. hic ἥτις interserit (c) ἰσότητι in ἀνισότητι mutat Gesnerus.

Cap. 28. (a) σικχασία tædium grave (b) MS. loco αὐτὸ, αὐτὸν habet.

Cap. 29. (a) loco πῶς lege cum MS. ὁποίῳ (b) loco τῶν, τε.

Cap. 30 (a) ὁ MS. adjicit.

Cap. 32. (a) προσθετέον per προσακτέον Gesnerus corrigit (b) κἂν φειδομένως τράφῃ puto hic corrigendum καὶ φειδομένως τραφήτω. (c) ἐγκαθισμάτων Gesnerus ἐπιθεμάτων substituit. (d) καὶ deeſt in meo MS.

Cap. 34 (a) sic habet MS. loco συναναςράφωσι. (b) exiſtimo totum hunc locum corruptum sic reſtitui poſſe: πάσης τῆς σφοδροτάτης διακινήσεως ἀπέχεσας γαληνῶς ἄγειν δεῖ. (c) ἐσφιγμένην habet MS. (d) δεῖ secundum MS. (e) ῥήχθη subſtituendum τῷ ῥίφθη censeo.

Cap. 35. Totum hoc caput mire depravatum eſt. errores tamen cum e Gesneri correctionibus, tum e MS. et propria meditatione corrigere tentabo (a) ἰσέον MS. addit (b) δὲ deeſt in MS. et χαυνωτέρως per χαυνωτέραις corrigendum puto. (c) præpoſitioni ὑπὸ ἀπὸ subſtituo (d) τῷ καὶ MS. πρὸς subſtituit (e) MS. quidem ἵνα in καὶ convertit ſed malui Gesneri retinere lectionem (f) ἐκτανθῶσιν magis placet quam ἐκτεθῆναι, uti habet MS. enuntiabitur ergo hic locus sequenti modo: Ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ, ἰσέον ἐπὶ ταύταις χαυνωτέραις ἀπὸ τῆς μήτρας πρὸς τὰ ἀνώτερα μέρη, τὲς μαθὲς, ἐπιπλέον διάδειν. ἵνα πλησιάζοντος τῷ τόκε πρὸς κατωτέρες τόπες ἐκτανθῶσιν. (h) τῷ ὀφείλεσι, εἰώθασι subsſtitui poſſet (i) ἀναγκάσθη MS. loco ἐξεναγκασθῇ habet (k) cum MS. loco ἐξελαςικῶν, ἐξελαςιαῆς habeat, concordabit magis ἐκείνης quam ἐκείνῃ. (m) διακαταχέειν magis hic quadrat, quam διακατέχειν. (n) ὅπερ MS. habet

et ad foetum refertur (o) MS. loco τῦ ἐμβρύε, τῦ χωρίε habet.

Cap. 37. (a) ἡ eſt in MS. (b) πᾶς deeſt in MS.

Cap. 40. (a) πορφυρᾶν non solum id quod purpureum eſt, ſed etiam id quod nigrum et verſicolor eſt denotat.

Cap. 42. (a) per ὑμὴν videtur Auctor intelligere membranas Chorii et amnios, uti per Chorion placentam intelligit (b) hic in annotatione Gesnerus ἔνδον per foris reddit, verum poteſt ut mihi videtur ἔνδου in sua ſignificatione servari ſiquidem Chorion membrana rupta jam in utero contrahi in minus volumen poteſt, ut non totam foetus superficiem obducat.

Cap. 43. (a) MS. τὰ adjicit (b) loco διότι MS. ὅταν habet (c) οἷς in ἕως Gesnerus mutat (d) hic μὴ adjiciendum puto. (e) loco περὶ MS. παρὰ habet (f) loco ἔτε lege cum MS. μήτε. (g) loco ἐδὲν, δὲ scribendum puto (h) αἵτινες deeſt in meo MS. sed bene ſupplet Gesnerus ἐκείναι γάρ. (i) δὲ in γὰρ mutandum cenſeo.

Cap. 44. hic particulam σὺν intercalaverat Gesnerus, quæ in MS. deeſt. Sed totum hunc locum ut mutilum ſic restituendum puto ἡ κάθοδος γίνηται, ἢ τὸ ςόμα ἀνεῴχθη. (b) Gesneri editio habet ἀνεῴξει; MS. ἀνεῴξη; Sed malim ἀνεῴχθη. (c) loco ὑγρασία habet MS. ὑγρασίαν ποιήσῃ. (d) loco ἐκφέρει lege ἐκφέρεται.

Cap. 45. (a) καὶ quod hic præmittit Gesneriana editio in MS. deeſt.

Cap. 47. hic per φύσιν mulieris sexum intelligit.

ſtituendum ἀνοιγῇ vel ἀνοίξῃ (y) loco ἄρξηται MS. habet.

Cap. 53. (a) videtur legendum ςόμα. (b) εὗροι MS. habet (c) idem et καταγοὶ (d) non video cur Gesnerus ὠφέλιμος rejiciat, et ὠφελείτω ſubſtituat (f) ἀποκλείσει MS. habet (g) hæc omnia per genitivum abſolutum ſic efferenda videntur· χαλαρᾶς γεγονυίας τῆς πάσης ἐπιχέσεως.

Cap. 54. (a) MS. loco περὶ (b) ex eodem loco διακράτησιν quod quidem etiam retineri potuiſſet. (c) ἐνεδεσμένον e MS. loco ἐνδετμένοσιν. (d) ἀποδεδοκιμάκαμεν Gesnerus ſubſtituit (e) et loco παρόντα παρέσαν. (f) potuiſſet et ῥύσιν in ῥεῦσιν convertiſſe.

Cap. 55. (a) vox Græcobarbara quam Gesnerus per pannum interpretatur (b) hujus loco Gesnerus ἐπαλειφῆς legit (c) θεραπεύσεις MS. habet (d) videntur hæc abundare.

Cap. 57. (a) malim συνεχεςέρας. (b) in ῥήγματα Gesnerus mutat (c) lege ταῦτα.

Cap. 60. (a) e MS. additum (b) μὴν loco μὲν habet MS.

Cap. 61. (a) MS. loco ποιήσομεν, ποιητέον habet.

Cap. 62. (a) loco θηλάσει lege ſecundum MS. θηλάση. (b) loco φασκιόνειν Gesnerus φασκίων ſubſtituit (c) loco φεύγομεν in MS. φεύγοντες legitur.

Cap. 63. (a) appoſite Gesnerus εὐθέως ἐκτεχθὲν illi lectioni εὐθέως ὅποι ἐκπέμψῃ ſubſtituit; ſed tunc (b) φωνὴν, quæ vox jam supra occurrit hic exulare debet.

Cap. 75. (a) hic MS. nonnihil a Gesnerianâ editione differt, hæc enim ſic habet· Φιλικωτέρον μὲν παρὰ τῆς μητρὸς τραφῆναι δύναται, ὅπως μετὰ τὸν τόκον ὑγιὴς εἶναι δυνηθῇ. Ambo quidem idem ferme aſſerunt eâ tantum differentiâ, quod MS. rem paulo explicatius exponat quare hoc prætuli (b) loco μὲν, μὲν ἓν legendum puto (c) et loco. μὲν ἓν, μέντοι.

Cap. 76. (a) loco τὲς habet MS. αὐτὲς δὲ τὲς. (b) σπιλώδης deductum a σπίλωμα locus ſalebrosus, ſaxum asperum et metaphorice ad mammas translatum quo indigitare velle videtur, ut mammæ ſint ſalientes et prominulæ: (c) puto hic loco μεγάλως κοιλότητα quod nihil ſignificat legendum μεγάλης τιτθές.

Cap. 77. (a) loco ἀνάκται lege cum MS. ἀναγκαῖον, quo poſito abundat (b) αὐτὴν δεῖ quæ Gesnerus intercalaverat (c) loco τύχων, δὲ ſubſtituatur (d) ἁπλᾶς quidem habet MS. sed præferenda Gesneri lectio, uti e ſequentibus patet.

Cap. 78. (a) Τρόφον ut in editione Gesneriana legitur manifeſtus error eſt typi. (b) videtur γὰρ intercalandum (c) procul dubio καλῶς ληφθῆναι (d) ὅμοιον hic, non video qua neceſsitate interſerat Gesnerus.

Cap. 79. (a) Non video cur hic Gesnerus καθ' αὐτὸν οἱ adjiciat (b) nonne potius τρίψις (c) cum Gesnero ἀλειφὴν in ἅλφιτον commutandum cenſeo. (d) hic MS. δεῖ ϗ adjicit.

Cap. 80 (a) Συνεθίζω loco συνδεδέθω procul dubio legendum.

Cap. 81. (a) Τηριδόνων nuspiam invenio, ſed τερηδόνων, vermes nempe qui lignum rodunt (b) τῷ error typi eſt; lege cum MS. τῶν (c) non video cur hic Gesnerus χελιδόνων intercalet (d) loco φερῆσαν lege τεφραν. (e) per ἀκριαότητι Gesnerus importunitatem intelligit, malim vero sic interpretari: ſimplicitate vel integritate diaetae illa quae ſuperius fuit praescripta (f) ἡ in MS. deeſt (g) optime sane Gesnerus τριφομένῃ ἓ σώματος subſtituit.

Cap. 83. (a) Καμάτοις loco καμάτῳ MS. habet, sed eſt hoc parvi momenti.

Cap. 85. (a) Hujus loco convenientius ἐπισκεψάσθωσαν diceretur (b) loco ἴσων MS. ἴσως reſtituit (c) ἢ τῷ ἀνδρὶ χρήσθωσαν, corrigit Gesnerus apponendo negativam μή; sed puto, mutato χρήσθωσαν in χρησθῶσι lectionem uti eſt retinendam.

Cap. 86. (a) per σπανίως Gesnerus corrigit.

Cap. 87. (a) loco συμβαίνῃ habet MS. συμβῇ.

Cap. 89. (a) Hunc titulum seu interrogationem ſuo non ſtare loco ſatis ex ipsa reſponſione patet, quare Gesnerus ex interprete Latino alium ſubſtituit magis huic capiti convenientem, nempe: *quommodo disponendum eſt lavacrum*: (b) corrigit MS. per διαυγές. (c) loco κατιῶντα Gesnerus καθιῶσαν ſubſtituit (d) τὸ error typi eſt, et τὸν legendum (e) loco πᾶς lege cum MS. ὅπως.

Cap. 90. (a) loco τὸ νήπιον habet MS. ἓ νηπίῳ. (b) loco τὴν κεφαλὴν, ἡ κεφαλὴ (c) loco κρεμνᾶται,

κρέμαται (d) ἢ γὰρ in MS. deeſt (e) loco τὰ βάθη, τῷ βάθει MS. habet (f) ἢ quod hic intercalat Gesnerus in MS. deeſt (g) loco ῥάχης legendum ῥάχεος (h) loco ἀναληφθέντι habet MS. ἀναληφθείσης. (i) refertur ni fallor ad ζευξεις. (k) loco ἢ MS ἃς habet sed lege potius ὥσε. (l) loco δυνηθῇ, δυνηθῆναι.

Cap. 91. (a) ut adjectivum cum subſtantivo concordet loco τεθειμένες, τεθειμένα legendum erit, et (b) loco ὑπτίως, ὑπτία. (c) error typi videtur eſſe pro quo lege πρῶτον. (d) loco ῥάκη, ῥάκεος legendum videtur (e) ὅσις Gesnerus in ὥσε convertit (f) κατακάμψαι loco κατακάμπτειν MS. habet (g) nonne δεόντα.

Cap. 93. (a) τύχων error typi eſt lege adeoque τύχον. (b) loco ἴσχον ἔτι τὸ νήπιον, lege cum MS. ἴσχυε ὄντος ἔτι ἔ νηπίω (c) καταψυχρανθώσι corrigit Gesnerus per καταψυχθώσι.

Cap. 94. loco δὲ habet MS. ὅταν. (b) loco ἢ, ἀλλ. (c) adjicit MS. τό.

Cap. 95. (a) Τοίνυν deeſt in MS. (b) item παρὰ, (c) λαμβανομένω ταῖς χερσὶ ἔ νηπίω in MS. legitur (d) loco ἐπιτεθέντων puto legendum ἐπιτεθεῖσα. (e) loco ῥόγα lege τὴν ῥώγα. (f) ὑποθλίψει loco ὑποθλίψη habet MS. (g) loco. ὠφελῇ, ὀφείλη.

Cap. 96. (a) ἢ adjicit MS.

Cap. 97. (a) mutilus admodum videtur hic locus, qui mea ſententia, parva facta mutatione sic reſtitui poſſit. ὡρισμένος ὑπ ἐστὶν ὁ τρόπος ἄλλος, ἢ ἡνίκα ἴδοις πάντως θέλειν αὐτὸ λαμβάνειν.

Cap. 98. (a) habet MS. loco λαμβάνωσι, λαβῶσι.

Cap. 105. (a) Μεθ' ἱπόσας loco μετὰ πόσας habet MS.

Cap. 106. (a) Σὺν ἀκριβείᾳ loco μετὰ ἀσφαλείας habet MS. (b) διατυπῶμεν, loco χηματίσομεν idem. (c) μελιαρισιᾶ ſubſtituit Gesnerus δηναρίᾳ (d) ἥτις e MS. (e) bee Gesnerus κατάκοιλον loco κατάκυκλον.

Cap. 107. (a) Τισὶν addit MS. (b) hic θᾶττον intercalat Gesnerus (c) αὐτοῖς e MS. (d) item ἔσιν (e) verisimiliter hic loco κενότητι, καινότητι legendum eſt.

Cap. 109. (a) satis apparet ex reſponsione hic τῷ πότε, διατὶ ſubſtituendum ita et (b) τῷ λάεσθ' λύεσθ, quam correctionem etiam Gesnerus fecit.

Cap. 110. (a) haec e MS. magis placent quam quae habet Gesneriana editio (b) sic habet MS. loco πεθαπατήσει. (c) ἢ hic videtur abundare (d) ἑαυτὴ per καθ' ἑαυτὸ corrigit Gesnerus (c) item πρότερον per πρῶτον.

Cap. 111. (a) Gesnerus hic μηνῶν addendum exiſtimat. verum nemo nescit infantum quarto mense eam adhuc esse pedum debilitatem ut ne ſtare quidem multo minus gradiri poſſint et debeant. Ego vero censeo μεταξὺ in μετὰ convertendum ita ut ſensus sit infantes primum quatuor extremitatibus innixos gradiri docendos eſſe; μετὰ τῶν τεσσάρων, quatuor extremitatibus uti Galli dicunt: *marcher a quatre.*

Cap. 112. (a) Πότε εἰς uti habet MS. magis hic quadrat quam πῶς πρὸς. (b) loco πόδας verisimi-

liter πόδες legendum (c) ἢ τιθέσθαι corrigit Gesnerus per ἐντιθέσθω.

Cap. 113 (a) hic ἀποκόπτειν interserit MS quod in ἀποκοπτέον convertendum videtur et sic reliqua, quae in Gesneriana editione hic reperiuntur exulare possunt (b) hic ὅτε intercalat Gesnerus sed cum (b) loco ἐστὶν MS. ἔσιν habeat, omitti potest.

Cap. 114. (a) hic substituit Gesnerus ὀλίγων ἡμερῶν. (b) loco ἀρξάμενοι lege cum MS. ἀρξαμένους, et sic (c) δεῖ, quod adjicit Gesnerus superfluum est.

Cap. 115. (a) Ψιχία magis graecum, adeoque et (b) βεβρεγμένα.

Cap. 117. (a) Gesnerus in annotatione ad hoc caput ait: plurimis a quarto mense nasci incipiunt.

Cap. 118. (a) Pariter et hic nares substituere videtur; sed etiam ex auribus fluit talis humor.

Cap. 120. (a) Ἐλκῶσει lege loco ἑλκώσεις. (b) bene hunc locum corrigit Gesnerus: μέλιτι ἀφεψημένῳ καλῶς. (c) puto simul ἐπιχείθη in ἐπίχρισμα convertendum, et σκεράζειν addendum. (d) ἀνθηρὸν quid sit nuspiam neque apud Dioscoridem reperio. An forte est ἄνθος χαλκοῦ, flos aeris, qui reprimens est, et depurans. (e) addit Gesnerus καθ' αὑτό. (f) per κύπρου corrigit Gesnerus. κύπρος vero apud Dioscoridem est ligustrum, cujus folia vim adstrictoriam habent, et commanducata oris ulceribus medentur. (g) habet MS. διάμωρον (h) διεκόδιον.

Cap. 121. (a) Φλεγμονὴν habet Gesnerianus textus, κνησμονὴν vero meum MS. quam lectionem priori illi praefero. (b) loco ἐπαλοιφὰς (c) hic Gesnerus ποιεῖν χρῆ adjicit, quod aliunde ex interrogatione ſubintelligitur. (d) χίνος Dioſcoridis eſt juncus odoratus. ἀγριοσυκάμινα vero et ϛαφυλὴ ὀμφακίνη quid ſint nuspiam reperio.

Cap. 122. (a) Hic gesneriana editio et MS. idem ſed alio modo enuntiant; placuit tamen magis me MS. accommodare.

Cap. 123. (a) Geſnerus ſubſtituit πρὸς τὴν βῆχα Eſt autem reſponſio in hoc capite mutilo. (b) quae poſt συνίσαϛ ſequuntur, ad aliud caput pertinere, et partem prooemii morborum mulierum, qui nunc ſequuntur, videtur conſtituere. Venia adeoque mihi dabitur, ſi uti textus mutilus eſt, ita et translationem obſcuram dedero. (c) ὀφείλεσι deeſt in MS.

Cap. 124. (a) merito in σκλήρωσιν convertit Gesnerus.

Cap. 125. Videntur et haec ultimae periodi truncati capitis eſſe. (b) Gesnerus per συνεχέχει reſtituit. (c) et καθαίρειν per καθαίρεσθ corrigit.

Cap. 126. (a) Titulus et initium hujus capitis uſque ad πολλαὶ e MS. desumpta ſunt. (b) μετὰ error typi eſſe videtur pro quo lege μήτρα. (c) per αἵτινες corrigit Gesnerus. (d) τῷ, τῇ erit ſubſtituendum. (e) μορίων per τόπων corrigit Gesnerus. (f) bene Geſnerus καθαιρόμεναι. (g) et hic appoſite: αἱ δὲ ἀῤῥωϛίαι ſubſtituit. (h) loco κατεχέθω lege cum Gesnero κατίχεσθ. (i) Et hic cum

eodem ἀναπτήσεις. (k) hic denuo Auctor nominativum loco genitivi absolute positi inducit. (l) τοιαῦτα e MS. (m) lege ἡ φλεγμονή· (n) ἐπερχομένης e MS. (o) hic MS. ἢ intercalat. (p) ἕτως habet MS. (q) puto legendum: οἱ αὐτοὶ χυλοί· (r) non video cur hic aquae denuo mentio fiat, nisi forte velit Auctor per adjectum epithetum admonere, ut tepida propinetur. (r) loco ὅπως lege ὅμως. (s) ἢ hic in ἦν convertendum videtur. (t) per ἐπιτεθέναι corrigit Gesnerus. (v) δὲ vel abundat vel ejus loco δὴ legendum. (x) lege ἐπιμενέσης δὲ τῆς ὀδύνης. (y) ταῦτα abundare videtur. (z) τῆλις λελειωμένη legendum puto (a) nonne loco ἀναβληθέν, ἀναλυθὲν legendum. (a) Et hic legendum ἀφαιρεθέντων τέτων τῶν φλοιῶν (b) et loco ὥσπερ, ἕσπερ. (c) et hic loco τοῖς χυλοῖς, οἱ χυλοὶ puto legendum. (c) λειωθεῖτωσαν corrigit Gesnerus. (d) loco ῥάκος lege ῥάκει. (e) διακινεῖθη nifallor loco διακινεῖν. (f) δὲ in τὲ mutat Gesnerus. (g) καθίση habet MS. (h) ὑπόγγων idem. (i) ἀνατρίψεως magis graecum. (k) lege ἐγκαθισμάτων (l) hic intercalandum ἢ. (m) loco κηρωτὴν lege κηρωτῇ (n) loco ἢ lege ἡ. (o) per ἐπιθήσεσι corrigit Gesnerus. (p) et ἅτινα per αἵτινες. (q) τῷ λίβανον, libianum Gesnerus substituit. (r) forte hic ἐγκαθίσματα subintelligendum. (s) quid κατεὼν sit nullibi, neque apud du Cange reperire potui; Illud quidem secundum latinum interpretem cydum nominatur; Sed quid est cydum. Videtur tamen tale instrumentum fuisse, quo injectiones in uterum fie-

rent, uti illud eſt, quo nos paſſim hodie utimur.

Cap. 127. (a) nonne potius ἀποψύχει αὐτὴν ἡ ψύξις, (b) ἡ MS. adjicit. (c) puto ἀνέωκται in ἐνοχλεῖται convertendum. (d) ἡ hic videtur adjiciendum. (e) πᾶσι χρῆ non video quid hic ſignificare poſſit lege ergo potius τάσιν χρῆ. (f) ὡς e MS. (g) τῷ εἰ puto ἐς ſubſtituendum. (h) loco γὰρ, δὲ legendum videtur. διακόσμησις quid proprie hic ſignificet nullibi, nec apud du Cange, nec apud Hesyehium, neque apud Suidam reperire potui; num ultimus quam hujus vocis dat definitionem, hic non quadrat; dicit enim: διακόσμησις ἔ παντὸς ἡ διάθεσις. quod nempe ſit hujus univerſi ordinatio. (i) Εἰ hic intercalandum videtur. (l) lege αὐτό. (m) loco ἄνευ κοπῆς legendum videtur ἂν ἐπισκοπῆς. (n) per λέγηται corrigit Gesnerus. (o) μετῆλθεν in μετῆλθω convertendum judico. (p) ἐκεῖναι in ἐκείναις mutat Gesnerus et λαμβανέτω in λαμβανέτωσαν. (q) pro ἐκθλίβεσι ἐκθλίβεισι MS. habet. item (r) καθάπερ loco κατάπερ. (s) τῶ λελειωμένα, λελειωμένοις Gesnerus ſubſtituit

Cap. 128. (a) Non video cur Gesnerus τῷ ὅπερ, ὅμως ſubſtituat. (b) lege cum Gesnero τοῖς ἀνδρᾶσι. (c) ἡ addit MS. (d) loco ὁπὲρ lege ὅσπερ. sub intelligendo σατύρους. (e) hic ἔχειν intercalandum videtur. (f) ὥστε intercalavi. (g) loco ἀναφερόντως lege ἀνυποφορήτως. (h) loco βάλεσι, quod ὥστε praecedat, lege βαλεῖν. (i) lege αἴρει. (k) loco αὐτὰς ἑαυτὰς legendum puto. (l) ſic et loco ποήσεσι, ποιήσει.

Cap. 129. (a) loco ἡν lege cum Gesnero ἓν. (b) loco παραπνιγαῖς, παρὰ πνίγος legendum censeo. (c) ita et loco τῶτο, αὐτή. (d) ὡσάνει habet MS (e) lege ἀωροτόκῳ. (f) ὅτι videtur abundare. (g) ἀνερχομένη habet MS. (h) item et οἱ. (i) non quod pedum et manuum extremitates inflammatae sint, sed quod velut in inflammatione intumescunt. (b) αὐτῆς MS. habet. (l) loco ὀλιθήματι putem legendum χρήματι (m) loco τὸν ἕτερον lege cum Gesnero τὴν ὑστερικὴν πνίγα, (n) forte ἐκζήσεται. (o) καὶ intercalat Gesnerus. (p) τὸ τέλος habet MS. (q) loco ἤπατος, τῶ παντὸς legendum censeo. (r) lege ὑστερικαὶ. (s) forte μικρον ut cum iis quae superius dicta sunt conveniat. (t) per ὑστερικῶν corrigit Gesnerus. (u) hic ad marginem Mspti ἑκτερικαὶ per ὑστερικαὶ corrigitur. (v) παρὰ hic intercalandam videtur. (x) lege ὑστερικῶν. (y) videtur hic legendum; ἢ ἐνίοτε χρόνιον ἐστὶ. (z) διηθυνθείη habet MS. sed lege διεθυνδείη. (a) τῆς αὐτῆς habet MS. (d) hic puto legendum; ἢ ὀνῶς αὐτῶν συνεχίστερον ἀλλοιῶται. (c) lege conjunctum ἐπιπάσας. (d) forte θερμασίαν. (e) nominativi loco genitivorum absolutorum. (f) censeo legendum: μετὰ τῶ ὀλίγον διδόναι τροφῆς. (g) ἐκκλίνη habet MS. (h) ἡ ἄλλη ἡμέρα videtur abundare. (i) lege ἐκκλίσεως. (k) loco ἢ lege cum MS. κατὰ (l) μεταστυγκριτικῶν legit Gesnerus. (m) lege λυχνῶν. (q) ἔνδον intercalat MS. (n) οἵτινες per ἅτινα corrigit Gesnerus. (s) δὲ hic videtur intercalandum esse. (o) πταρμικῶν verisimiliter legendum. (r) lege ἐνέπλησαν (s)

potius legendum: ἐστὶ δὲ ταῦτα ἀκέραια. (y) εἶναι intercalat Geſnerus.

Cap. 130. (a) Εἴωθε habet MS. (b) σὺν ὀδήμασι legit Geſnerus. et (c) σκληρῶδες. (d) censeo et ὀδύνης in ὀδύνη convertendum. (e) σὺν αἰσθήσει habet MS. (f) εἰώθασιν itidem. (g) ἢ in καὶ convertendum exiſtimo.

Cap. 131. (a) Ἐναπομείνη corrigit Gesnerus per ἐναπομείνοντος. (b) loco ὥς, ὥστε legendum puto; et (c) loco ἑαυτὴν, ἑαυτό. (d) pro ἑαυτῷ lege ἑαυτό. (e) hic πρὸς τὴν intercalandum censeo. (f) τῷ ἐπιζέσει Gesnerus τῇ ζέσει ſubſtituit. (g) loco εὑρέση MS. ἐρευνήσει habet. (h) παραλύση rejicit Gesnerus, et παραιρήση ſubſtituit. (i) lege cum MS. πολυάρχιον. (k) hic ἀτὰρ ἰδίως legendum censeo. (l) lege cum MS. ὥστε. (m) lege cum Geſnero ἐπιτιθέναι (n) ψυχοῖς error ni fallor erit typi, lege adeoque ψυχροῖς.

Cap. 132. (a) σκηρία per σκληρία Gesnerus corrigit. (b) ἕτως videtur in ὥστε mutandum. (c) θλίψει in θλίψητε (d) ἀποζῆ in ἀποζῆναι, et (e) ἑνώσει in ἑνῶσαι.

Cap. 133. (a) videtur hic legendum μέρεος τινός. (b) lege τὸν δάκτυλον (e) loco εἴη, εἴη. (d) loco θλιβέντα θλίβοντα. (e) loco ἥλιται legendum videtur ἕλκεται. (f) hic locus usque ad ἔχει depravatus et defectuoſus eſt adeo, ut de eo reſtituendo desperem; Sed bonâ fortunâ reperitur integer in translatione latina, quae ſic habet. Foris quidem nullus invenitur tumor, cum autem obſtetrix digitum in orificium uteri mise-

rit. quem locum meae verſioni inſerere non dubitavi. (g) ἐκεῖ habet MS. (h) et hic locus mutilus eſt, qui e verſione latinâ ſic resarciendus: nam hac causa (Scirrhus nempe uteri) a callo in hoc ſeparatur, quod callus in totum nihil ſentiat.

Cap. 134. (a) nonne potius σῶμα et (b) loco λήπειται λυπεῖται. (c) ni fallor αὐτὴ ἡ, loco ἐν τῇ. (d) οἱ addit MS. (e) loco ϛρεφόμεναι legendum videtur ϛρεφόμεναι ὧσι; ſi in aliqua re afflictionem paſſae fuerint. (f) βραχὺς in βραχεῖα convertit Gesnerus. (g) κεῖται loco κείσεται habet MS. (h) οἱονδήποτ' ἄλλο τῷ οἱωδήποτ' ἄλλῳ ſubſtituit MS. (i) τῶν φυσικῶν γλήχωνος non video quid hic ſignificare poſſit; vel abundant haec, vel desunt quaedam, quae genuinum ſensum determinent: quare ſatius duxi ea in meâ verſione ſilentio praeterire. (k) loco ἀφ' ἣν procul dubio ἀφ' ἧς legendum. Indicare videtur Auctor per hunc locum, qui ſatis obscurus eſt, vinum quidem potandum dari debere, at non majori ſolito copiâ, ſed ea cui corpus aſſuevit. (l) ni fallor κυπείρῳ. (m) ἐξελκώθυ loco ἐξελειώθη habet MS. (n) per γενέσθω corrigit Gesnerus (o) loco βλάπτει βλάπτη MS. habet; ego vero malim βλαφθῇ. (p) ὠφελεῖ hic repetitum abundare videtur. (q) εἰ loco ἢ habet MS. (r) lege κοϛός. (s) Supponit Gesnerus loco ἴνα, ἴα, et ego (t) loco ἐπέπλιον, ἢ πέπλιον legendum puto. (y) θύμβρα magis graecum (x) loco νάπην νάπη MS. habet, ego vero νάπυ legendum puto. (y) ἡ hic rejiciendum cen-

seo (z) loco κολυκύνθων MS. habet. (aa) loco εἰδείης ἴδῃς legendum censeo.

Cap. 135. (a) Titulus est e MS. uti et (b) initium capitis usque ad σκήρωσιν. (c) lege σκλήρωσις. (d) e MS. (e) lege τινὸς γεννηθέντος. (f) ἐδὲν videtur intercalandum. (f) lege ἐπαύξεται. (g) lege vel τῆς μαιᾶς εἰσβαλόσης, vel εὑρίσκει. (h) lege σκληρώματι. (i) loco τοιῦτον lege cum MS. τοιῦτο. (k) MS. addit σὺν. (l) loco κατέχεται censeo legendum ἐκτήκεται. (m) αὐτῶν loco ἑαυτῶν. (n) ἐξ ἐκείνης τῆς ἕλκωσης τὸν μῦλον abundare videtur. (o) e MS. loco τῦτο (p) Gesnerus loco τάξει, τήξει scribit (q) legendum videtur προσθήσεις. (r) ἀ yidetur intercalandum (s) loco εἰς ἃ legendnm videtur εἶτα. (t) nonne potius ἀφήψησαν. (v) γλήχωνα. (x) αὐτῶν rejecto αὐτὰς retineatur. (y) καθίδρυον habet MS. (z) videtur hic legendum ἀφεψημένῳ καρδάμῳ ἐχρῶντο.

Cap. 136. (a) Ὡς quod hic in editione Gesneriana reperitur, in MS. deest. (b) ἡ abundat, et ὀποτεῦν legendum puto. (c) τῇ τήξει substituit Gesnerus. (d) lege cum Gesnero τῇ καμινόῃ. (e) e MS. (f) ἀ σκοτεινῷ additum e MS. (g) τὴν ἄμμωσον substituit Gesnerus (h) haec uti intercalaverat Gesnerus reperiuntur in MS. (i) ἀ intercalat MS. (k) loco αὐτὰ legendum videtur ταῦτα, et (l) ὀφελεσι addendum. (m) loco ἀλλὰ lege cum Gesnero ἄκρα δὲ. (n) loco ἢ lege δὲ. (o) loco καταντληθῇ legendum videtur καταντλεῖν. (p) βιπόξειν hic textus Gesneri habet, errore ni fallor typi, lege ergo cum MS. βιπίξειν. (q) μίκρη per μύς

τη corrigit MS. (r) ἀγρεσυκαμορέα non repetitur apud Dioſcoridem. (s) ἢ quod hic intercalat Gesnerus deeſt in MS. (t) nonne ἐκ hic eſt intercalandum? (v) δυνήση ni fallor loco δυνηθῇ. (x) verisimiliter et εἰς hic intercalandum. (y) σαφυλὴ ἔμφακος quid ſit apud Dioſcoridem non invenio; an forte eſt ejus oenanthe, quæ eſt fructus vitis ſylveſtris dum floret, et cui vim ſanguinis ſiſtendi adſcribit. (z) quæ hic parentheſi facta intercalaverat Gesnerus ad literam habet MS. (a) ὅπως in editione Gesneri error typi eſt. (b) nonne ἐναπομείνασαι. (c) βοτᾶν error typi erit. (d) λειωθέντων legendum eſt, et (e) ἢ ὄξει ἀναμιγέντων. (f) παρασκευάζονται videtur addendum. (g) γυμναστικοῖς πεσσοῖς οἱ ἔχουσι vult Gesnerus. (h) ἢ ἢ σποδιὰν legendum videtur. (i) καθηγραπόμενον denuo error typi. (k) χύτρῳ græcum non eſt lege adeoque χύτρα καινή. (l) lege ξηρὸν (m) hic ἐ intercalandum eſt. (n) lege cum MS. τί. (o) nonne potius τά. (p) hic præponendum videtur: προτίθεμεν ἓν. (q) lege cum interprete latino ὀρίζην. (r) γύρις quid ſit non video habet hic interpres latinus polentam, quem in mea verſione ſequor. (s) ni fallor θρίδακος. (t) Gesnerus ξηρὰ per ἁπαλὰ ad mentem interpretis latini corrigit, ea ſane inductus ratione, quod ova ſorbilia faciliora ſint concoctu, quam indurata: ſi tamen conſideremus antiquos ova ad duriorem conſiſtentiam cocta, ut remedium urgentis hæmorrhagiæ habuiſſe, poterit ξηρὰ retineri. Aretæus enim Curat: Morb: acut. Lib: ij Cap. 2.

de ſanguinis rejectione, ubi evidentiſſimum a ſanguinis rejectione periculum immineret, ova coctione duriora reddita cum aliis adſtringentibus commendat: ὠὰ ἑψήσι παχέα ξὺν ῥοιῆς σιδίοισιν, ἢ κεκιδος. (v) grus quidem hodie raro eſtur; apponebatur tamen veterum menſis. (x) lege καρπῷ. (y) βραδύτερον δοθῆναι, Gesnerus cum interprete latino, tardius eum lavari oportere vult, adeoque δοθῆναι in λουθῆναι convertendum eſset;

Cap. 137. (a) Εἴπερ legendum videtur. (b) τε ἑκατέρων ut nihil ſignificantia hic abundare videntur. (c) legendum videtur εἴη. (d) nonne potius: παχεῖ? (e) loco ἢ δεύτερον ἔχοσι ſubſtituendum videtur ἢ ὑ. (f) lege αἴσι-σι. (g) loco σὺν τῇ ζέσει ἐςὶ ῥυπαρὸν legendum puto: τῇ ζέσει, ἢ ἐςὶν ἐνίοτε ῥυπαρὸν, ἐνίοτε δὲ καθαρόν. (h) φέρηται ni fallor. (i) μῆλσαν ſine dubio error typi, ſubſtitue ergo e MS. μῆλα. (k) βάλλης e MS. (l) χυλῷ. ni fallor. (m) θερμοῖς abſque ἢ habet MS. Cur autem hic cataplasmata calida commendat? Ex eo quod ſuperius dixit, curam eandem in hoc morbo esse adhibendam, quæ in uteri hæmorrhagia præscribitur, ubi frigida omnia commendaverat. Cum vero hic ulcus ſupponat, cui frigida omnia ſecundum Hippocratem inimica: ſapienti conſilio hoc epitheton addit. (n) haec sequenti modo convertenda videntur; ἐν τῇ δυσεντερίᾳ μὴ καθαρῷ πρὸς τὰ ῥυπαρὰ ἕλκη. (o) χρονίῃ MS. habet.

Cap. 138. (a) Εὐχρόῳ τῷ χρώματι corrigit Gesne-

rus. (b) loco ϰ̣ πάσα, ἅπαξα πάντα legendum suspicor. (c) saepe participium loco verbalis usurpat. (d) δεῖ adjiciendum. (e) loco ὡς lege ὥσε. (f) ἀνδρῶν substituit Gesnerus (g) lege μελετῶν τῶν ἀφροδισίων. (h) hic habet editio Gesneri ωμέναι, MS. vero ϛηθιζόμεναι.

Cap. 139. (a) Gesnerus ταῖς γυναιξὶ substituit, adeoque et ταῖς ἐχέσαις legendum. (b) loco ὥπερ legendum potius ὅϛε. (c) τοῦτο hic abundat. (d) lege ἐκπέμψαι. (e) ἀλλ deest in MS. (f) πρὸς habet MS. (g) videtur hic: τῇ αἰτίᾳ ϰ̣ substituendum.

Cap. 140. (a) Θερμαντικὸν quantum e latino interprete et locis quibusdam praecedentibus colligi poteſt apud Auctorem callosum ſignificat.

Cap. 141. (a) addit Gesnerus τρόπων (b) praemittit MS. ὁ τῆς μήκρας. (c) corrigit Gesnerus hunc locum: ὁ πῆς ὁ κατ' αὐθὶ τείνεϛ. (d) hic subſtituit τοῖς προτέροις.

Cap. 142. (a) Η' γὰρ loco ὥσπερ habet MS. (b) loco ἀμελέσι legendum ἀμέλει. (c) Ἐ σώματος videtur abundare. loco autem κάκετ κάκετθεν. (d) πλέονι ni fallor. (e) loco ἄνευ ἰδίων τῶν lege τῶν ἀνδρείων. (f) addendum ni fallor ἐϛερήθη. (g) ἐμποδίζειν convertendum in ἐμποδίζεϛθ. (h) per hymenem intelligit illam aperturam per quam in viris ſemen ejaculatur, uti in mulieribus illam, quae illud recipit. Theophilus protospath, Lib: V. §. 23. de Corporis humani fabrica viros tali affectione laborantes ὑποσπαδιαϛὲς nomminat et morbum sic

describit: Τοῖς γὰν ὑποσπαδιαίοις ὀνομαζομένοις, ἐπειδὴ ὁ πόρος ἔ καύλε ἐν τῷ τέλει διέρραπται, ἃ δύνανται γεννᾶν· δῆλοι δὲ τῦτο ἡ ἴασις· τμηθέντος γὰρ ἔ δεσμᾶ, γλνῶσι. Cum vero hypospadiaei dicti penis meatum in summitate distortum habuerint, generare non possunt. Id vero cura indicat; perscisso enim ligamento s. frenulo, generant. (g) loco τετμένναι lege τηκόμεναι. (h) καταξάκτικαὶ corrigit Gesnesus per καατάτηκτικαὶ. (i) loco ἢ lege cum Gesnero μή. (k) loco ἄγαμοι lege ἄγονοι. (l) lege cum Gesnero ῥόμα. (m) participium loco verbalis, uti interpreti in more est. (n) lege δε cum MS. loco τέ.

Cap. 144. (a) loco μὴ legit Gesnerus εἰ. (b) ἄθροισις congestio sanguinis, haemorrhoidibus nempe tumentibus, vel si plures simul partes prodeant, ita ut altera alteri in mora sit.

Cap. 145. (a) nonne potius τῆς μήτρας; nisi forte per γαστέρα, κοιλίαν intelligatur, illa nempe pelvis capacitas, quam foetus caput in suo exitu emetiri debet. (b) ὃν posset hic exulare.

Cap. 146. (a) haec usque ad χειμάτων e MS. desumpta sunt. (b) ἐπαναδίδωσι e MS. (c) item ἐζευγμένων loco ἐζευγμένον. (d) αὐτῶν videtur legendum, et (e) loco ἐξαιτέμενον, διαιρεμένων. (f) ἀνεύθετον puto separatim legendum ἂν εὔθετον. (g) μέρει habet MS. (h) mavult Gesnerus ἀμφοτέρως. (i) τοῖς μέρεσι secundum Gesnerum. (k) τῶν intercalat MS. (l) lege δεδιπλωμένον. (m) videtur legendum ἢ κεκυλισμένων. (n) τεθειμένων abundat.

Cap. 147. (a) Ποῖα vult Gesnerus et (b) loco ἐκτεθει-

μένα, εὐκτικά. (c) adjicit editio Gesneriana ἢ τὰ ἐναντία, ἢ παρὰ τὴν φύσιν, quae ut non hujus loci praetermisi. (d) ὁσάκις praemittit MS. (e) ἢ intercalandum videtur, et (f) ἔξει in fine adjiciendum.

Cap. 148. (a) lege τεθειμένων, et (b) ἐπιδυθεισῶν. (c) hic τεῖνον intercalandum videtur. (d) vult Gesnerus ὠέλκη, malim tamen textum retinere. (e) an apud Traductorem ῥῦπος idem indicat atque δίος.

Cap. 149. (a) Πλέονι secundum Gesnerum.

Cap. 150. (a) Στερεωμένον habet MS. sed malim ego στηριζόμενος (b) δυχερῶς. ni fallor. (c) Στόκα corrigit Gesnerus. (d) lege ἐκχίη. (e) lege προσυτειπιζόμενον.

Cap. 151. (a) lege cum MS. ἐνάρξι. (b) bene hic Gesnerus ταῦτα ἐστὶ τὰ αἴτια. (c) ἢ hic abundat (d) loco ἢ lege cum Gesnero δια. (e) cum eodem ἀναλωθεισῶν. (f) Θρύσεσιν non video quid significet lege adeoque potius ῥύσεσιν. (g) ni fallor ὁμοίοις. (h) loco ἐσκυλμένον legit Gesnerus ἐς πλάγιον. (i) χεῖ. abundat.

Cap. 152. (a) substituit Gesnerus γέγνωσιν.

Sequuntur Capita undecim spuria falso Moschioni adscripta.

ρνγ'. Περὶ γυναικὸς δυσοκύσης, ἢ μὴ δυναμένης ταχέως γεννῆσαι.

Ω'ὸν χήνειον δίδε ῥοφῆσαι, ἢ ἀνοδύνως παραχρῆμα γενεῷ· ἢ ἐκ ῥαφάνων ποιήσας στέφανον, στέφων τὴν ὠδίνουσαν ἢ παραχρῆμα τέξεται· εὐθέως δὲ ἅρπασον τὸν στέφανον ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, ἵνα μὴ βλάψῃ· ἢ περισεσᾶς κο-

περίω κάπνισον αὐτὴν, καὶ εὐθέως τέξεται· ἢ ὠὰ δύο σὺν πηγάνῳ ϗ ἀνίσῳ ϗ κυμίνῳ λειώσας, πάντα ὁμῦ σὺν οἴνῳ λευκῷ δίδε πιεῖν ἀπυρέτεις· ἐὰν δὲ πυρεσσῶσι, μετὰ ὑδρομέλιτος· ἢ καυλιὰν ἀνήθε ποίησον ϛέφανον, ϗ ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ϛεφάνωσον τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἢ λαβὼν ὁ ἀνὴρ τῆς τικτέσης, λαγῶν ζῶντα, ϗ κρύψας ὑπὸ τὸν κόλπον αὐτῦ, εἰσελθὼν περιέλθη τὴν κλίνην ἅπαξ, ϗ ταχέως φύγη ἔξω, ἵνα μὴ ϗ τὰ ἔντερα αὐτῆς ἐκβάλῃ.

PNΔ'. Περὶ γυναικὸς ὠμοτοκέσης.

Ταῖς δὲ ὠμοτοκέσαις, ϗ μὴ τελεσφορέσαις τὰ ἔκβρυα δίδε πιεῖν ἀρτεμισίας δραχμὴν, ἤτοι κεράτια λειώσας σὺν οἴνῳ εὐώδει.

PNE. Πρὸς τεθνηκὸς βρέφος, ἵνα αὐτὸ καταβάλῃς.

Πράσε δέσμην, ϗ πηγάνε δέσμην ἀφέψησας σὺν οἴνῳ εὐώδει δίδε πιεῖν τρίτον· ἄλλο. Τὰ νεκρὰ ἔκβρυα ἐκβάλλει χολὴ προβάτε θυμωμένη.

PNϛ'. Πρὸς τὸ μὴ ῥῖψαι τὸ βρέφος.

Γυνὴ ἔχουσα ἐν γαστρὶ ὃκ ἀποβαλεῖται, ἐὰν λαβὼν βάτε ῥίζαν, ϗ βαλὼν αὐτὴν εἰς πανίον δήσης εἰς βραχίονα αὐτῆς· ἴσαι ἄφθορος ἕως ἃ τέξεται· ἄλλο· γυνὴ ὃκ ἀποβαλεῖται τὸ ἔμβρυον, ἐὰν λαβὼν ζόχην βοτάνην μετ' οἴνου δώσης αὐτῇ πιεῖν.

PNΞ'. Πρὸς τὸ γάλα τῆς γυναικὸς καταςπάσαι.

Τῆλιν ζέσας ϗ λειώ αὐτὴν, τοῖς μαθοῖς (ἐπίπλαττε) ἢ μελάνθιον μετὰ ἐψήματος πότιζε γο. α. ἢ σήσαμον μετὰ γλυκέως ἐν βαλανείῳ πότιζε, ἢ καναβόκοκκον λειώσας μετ' οἴνου ἀκράτου πότιζε· ἢ πίτυρα μετὰ ῥίζης μαράθρου ἀπὸ λετρῦ μετ' οἴνου πότιζε τὸ καθέψημα αὐτῶν.

PNH'. Περὶ τῦ σβέσαι γάλα γυναικός.

Γυναικὸς γάλα ἀποφρύξεις ἕως φάρμακον ἀλεσὸν καὶ ἔλαιον ἀναμίξας καταπλάσσε τὰς μαθὰς αὐτῆς.

ΡΝΘ'. Πρὸς τὸ μὴ αὐξάνειν τὰς γυναικὸς μαθάς.

Κωνείου σπέρμα φρύξας καὶ λειώσας κατάπλασσε ἡμέρας ζ.

ΡΞ'. Περὶ γυναικὸς ἀτέκνου ἵνα συλλήψηται.

Γυνὴ ἄτεκνος, ἣ μὴ τέκνον πεποιήσασα συλλήψεται ἕως, ποιήσεις ταύτην τὴν σκευασίαν· κηρῷ τυρρηνικῷ γο. γ' ἀφρονίτρου γό. ά. τήλεως γο. α. τὸ δὲ ἀφρόνιτρον καὶ τὴν τήλιν λείαν, μίσγε τοῖς συπτικοῖς· ἢ σατύρου ℈ σπέρματος γο. δ. χολῆς δορκὸς τὸ ὑγρόν.

Ἄνθρωπε γλῶσσαν παύσον, κοιλίαν δάμαζον, τὸν οἶνον φύγε, καὶ φεῦγε κόσμον, καὶ ἡδυ, ὡς γέρων· χολὴν αἴγειαν, καὶ θὲς εἰς τὸν ὀμφαλὸν τῆς γυναικός· ἐπὶ ἡμέρας ζ'. καὶ συγγενέσθω τῷ ἀνδρὶ, σελήνης αὐξούσης, καὶ θαυμάσεις· ἢ ἀλώπεκος κόπρον λειώσας, καὶ μίξας μετὰ ῥοδίνου ἐλαίου, ἢ αἰγειρίνου, ἄλειφε τὸ αἰδοῖον τῆς γυναικὸς, ὡσαύτως καὶ ℈ ἀνδρὸς, καὶ συλλήψεται· ἢ πιτύαν λαγωοῦ ἐνείλυσον. Εἰς μακὺς ὃν ᾧ τὸ παιδίον ἡδυνήθη ἐτυλίχθη, καὶ ἡ γυνὴ λαβοῦσα αὐτὸ ὑποτιθέσθω ἑαυτῇ, καὶ ἀνδροκοιτήτω· ἕτερον πρὸς ταυτὸ ἐστὶ διὰ πεσσοῦ καθαρτικοῦ. Χρῶ δὲ αὐτῷ ἕως ἡμέραις θ'. μὴ πλησιάζουσα τῷ ἀνδρὶ, ἀλλὰ διὰ μέσσα ἕως· καὶ εἰ μὲν θέλεις ἄρρεν ποιῆσαι, ποίει ἄρεως ἡμέρᾳ· εἰ δὲ θῆλυ, ἀφροδίτης· καὶ τότε ἀπὸ τῆς καθάρσεως συγγινέσθω τῷ ἀνδρί· ἡ δὲ χρῆσις ἐστὶ ℈ πεσσοῦ τοιαύτη· ὄπου μήκωνος, συπτηρίας ἴσης, κρόκου ἀνὰ γο. δ. μελανθίου γο. β. προπόλεως γο. θ. μύρου σταγόνα τὸ ἀρκοῦν, ἡδυσμοῦ γο. α. καὶ μέλιτος ἀττικοῦ τὸ ἀρκοῦν· παρατιθέσθω δὲ ὁ πεσσὸς εἰς τὰς πόδας τῆς ὑστερας· ἔπεμψα δὲ καὶ κυρίᾳ Ἑλίᾳ ἀγριππίνῃ τὴν χρῆσιν, ἥτις μέχρι ℈ δεύρο μὴ κυοῦσα ἔχει τὸν ποθεινότατον υἱὸν

Διοσκουριανὸν ἐκ τῆς φαρμάκης τούτου· καὶ σοὶ δὲ κυρίᾳ ἐξαιρέτως ἔπεμψα τὴν γραφὴν ἀσφαλισαμένη πρὸς τὸ μὴ διαπεσεῖν πρὸς σέ.

ΡΞΑ'. Πρὸς τὸ γυναῖκα μὴθ' ὅλως τεκνοποιῆσαι.

Ἡ γυνὴ ἐὰν λήψεται ὕτως ποιήσασα· τὸ ὀστοῦν τῆς ἐλάφου, ὅπερ ἔχει εἰς τὴν καρδίαν εὐγάλον καὶ ξύσον ἐξ αὐτοῦ, καὶ δὸς πιεῖν τῇ γυναικὶ, καὶ ἐὰν τέξεται· ἢ ὑοσκυάμου σπέρμα τρίψας μετὰ γάλακτος ἵππειου ἔμβαλε εἰς δέρμα ἐλάφου, καὶ ἐπίδησον τὸν βραχίονα αὐτῆς, καὶ θαυμάσεις· εἰ δὲ βούλει πειράσαι αὐτὸ περιάψαι ὄρνιδι, καθ' ἑκάστην τικτούσῃ, ἐὰν μὴ τέξεται, ἢ χύτρα ζεύσῃ, καὶ ἐὰν μὴ ζήσει· ἢ ῥεύσῃ, καὶ ἐὰν μὴ ῥεύσει· ἡδύσμου πρὸ δὲ πλησιάζειν παρατιθέμενος, ἢ προσιθέμενος· ἢ ἀλόης δραχμὴ μία, κηροῦ δραχμὴ μία, ἤτοι κερώτια τῆ. πάνακος δραχμὴ μία· ταῦτα ὕδατι λειώσας καὶ ποιήσας κυλίθια ἐπιμήκη πρόσθες τῷ γυναικείῳ αἰδοίῳ παραχρῆμα γὰρ ἐκβαλεῖ τὸν γόνον ἔξω· ἢ λευκῆς τοῦ δένδρου τῆς ῥίζης γο. α. λείανας σὺν ἡμικοτύλῃ ὕδατος πάρεχε ἐξ ἀφέδρου, καὶ ἐκτικύει.

ΡΞΒ'. Πρὸς τὸ γνῶναι γυναῖκα ἆρα γόνιμος ἐστὶν ἢ ἐ-
Ρητίνην θυμίασον, ἦγουν ὑποκάπνισον, ἢ λίβανον, ἢ σύρακα, ἤτοι θυμίαμα· ἢ ἄσφαλτον ὑπόθες ὑποκάτω αὐτῆς ἀσφαλισάμενος πάντοθεν, ἵνα μὴ ἐξέρχηται τὸ κάπνισμα· καὶ εἰ μὲν ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐξέρχεται ἡ ὀσμὴ τοῦ καπνίσματος, καὶ ἐρεύγεται, ἐπίγνωθι ὅτι γόνιμος ἐστίν· ἀπεκλείσθη γὰρ αὐτῆς ἡ μήτρα, καὶ οὐκ ἂν συλλήψει καρπὸν ἐν γάστρι αὐτῆς· ἢ λαβὼν ἀγγεῖα ὀστράκινα, καὶ σημειωσάμενος αὐτὰ ἀκριβῶς, βάλει εἰς αὐτὰ κριθὴν ἢ ὄροβον, καὶ ἐρείτωσαν ὅτε ἀνήρ. εἰς τὸ ἕν, καὶ ἡ γυνὴ εἰς τὸ ἕτερον, καὶ θὲς αὐτὰ εἰς τόπον, ἐν ᾧ ἐστὶ κατάψυχρον, ὥστε ἄχρι ἑπτὰ ἡμερῶν, μηδ' ὅλως παρασαλευθῆναι· τῇ δὲ ἑβδόμῃ εὔγαλον αὐτὰ καὶ ἰδὲ καὶ

ἐὰν βλαςήσωσι τὰ ἄμροτερα, γόνιμοι εἰσι· εἰ δὲ ἓν ἐξ αὐτῶν ἀ βλαςήση, ἐκεῖνος ἐςείρωται.

ΡΞΓ. Περὶ τοῦ γνῶναι πότερον ἄῤῥεν ἢ θῆλυ τέξεται.

Λαβὼν ποτήριον ὕδατος γέμισον; καὶ ἐκθλίψας ἐκ τοῦ μαθοῦ τῆς γυναικὸς γάλα δύο ἢ τρεῖς βρόχθους, ἐπίςαξον τὸ ποτήριον ἐν τῷ ὕδατι· καὶ εἰ μὲν ςῇ ἄνω γάλα καὶ ἐπιπλέει ἄῤῥεν τίκτει· εἰ δὲ διαλυθῇ, καὶ βυθήσει κάτω, θῆλυ τέξεται· ἢ κάθισον αὐτὴν ἐπὶ τὰ ἔδαφος (ἐπὶ) σκίμποδα, καὶ ἀπομακρύνας ἀπ' αὐτῆς ὀλίγον κάλεσον αὐτὴν ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἀνισαμένη δὲ αὐτὴ ἐὰν τὸν δεξιὸν πόδα προτείνῃ, ἄῤῥεν ἔχει· εἰ δὲ τὸν ἀριςερὸν, θῆλυ· ἢ βλέπε τοὺς μαθοὺς αὐτῆς, ἤγουν τὰς ῥόγας· καὶ εἰ μὲν ὀρθαὶ εἰσιν, ἄῤῥεν ἔχει· εἰ δὲ κάτω νεύουσι, θῆλυ συνέλαβε· ἢ πρόχες, καὶ εἰ μὲν οἱ μαθοὶ εἰσὶν εὔχροοι, ἄῤῥεν ἔχει· εἰ δὲ δύχροοι, θῆλυ συνέλαβε.

00565089

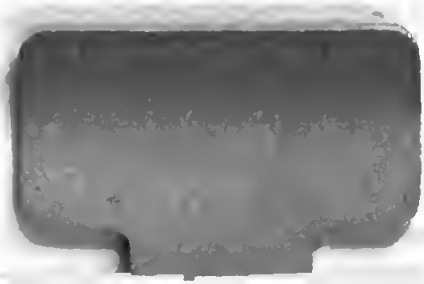

Digitized by Google